

KALEIDOSZKÓP

BARANGOLÁS A NAGYVILÁGBAN
IX.

A VERSEKET VÁLOGATTA ÉS FORDÍTOTTA
DABI ISTVÁN

TARTALOM

- ADAM TADEUSZ BĄKOWSKI** (1955) /Lengyelország, Párizs/
Teli tányér (*Pelen talerz*)
6 III 1945
- ADAM ZAGAJEWSKI** (1945) /Lengyelország/
Eső Párizs felett (*Deszcz nad Paryżem*)
Antennák esőben (*Anteny w Deszczu*)
- AGIM VINCA** (1945) /Macedónia - albán/
Seul dans la Foule
- AGNIESZKA SOBCZYŃSKA** (1964) /Lengyelország/
(Megírva hogyan kell lenni...) (*Napisane jak ma być*)
Merénylet (*Zamach*)
- ALEKSANDER WAT** (1900-1967) /Lengyelország/
Szomatikus versek (*Wiersze somatyczne*)
Dürer weimari arcképe előtt (két változatban) (*Przed weimarskim autoportretem Dürera /w dwóch wariacjach/*)
Egy Sztálini márkinőre (*na pewną markizę-Stalinówkę*)
- ALEKSZANDR FEDOSZEJEV** /Oroszország - Permi-AK - permi komi/
(Nekem itt...) (*Меным места...*)
- ALEKSZANDR SADRIN** /Oroszország - Permi-AK - orosz/
Egyedül jött... (*Шла одна...*)
- ALOJZ IHAN** (1961) /Szlovénia/
Ördögüzés (*Izgon hudiča*)
- ANANYIJ RAZMISZLOV** (1915-1943) /Oroszország - Komi Köztársaság - komi zürjén/
(Énekelni kezdek...) (*Горōда ме съывны*)
- ANATOL IVASCANKA** /Fehéroroszország/
(tavasszal mindenfelé találok...) (*вясной паўсюдна знаходжу...*)
(a fiú szerette a lányt...) (*ён кахў яе...*)
(Oszlop vagyok...) (*Я - слуп...*)
- ANDREAS ALTMANN** (1969) /Németország/
elég ritkán (*selten genug*)
készlet (*vorrat*)
- ANDREJ PASSZAR** (1925) /Oroszország - nanaj/
Mokona (*Мокона*)
- ANDRIANA ŠKUNCA** (1944) /Horvátország/
Nap-fázisok (*Mijene sunca*)
Száraz füge (*Suhe smokve*)
- ANDRZEJ SZUBA** (1949) /Lengyelország/
Postscriptum CCXIX
Postscriptum CCXXI
Postscriptum CCXXIII
Postscriptum CCXXIV
- ANNA BOLT** (1957) /Lengyelország/
Emberek-szemetek (*Ludzie-śmiecie*)
- ANNA ISZTOMINA** (1964) /Oroszország - Permi-AK - orosz/
(A világon nincs...) (*Нет в мире...*)
(Ha rossz...) (*Если плохо...*)
(Az ágakat a hó...) (*Засыпал снег...*)
(Mindenki magasba tör...) (*все тянется вверх...*)
- ANNA KAMIENSKA** (1920-1986) /Lengyelország/
Föld (*Ziemia*)
(Madártávlatból...) (*Z lotu ptaków...*)
Mérleg (*Waga*)
(Szent megnyomorított kö...) (*Święty kamieniu okaleczony*)
A szitakötő születése (*Narodziny ważki*)
Szobor (*Rzeźba*)
Még (*Jeszcze*)
Ház (*Dom*)
(A házamban, Pompeiben...) (*W moim domu, w Pompei*)
(Vörös kardok...) (*czerwone miecze*)
(Költészet?) (*Poezja?*)
Kő (*Kamień*)

- Nehéz (*Ciežko*)
(Született, élt, meghalt...) (*Urodził się, żył, umarł...*)
Ugrás (*Skok*)
- ANTE DABO** (1925) /Horvátország/
Tengerentúli kis képek (*Uzmorske sličice*)
- ANTONI FERENCY** (1985) /Lengyelország/
augusztus 3. (*3 sierpnia*)
- ARKAGYIJ ISZTOMIN** (1956) /Oroszország - Permi-AK - orosz/
Éjszaka (*Ночь*)
A sors (*Судьба*)
(Beköszöntött már a tavasz...) (*Лишь в природу пришла весна*)
(Magad vagy a fát égeted...) (*Себя ли, дрова ль сжигаешь...*)
- ARTHUR WEST** (1922-2002) /Ausztria/
Szerelmi vallomás-kísérlet (*Versuch einer Liebeserklärung*)
- BERNARD BOLESŁAW HEĆKO** /Lengyelország/
Az árnyékok színei (*Barwy cieni*)
(Kinek az árnyéka...) (*Czyj to cień*)
(Tehozzád ez a név...) (*do ciebie to imię*)
Betekintés a Föld belsejébe (*Spojrzenie do wnętrza ziemi*)
- BETTI ALVER** (1906-1989) /Észtország/
Ősz (*Sügis*)
Üzenet (*Läkitus*)
- BISERA ALIKADIĆ** (1939) /Bosznia-Hercegovina/
Éjféli bűntény (*Ponoćni zločin*)
(A kabátom lóg...) (*moj kaput visi*)
Győzelem (*Pobjeda*)
Kiskabát (*Kaputic*)
Szépség (*Ljepota*)
Lepke (*Leptir*)
- BLAZSE KONESZKI** (1921-1993) /Macedónia/
Romok (*Umatina*)
- BOGOMIL GYUZAL** (1939) /Macedónia/
A házam (*Кыќа моја*)
- BRANKO MALEŠ** (1949) /Horvátország/
(az erdő szívében van...) (*u srcu je šume*)
- DANIŁA SZTOJANOVA** (1961-1984) /Bulgária/
(Ne kérdezzétek a szitakötőt...) (*He nitaјте водното конче*)
(Mondják, hogy nem szeretem az életet...) (*Казват, че не съм обичала живота...*)
- DIMITAR BASEVSZKI** (1943) /Macedónia/
Az élet háza (*Кыќата на животот*)
- DMITRIJ NYIKITYIN** /Oroszország - Permi-AK - orosz/
Magány (*Одиночество*)
- DORIS KAREVA** (1958) /Észtország/
(Az út min jártál...) (*Su mindnud tee*)
- DOROTA NIŻYŃSKA** (1962) /Lengyelország/
Jelenléti ív (*Lista obecności*)
- DRAGINJA ADAMOVIĆ** (1925-2000) /Szerbia/
(Tudod-e mi a neve a tónak...) (*Znaš li kako se zove jezero*)
(Álmatlanság...) (*Nesan*)
- EKATERINA JOSZIFOVA** (1941) /Bulgária/
Egyensúly (*Равновесие*)
Kezdet (*Начало*)
Eső. Nap (*Дъжд. Слънце*)
Játék (*Игра*)
Hallgatagon (*Мълчаливо*)
- ELI STEPHENSON** (1944) /Francia Guyana/
Egy szó (*Un mot*)
- ELLEN NIIT** (1928) /Észtország/
A tyúktojásra (*Ma mōtlen*)
- EQREM BASHA** (1948) /Macedónia - albán/
Az öreg ház (*Shtëpia e vjetër*)

- ERNEST BRYLL** (1935) /Lengyelország/
(Ne sírj, csöpp Gyermekelem...) (*Nie płacz, Dzieciąteczko...*)
- ESAD BAYRAM** (1934) /Macedónia - török/
Visszhangok (*Seslenişler*)
- EFTIM KLETNIKOV** (1946) /Macedónia/
Ne menjetek elhagyott vízimalom mellett (*Не минувajte покрај напуштена воденица*)
- FATIMA TABÂMRANT** /Marokkó - berber (amazigh)/
A költészet Napja (*Tafukt n imurig*)
- FJODOR ISZTOMIN** /Oroszország - Permi-AK - orosz/
(Ah, mily nehéz vagy te...) (*Ой, тяжка ты...*)
- GALINA NIKOLOVA** (1978) /Bulgária/
Ő /egy nő/ (*Тя*)
- GENNAGYIJ AJGI** (1934-2006) /Oroszország/
o (o)
- GENNAGYIJ JUSKOV** (1932) /Oroszország - Komi Köztársaság, komi-zürjén/
(Dolgozni...) (*Уджавны...*)
(Komik vagyunk!) (*Ми - комияс!*)
(Itt a földön sok ember él...) (*Му вылын уна олö морт*)
A fenyő (*Коз*)
Az Istenről (*Ен йылысь*)
(Ha a szíved bánat emészti...) (*Шогла кор съөлөмтö вугрöдлö*)
Vorkuta (*Воркута*)
Vágy (*көсйöм*)
(Sem fényes nappal...) (*ицондин луныс...*)
- GEORGIJ TORLOPOV** /Oroszország - Komi Köztársaság, komi-zürjén/
Gyere ki hozzám, kedvesem (*Петав жö ме динö, муса*)
- HANÁN AÁD** (1965) /Libanon/
Vágy (*أمني*)
- HAZIM AKMADŽIĆ** (1954) /Bosznia-Hercegovina/
Aggodalom (*Briga*)
Találkozás az ösömmel (*Susret sa pretkom*)
- H.C. ARTMANN** (1921-2000) /Ausztria/
álomban mindig a messzeséget keresem (*im traum suche ich immer das weite*)
- HLEB LABADZENKA** /Fehéroroszország/
(hol vagy?...?) (*дзе ты?...?*)
- IGOR SIKIRYCKI** (1920-1985) /Lengyelország/
(A költészetet megölni nem tudta senki...) (*Poezji nikt nie zdołał zabić*)
(Anyanyelv, drága szavak...) (*Mowo ojczysta...*)
Folyók (*Rzeki*)
A kezem (*Moja ręka*)
A pisai torony (*Wieża w Pizie*)
- IHAR BABKOU** (1964) /Fehéroroszország/
(Nem, ez nem a halál...) (*Не, зэта ня сьмерць*)
- INGEBORG BACHMANN** (1926-1973) /Ausztria/
Hôtel de la Paix
- IVAN ARNAUDOV** (1932) /Bulgária/
A dicsőség (*Славата*)
- IVAN FUDZSAK** (1930) /Lengyelország - ruszin, lemko/
Kártevők (*Кривдители*)
Földem (*Земличко моя*)
Az elűzöttek könnyei (*Слезы выгнанных*)
- IVAN KURATOV** (1839-1875) /Oroszország - Komi Köztársaság - zürjén/
(Szandra, én kedvesem!) (*Сандра, съөлөмийөрöү!*)
- JACEK TRZNADEL** (1930) /Lengyelország/
Láva (*Lawa*)
Vagy - vagy (*Albo - albo*)
- JAKŠA FIAMENGO** (1946) /Horvátország/
Belépés a kenyérbe (*Dolazak u kruh*)
A láng megszelídítése (*Osvajanje plamena*)

- JALU KUREK** (1904-1983) /Lengyelország/
 Az asztma karmai között (*W szponach dławicy*)
 Hogy állunk az igazsággal (*Co z prawdą*)
 A fal (*Mur*)
 Szerzői est (*Spotkanie autorskie*)
 Hagyjatok fel minden reménnyel (*Porzućcie nadzieje*)
 Sirkő (*Nagrobek*)
- JAN BRZEKOWSKI** (1903-1983) /Lengyelország/
 Idő-átültetés (*Transplantacja czasu*)
 Az ember, akinek lelke van (*Człowiek z duszą*)
 Figyelmeztetés (*Przestroga*)
 Fekete szvit (*Suita w czarnym kolorze*)
- JAN RYBOWICZ** /Lengyelország/
 A rózsá - kakas (*Róża jest kogutem*)
- JANUSZ DRZEWUCKI** (1958) /Lengyelország/
 Ezra Pound verset ír (*Ezra Pound pisze wiersz*)
 Kert, higany (*Ogród, rtęcz*)
- JAROSŁAW IWASZKIEWICZ** (1894-1980) /Lengyelország/
 A farkas (*Wilk*)
 (sok a hó a kertben...) (*dużo śniegu w ogrodzie...*)
- JEVGENYIJ KOLJUHOV** (1950) /Oroszország/
 Líra (*Ліра*)
- JOANNA SALAMON** (1932-2001) /Lengyelország/
 (Igen. Ez az Emberi Élet Skanzenje...) (*Tak. To Skansen Ludzkiego Życia*)
- JOSZIF BRODSZKIJ** (1940-1996) /Oroszország/
 Vers a vak muzikusokról (*Стихи о слепых музыкантах*)
- JOVAN SZTREZOVSKI** (1931) /Macedónia/
 Kőműves (*Sudap*)
- JÓZEF GIELO** (1934-1981) /Lengyelország/
 Új nap (*nowy dzień*)
 Hallgatva a lépteket a folyosón (*Nasłuchując kroków w korytarzu*)
 Fájdalom-domb (*Pagórek bólu*)
- JULIA HARTWIG** (1922) /Lengyelország/
 Most (*Teraz*)
- JÜRGEN BECKER** (1932) /Németország/
 Mit kell elérni (*Was zu erreichen ist*)
- JÜRI ÜDI** (1948-1995) /Észtország/
 (Mi e költő verse?) (*Mis on see luuletaja luule?*)
 (Amikor temettek...) (*Kui matate...*)
 Magyarázat (*Seletus*)
- KAREL CHMEL** (1953) /Szlovákia/
 május-végi nem-haiku (*nehaiku z konca mája*)
 őszi nem-haiku (*egy korsó világos*) (*nehaiku jesenné /velké svetlé/*)
- KAREL KAPOUN** (1902-1963) /Csehország/
 A szerelem (*Láska*)
- KAZIMIERA ILLAKOWICZÓWNA** (1892-1983) /Lengyelország/
 A fülemüle és a Hold (*Słowik i księżyc*)
 Hattyú (*Łabędzica*)
 Rossz taktika (*Zła taktyka*)
 Hogy őrizzük meg a szerelmet (*Jak przechować miłość*)
 A vég felé (*Pod koniec*)
 Megkövesedés (*Skamieniałość*)
- KEMAL COCO** (1938) /Bosznia-Hercegovina/
 A szavaim (*Moje riječi*)
 A légy és én (*Muha i ja*)
 A városom (*Moj grad*)
 A bátyám (*Moj brat*)
- KRZYSZTOF BOCZKOWSKI** (1936) /Lengyelország/
 Nem lehet panasz (*Nie może być żalu*)
- KURT AEBLI** (1955) /Svájc - német/
 Szavak repkedtek pontos cél nélkül (*Wörter flogen ohne genaues Ziel*)

- LEELO TUNGAL** (1947) /Észtország/
REMÉNY (*Lootus*)
- LILJANA DIRJAN** (1953) /Macedónia/
Születésnap (*Роден ден*)
Halló, halló (*Ало, Ало*)
Cézanne és a reszkető fa (*Сезан и дрвото што треперу*)
- LJUBICA DUIĆ-JOVANOVIĆ** (1941) /Horvátország/
Gyónás (*Ispovijest*)
- MACIEJ NIEMIEC** (1953) /Lengyelország/
(A MI BÁTOR...) (*NASZE ODWAŻNE...*)
- MÁRIA RIDZOŇOVÁ FERENČUHOVÁ** (1975) /Szlovákia/
A vonalak túl gyakran kezdtek kicsúszni a kereteik közül (*Linie začali pričasto vybiehať z rámov*)
- MARIA ZNAMIEROWSKA** (1981) /Lengyelország/
Álom (*sen*)
Vonyíts (*Zawyj*)
- MARIANNA BOCIAN** (1942-2003) /Lengyelország/
(kezded érteni...) (*zaczynasz rozumieć*)
(nem vagyok olyan fontos mint egy szabvány...) (*nie jestem tak ważna jak norma*)
A pillanat (*Chwila*)
(a szenvedőt kórházi száműzésre...) (*cierpiącego skazano na wygnanie*)
(túl kevés halál egy életre...) (*za mało śmierci na życie*)
- MARIJA MARTISEVICS** (1982) /Fehéroroszország/
Wiosna Narodów
- MARK STRAND** (1934) /Lengyelország/
2002
- MATEJA MATEVSZKI** (1929) /Macedónia/
Nem ez az út (*Разминување*)
- MATS TRAAAT** (1936) /Észtország/
Az első fagy (*Esimene külm*)
Tankák (*Tankad*)
- MIECZYŚLAW CZYCHOWSKI** (1931-1996) /Lengyelország/
(Ez a csavargó...) (*Ten lazeга*)
(Nevetséges...) (*Śmieszny*)
(A repedésekből és a résekből...) (*Z pięknieć i szczelin...*)
(El akartam mondani a folyót...) (*Chciałem...*)
(Amit végrehajtottam...) (*Czego ja dokonałem*)
(A történelem igazolja az életet...) (*Historia potwierdza życie*)
- MIECZYŚLAW JASTRUN** (1903-1983) /Lengyelország/
Órangyalok (*Aniolowie stróże*)
Üvegben talált abszurdum (*Absurd znaleziony w butelce*)
A túloldalón (*Po drugiej stronie*)
A költő (*Poeta*)
Időn kívül (*Poza czasem*)
Álmos dolgok (*Sprawy senne*)
Még a levelek árnyéka is (*Nawet cień liści*)
Ott volt a föld (*Tam była ziemia*)
Éjjeli lepke (*ćma*)
Requiem (*Requiem*)
- MILAN JESIH** (1950) /Szlovénia/
(Egy gyerek sírt...) (*Otok je jokal*)
Halkan elaludtak... (*Tiho sta zaspali*)
- MILOSAVA MIJOVIĆ** /Crna Gora/
A madár felismerése (*Prepoznavanje ptice*)
Hosszú éjszaka (*Duga noć*)
A furulya születése (*Rođenje frule*)
- MILOVAN SZTEFANOVSKI** (1952) /Macedónia/
Végtelen építkezés (*Бескрајна градба*)
- MIRA KUŚ** (Lengyelország)
Decemberi reggel (*Grudniowy poranek*)
A pirók kis piros tolla (*Czerwone piórko gila*)

- MIRON BIAŁOSZEWSKI** (1922-1983) /Lengyelország/
 (MONDJÁK: HÖLGYEM MAGA...) (MOWIĄ: PANI SAMA)
 (RÖGTÖN...) (OD RAZU)
 (MOST REGGEL KELEK...) (TERAZ RANO WSTAJĘ)
 (300 ÉV GYŐZELEM...) (300 LAT ZWYCIĘSTWA)
 türelmetlenség (niecierpliwość)
 jól van jól van (dobrze dobrze)
 mironvedés (mironczarnia)
 ih leheletek gyöngyszerű megtérítése (na tchnień zawracanie perlowo)
 Érezhető önarckép (autoportret odczuwalny)
 örömteli önarckép (autoportret radosny)
 szürke kérdés (szare pytanie)
 (egyszer...) (raz)
 (Sötét van itt...) (Ciemnota...)
 Csőd (klapa)
 mit csodáljunk? (co tu podziwiać?)
 a nap első pillanatai (pierwsze chwile dnia)
 (ÉS AZ, KIS VILÁGÍTÓTEST...) (A ONO, TO ŚWIECIDEŁKO)
 (HÁT AZ ÍGY IS EGY OLYAN ÖRÖKKÉVALÓSÁG...) (A TO I TAK TAKA WIECZNOŚĆ)
 (Szaglásszuk egymást...) (wąchamy się)
 (először hallok...) (pierwszy raz słyszę)
 régi falusi névnap (dawne imieniny na wsi)
 nagy kocsirúd (dyszel wielkiego wozu)
 (hol érintsük meg...) (gdzie tknąć)
 (semmi sem történt...) (nic się nie stało)
 (REGGEL MEZTELENÜL KIHAJOLT...) (RANO NAGO WYCHYLIŁ SIE)
 nyeremény (wygrana)
- MIROSLAV FLORIAN** (1931-1996) /Csehország/
 Egyezményes jelek (Smluvená znamení)
- MICHAEL MÄDE** (1962) /Németország/
 (Az első szerelemnek...) (Die erste Liebe)
- MOHAMMAD BANNISZ** (1948) /Marokkó/
 Ott (كانه)
- MUBERA MUJAGIĆ** (1943) /Bosznia-Hercegovina/
 Visszatérés (Povratak)
 Virág és virágzás (Cvijet i cvjetanje)
- NADZEJA ARTIMOVICS** (1946) /Lengyelország - belorusz/
 (a költők akkor halnak meg...) (паэты паміраюць тады)
 (Betegeskedett...) (Ён хварэў)
 (Mozdulatlanul állnak...) (Нерухома стаяць)
- NEVEN JELIČIĆ** (1955) /Horvátország/
 A réten (Na livadi)
 Világos és csendes (Svijetao i tih)
 A kigondolt (Mišljena)
- NEVENKA NEKIĆ** (1943) /Horvátország/
 Fekete angyal - prózaversek (Crni anđeo - pjesme u prozi)
- NIKO SZTOJANOV** (1969) /Moldova - bolgár/
 Szamárcsikók (Магаренца)
- NUHI VINCA** (1932) /Macedónia - albán/
 Egy pillanat dédnagyapám kertjében (Çast në kopsht stëgjyshor)
- NYINA MACJAS** (1943) /Fehéroroszország/
 Fizetség (Плата)
- NYOBDINSZA VITTOR (V. A. Szavin)** (1888-1943) /Oroszország - Komi Köztársaság, zürjén-komi)
 Tavaszi éj (Түгсов воӷ)
 Fényes csillag (Югыд кодзув)
- PANDE MANOJLOV** (1948) /Macedónia/
 Út (Пат)
 A festő bánata (Тагата на уметником)
 Macedón rózsza (Македонска роза)
 Kék szerelem (Сина љубов)
 Napraforgó (Сончоглед)

- PETR HRUŠKA** (1964) /Csehország/
Éjszaka (*Noc*)
Múlt évszázadok (*Minulé století*)
Örült (*měi radost*)
- PETRO MURJANKA-TROCHANOVSKIJ** (1947) /Lengyelország - ruszin, lemko/
(Ezután hogyan írjam...) (*Якы вас буду творил*)
- PIERRE CORAN** (1934) /Belgium-francia/
Álom (*Songe*)
- RADE SZILJAN** (1950) /Macedónia/
Mesterek (*Majcmopu*)
- RADOVAN PAVLOVSZKI** (1937) /Macedónia/
Parabola (*Парабола*)
- REIN RAUD** (1961) /Észtország/
(erdő: fa fa...) (*mets: puu puu*)
(húst eszik...)
- ROMAN DRZÉŹDŹON** /Lengyelország - kasub/
Négy banális szó egy lányhoz (*Szterë słowa do dzéwczëca*)
- ROSE AUSLÄNDER** (1901-1988) /Németország/
A lélegzet-házban (*Im Atemhaus*)
Anya nyelv (*Mutter Sprache*)
Még itt vagy (*Noch bist du da*)
- ROSZEN DRUMEV** (1958) /Bulgária/
A város (*Град*)
- RUDOLF UJČIĆ** (1937) /Horvátország - istriai dialektus/
Az embert kereste (*Šloveka išćen*)
- SANTIAGO ARAÚZ DE ROBLES** (1936) /Spanyolország/
IX ...és elképezem Idoiát a tükör előtt (...y me imagino a Idoia ante el espejo)
- SELINA TUSITALA MARSH** /Új Zélandban élő, angolul író szamoai, tuvalu, angol, skót, francia őstől származó költő/
Só (*Salt*)
- SIEBREN WOULDSTRA** (1938) /Hollandia - fríz/
Az ég (*de himel*)
Pünkösöd (*Pinkster*)
Rejtett vizek (*ferhoalen wetters*)
Nád-vigasz (*Reidstâle-treast*)
à Dieu
- SLAVKO MIHALIĆ** (1928) /Horvátország/
Magány (*Samoća*)
Metamorfozis (*Metamorfoza*)
A szerelmesek menekülése (*Bijeg ljubavnika*)
- SLOBODAN B. MEDOJEVIĆ** (1975) /Crna Gora/
A fogak között (*Pod zubima*)
Az anya emlőjén (*Ispod sise majčine*)
- SONJA MANOJLOVIĆ** (1948) /Horvátország/
Nem hipnotikus regresszió (*Nehipnotička regresija*)
Olvasni vagy írni (*Čitati ili pisati*)
Ők menjenek haza (*Oni neka idu doma*)
Még lehet (*Još se može*)
Holnapig (*Do sutra*)
És a kutyákról (*I o psima*)
- STANISŁAW GROCHOWIAK** (1934-1976) /Lengyelország/
A hóhér (*Kat*)
Hamlet
Gyászoló füvek (*Ziola žalobne*)
Fagyfoltzás (*Jedzenie lodów*)
Tájkép (*Pejzaż*)
Portré szerzetesekkel (*Portret z mnichami*)
Magdaléna
Szó-vonulásban (*W przeciagu sélowa*)
Nézőtér (*Widownia*)
Nokturno (*Nokturn*)
Elégia (*Elegia Oborska*)

- SZERGEJ ANDREJEV** /Oroszország - Permi-AK - orosz/
 (Négy hideg fal és egy ágy...) (*Кровать да четыре стены*)
 (Vodka, cigaretta...) (*Водка, разговоры...*)
- SZERGEJ KARATOV** (1946) /Oroszország/
 (A völgy...) (*Долина*)
- SZLAV HR. KARASZLAVOV** (1932) /Bulgária/
 (Testvérek vagyunk!...) (*ние сме братя*)
- TADEUSZ DĄBROWSKI** (1979) /Lengyelország/
 (Egy, a saját halhatatlanságáról...) (*Trzydziestoletni chłopiec...*)
 (Az Isten nem húzódott félre...) (*Bóg nie odsunął się...*)
 hang (*głos*)
- TADEUSZ KUBIAK** (1924-1979) /Lengyelország/
 A visszatérés összege (*Suma powrotu*)
 Sikoly (*Krzyk*)
 Lázadás (*Bunt*)
 Erdő és rózsza (*Las i róza*)
- TADEUSZ RÓŻEWICZ** (1921) /Lengyelország/
 Sikerült (*Udało się*)
 Próbál (*Próbuje*)
 A városlakó halála (*Śmierć mieszczańska*)
 Kiút (*Wyjście*)
 Az új ember (*Nowy człowiek*)
 Kiabáltam éjjel (*Krzyczałem w nocy*)
 Fa (*Drewno*)
 Tanú (*Świadek*)
 Büntetés (*Kara*)
 Test (*Ciało*)
 (Mozgunk...) (*Poruszamy się*)
 Vágóhíd (*Jatki*)
 Apa (*Ojciec*)
 Költészet (*Poetyka*)
 A teher levétele (*Zdjęcie ciężaru*)
 Nem világos vers (*Niejasny wiersz*)
 Ismeretlen levél (*Nieznany list*)
 Ki költő (*kto jest poeta*)
- TADEUSZ STOLARZ** (1932) /Lengyelország/
 Félelem (*Strach*)
 Apám ágya (*Łóżko mojego ojca*)
 Pro és kontra (*Za i przeciw*)
 Órák (*Zegary*)
- TADEUSZ URGACZ** (1926) /Lengyelország/
 lerajzolt (*narysowana*)
 Óriás (*olbrzym*)
 Narcisszus (*narcyz*)
- TEA GIKIĆ** (1958) /Horvátország/
 A Rossz logikája (*Logika zła*)
- THOMAS LUTHARDT** (1950) /Németország/
 Labirintus-élet (*Labyrinth Leben*)
- TONE KUNTNER** (1943) /Szlovénia/
 Csak egy fénysugár voltál (*Ti si bil ena sama luč*)
- TRAJAN PETROVSZKI** (1939) /Macedónia/
 Építkezés (*Граѓа*)
- TYIMA VENY** (1890-1939) /Oroszország - Komi Köztársaság, zürjén/
 Az eszembe jutott (*Уси мөд вылө*)
- REYNALDO VALINHO ALVAREZ** (1931) /Brazília/
 a nap (*o dia*)
- VALSINA MORT** (1981) /Fehéroroszország/
 (A férfiak úgy jönnek, mint a számok a naptárban...) (*Мужчыны прыходзяць, як лічбы ў календары*)
 Én (*Я*)
- VANJA STRLE** (1960) /Szlovénia/
 Ajándékok (*Darovi*)
 A reményről (*O upanju*)
 A szerelem elevenebbé (*Ljubezen me naredi*)

- A csend (*Tišina*)
Csak, hogy vagy (*Samo, da si*)
- VASKO POPA** (1922-1991) /Szerbia/
Magok (*Семена*)
Hamu (*Пепела*)
A kvarc álma (*Сан белутка*)
A vak Nap (*Слепо сунце*)
- VASZILIJ VLASZOV** /Oroszország - Komi Köztársaság - zürjén komi/
Kedvesem (*Мусабу*)
- VERA CSEJKOVSZKA** (1954) /Macedónia/
Az ember és a kapu (*Човек и врата*)
- VERA PAVLOVA** (1963) /Oroszország/
(megveted te a nőt azért mert...) (*презираеш женщину за то*)
- VIIVI LUIK** (1946) /Észtország/
Vajon? (*Kas?*)
a világ (*maailmas*)
- VIKTOR RICSKOV** /Oroszország - Permi-AK - orosz/
Gyermekálmok (*Детские сны*)
- VILJ PAS** /Oroszország - Komi Köztársaság, komi zürjén/
Hamarosan, hamarosan találkozunk (*Резыд, резыд ми аддзысям тэкӧд*)
- VLADA UROSEVITY** (1934) /Macedónia/
A csend tájai (*Пределу на тишината*)
- VLADYIMIR GOLOVJASKIN** /Oroszország/
Reggel (*Утро*)
Csend (*Тишина*)
- VOJISLAV KARANOVIC** (1961) /Szerbia/
A homokról (*O pesku*)
- WANDA BACEWICZ** /Lengyelország/
Szökés (*Ucieczka*)
- WISLAWA SZYMBORSKA** (1923) /Lengyelország/
Mikrokozmosz (*Mikrokosmos*)
- WŁADYSŁAW ŁAZUKA** (1946) /Lengyelország/
A hely (*miejsce*)
- ZBIGNIEW HERBERT** (1924-1998) /Lengyelország/
Jehuda Amichajhoz (*Do Jehudy Amichaja*)
Miért a klasszikusok (*Dlaczego klasycy*)
A tudomány (*Nauka*)
Az angyal kihallgatása (*Przesłuchanie aniola*)
A lépcső tetején (*Na szczycie schodów*)
(A haját igazgatta...) (*Układała swe włosy...*)
(mi lesz...) (*Co będzie...*)
- ŽELJKO IVANKOVIĆ** (1954) /Bosznia-Hercegovina/
Sejtések (*Slutnja*)
Ahol meghalnak a pipacsok (*Gdje umiru makovi*)
- ŽELJKO ŠKULJEVIĆ** (1953) /Bosznia-Hercegovina/
6. elégia (*Elegija šesta*)
- ZILHAD KLJUČANIN** (1960) /Bosznia-Hercegovina/
Szalmazsák (*Dušek*)
- ZORAN SPASOJEVIĆ** (1949) /Szerbia/
Első névtelen időszak (*Prvi bezimni period*)
- ZVONIMIR PENOVIĆ** (1948) /Horvátország/
Reggel (*Jutro*)
A 6. sz. villamosra szálllok (*Pri ulasku u tramvaj broj 6*)

ADAM TADEUSZ BAKOWSKI

(1955)

/Lengyelország, Párizs/

Teli tányér

(Pelen talerz)

„Nincs menekvése annak, aki nem tudja szóban kifejezni a bánatát”.
Egy tányért a X. századból - ilyen kufi felirattal
árvereztek el 2006. október tizenegyedikén
Sothebyben. Egy másik felirat is volt rajta: „A kapzsiság
a szegénység jele.” Átszámítva több mint négyszázezer
zlotyért. Valaki, aki bölcs mondásokra áhítózott, bizonyára megvette.
Vidám? Bánatos? Pazarló?

6 III 1945

A wroclawi állatkertben, márciusban
zsiráf születik, csodálatos légies állat,
a természet szeszélye. A háttérben vér folyik,
házak dőlnek össze, füst tör az égbe.
Márciusban, egy derült napon, érezni már a tavaszt.
Az Odera mintegy elevebben folyja körül az állatkertet. A lőpor
szaga és a füst bizonyos diszsonánst eredményez.
Láttam egyszer a televízióban egy zsiráfcsikót éppen a világra
áttérés (mert nincs jövetel csak áttérés) után,
túl hosszú lábaival egy darab földet
keresett, ami a támpontja
lehetne.

*„Zeszyty Literackie 99”
Varsó-Párizs, 2007. ősze*

ADAM ZAGAJEWSKI

(1945)

/Lengyelország/

Eső Párizs felett

(Deszcz nad Paryżem)

Az ötödik emeleti szobám ablakából
látom az esőt Párizs felett, a szürke eső-strófákat,
a szürke sötétítő függönyt, ami a háztetőket simogatja.
150 éve halt meg Chopin, szintén októberben,
a Vendôme-téren. A Vendôme-tér most
hihetetlenül tiszta és gazdag, csillogó
és vendégül más gyémántokat, más csillagokat lát.
A Père Lachaise ma biztosan kihalt -
ki is látogatná egy ilyen napon a sírokat?
Oly nagyon nem szeretjük a távollévőket
(a jelenlévőket valószínűleg még kevésbé).
A nyirkos kertekben csigák mászkálnak
fel-le, mintha a Napot keresnék.
Látom a komputerekkel teli irodákat, és a várost,
ami mint egy, számtalan lelket szállító repülőgép-anyahajó,
tör át a Jeges-tengeren.
Nincs sem háború, sem béke, esik az eső,
Nekem úgy tűnik, mintha egy sebesen futó felhőben
egy félnék angyal rejtőzne; hattyúvá, majd
térdeplő szerzetessé változik, s végül
egy szélről duzzadó lobogóvá.
Az, ami meghal bennünk, csendben, diszkréten távozik,
de nem hangtalanul. Az, ami születik,
hosszan hallgat. Csak a semmi kiáltozik.

Antennák esőben

(Anteny w Deszczu)

Tengert láttam és narancsfákat.

Az első hó - uraim és hölgyeim, pillanatnyi csend.

Hírt kaptunk. Bach megint felébredt és énekel.

Az idő betartotta az ígérését (mindig betartja).

Kis kápolnák a hársak alatt; itt a méhek imádkoznak.

„Carpe diem”. Elkapta a napot, de amikor este megnézte a zsákmányát, éjszakát látott.

- Uram, ennyire szereti a könyvtárakat?

Sárgarépa, vöröshagyma, aszalt szilva, mandula, porcukor, négy nagy alma - legjobb, ha zöld (kis szerelmes levél tőled).

Ne túlozzunk! A szemére vetni a pravoszláv liturgiának, hogy nincs humorérzéke!

Kórház - sápadt betegek köntösben, mellettük pedig a mosolygó, napbarnított sebész.

Maga miért mindig városokról ír?

Ha ugyanolyan figyelmesen tudnánk olvasni a verseket, ahogyan az étlapot tanulmányozzuk egy drága étteremben...

„Periagoge” - a belső változás plátói fogalma.

A domború Bastille-tér, lehet, hogy alatta még egy másik Bastille-tér rejlik.

Muskátlik mint parasztasszonyok a templomban.

A vágyakozás fajtái: egy professzor hatot számolt össze.

Autóbusz, rajta tábla: Klimatizáció. Kirándulások - Wieliczka, Oświęcim.

A fűtőtestekhez bújó hajléktalanok a pályaudvaron, decemberben.

Vermeer képe a ház küszöbén biztonságban ülő, kötögető nővel; mögötte sötét belső, előtte utca és fény.

Összeegyeztethetetlen.

A Nap fáj nekem - mondja a parkban egy kislány.

Minden újjászületik. Az ihlet kihuny és újjászületik. Szomj.

Komédia és tragédia; Simone Weil csak tragédiát lát.

Piros pipacsok és fekete hó.

Annak az idősödő, könyvet olvasó nőnek a mosolya, a Varsó felé robogó vonaton.

Oh, maga az emelkedett stílusok szakértője?

Delphi, tele turistákkal - nyitottan a turistákra.

A tenger éjfélkor haragos volt; őszintén szólva dühös.

A washingtoni holokauszt múzeum - a gyermekkorom, a vagonjaim, a rozsdám.

Májusi este: antennák az esőben.

A Kanoniczna utcán mentek, kiáltoztak: kurva, kurva.

Delfinek a Freeport közelében: az ő kedvelt, örökös mozgásuk - mint szimbólum, amivel a tudósok a jambust jelölik.

A mozi olyan kicsi volt, hogy Bergman filmje csak nagy nehezen fért el benne.

Szökés börtönből börtönbe.

Anyá mindig előre megnézte a regény végét, hogy tudja, hogy hogyan végződik.

Egyes szakértők előre jelzik, hogy a XXI. század vége felé az emberek már nem fognak meghalni.

Nyisd ki!

A repülőben: két koros teológus leendő nyugdíjuk nagyságát hasonlítgatja.

A Győzelem utca Gliwicében a mennybe vezetne, de, sajnos, túl korán vége.

Mikor ér el oda a mozgólépcső, ahová minket visz?

A robogó vonatból mezőket és réteket láttunk - az erdőből, mint álomból, őzek jöttek.

A márvány nem beszél az agyaggal - egy ideig.

A cipőboltban a rue de la Commerce-en az elárusító - vietnámi - előtted térdelve mondja - én a Boat emberek közül vagyok.

Bekapcsoltam a rádiót a rövid hullámon: valaki sírt Bolíviában.

Krisztus arca a S. Luigi dei Francesi-ben.

Egy biztos: a világ eleven és lángol.

A piszkos váróteremben Hölderlint olvasta.

A Boat people az egyetlen nép, amely szabad a nacionalizmustól.

A tavaszi reggel leírhatatlan frissessége.

Késsel megvágva.

„Itt is vannak istenek.”

Meghasadnak a gyümölcsök.

Kérem apát: mit csinálsz egész napokon át? Emlékezem.

Görögországban az autópályán szállító cégek autóin „Metafora” felirat.

A tenger csillogó felszínén majdnem mozdulatlan kajak - egy iránytű mutatója.

Emlékszel arra a nagyszerű nagybőgősre a bolondos öltözékben?

Éjjel a hatalmas olajfinomító fényei; város, amelyikben senki sem lakik.

Ezek a pillanatok miért tartanak ilyen rövid ideig? Nem kell így beszélni, e pillanatok belsejéből kell beszélni.

A szokásos tárgyak iránti szeretet, viszonzatlan.

Egy zöld folyón evezősök kergetik az időt.

A költészet öröm, ami alatt kétségbeesés rejtőzik. És a kétségbeesés alatt újból ott az öröm.

Belülről kell beszélni.

Nem a költészetről van szó.

Ne beszélj, hallgasd!

Ne hallgasd!

*„Zeszyty literackie 90”,
Varsó-Párizs, 2005. tavasz*

AGIM VINCA
(1945)
/Macedónia - albán/

Seul dans la Foule

Párizsban sokan önmagukkal beszélnek
az utcán, a metrón, a parkokban, a tereken.
Párizsban én is így beszéltem
a kék Szajna partján csatangolva.

Magam voltam, egyedül a tömegben,
nem ismertem senkit, engem sem ismert senki.
Táskával a hónom alatt, halkán, mint egy őrült,
káromkodtam, kiabáltam, nevettem, sírtam.

Mi mást tenne ebben a magányban
egy elveszett bolygó a világmindenségben?

„Кукa - цел свет” 2004

AGNIESZKA SOBCZYŃSKA

(1964)

/Lengyelország/

(Megírva hogyan kell lenni...)

(Napisane jak ma być)

Megírva hogyan kell lenni
mi minek
miért

Megírva hogyan kell lenni
régen
egy nyelven
sokaknak

Megírva hogyan kell lenni
egyszerűen istenien
magát magyarázza
magát egészíti ki

Két végnek
kell lennie
hogy összekössék
ami elszakadt

A mennybe vetett hitnek
tartósnak kell lennie
hogy megszerezzék
ami a legközelebbi és a legtávolabbi

Merénylet

(Zamach)

Halhatatlan vagy -
Mit szólsz hozzá?

Voltál kétszáz éve
forró augusztusban
leszel továbbra is háromszáz tél múltán

Minden másodpercben
számtalan kapcsolatban
keveredik a véred

Hajthatatlan vagy -
Mit szólsz hozzá?

Akkor szeptemberben nem messze voltál
tenyereddal törölted le az ablaküveget
por maradt rajta

Minden másodpercben
meghal egy ember
és egy ember születik

Magányos vagy -
Mit szólsz hozzá?

EBBEN A MÁSODPERCBEN CSAK TE

Ebben a másodpercben csak te és éppen te
köszöntöd térden állva
a napkeltét

a csodát

*„Zeszyty Literackie 95”,
Varsó-Párizs, 2006. ősz*

ALEKSANDER WAT

(1900-1967)

/Lengyelország/

Szomatikus versek

(*Wiersze somatyczne*)

1

Első hang:

A szív kitágulása és összehúzódása között
van egy pillanat, amikor a halálnál vagyunk.
Túl rövid, hogy észrevegyük.
Görcsös felismerés a mi észrevételünk.
De nekünk úgy tűnik, hogy folyó vagyunk. Eleven
folyó. Folyó,
ami gyorsabban vagy lassabban de állandóan és
egy irányban folyik.
Esse est percipi et percipere - ismételtetjük,
mozgatjuk a fejünket, a szívünkre tesszük a kezünk,
hangosan összecsapjuk a könyvet,
odamegyünk a kisasztalhoz, amin még ott a meleg tea,
jól megnézzük Orfeuszt, Euridikét a nápolyi reliefen,
jó éjszakát, kedves - mondjuk
Egy óra üt, szél fújja a függönyt, a lámpát.
És belemerülünk a semmibe
akkor még biztosak vagyunk benne, hogy folyó vagyunk, eleven folyó,
ami csak egy - időszakosan - elsötétült özvegy - időszakosan - a nappali fény után
(visszatér, vissza kell térnie mint az összehúzódásnak a kitágulás után)
és a lemurok elsötétült folyásán
holdkóros látomások

Második hang:

Közben
a semmi velünk van, mögöttünk a semmi és bennünk
sok semmi van.
És az, amit mozgásnak történésnek életnek nevezünk
szünetek a semmik, a sok - mintegy azonos - semmi között.

Harmadik hang:

Milyen szép lehet a semmi, Orfeusz.
Mennyi jóság, mennyi érzékenység, mennyi édesség van a semmiben, Orfeusz.
Jó éjszakát, Orfeusz.
Jó az éjszaka, Orfeusz.
Orfeusz,
Orfeusz,
Jó éjszakát.

2

Kifaragni magad. Kiszáradni. Kicsavarni magadból
mindent, ami velő, vér, váladék.
Kifejteni a szívet, a beleket és az agyat.
Csak egy kis zacskó marad, amit felakasztanak, mint harangot egy elhagyott campanillában,
benne egy csepp csengő epével.

3

Ahol az érzékenység és a kegyetlenség egy ölelésben fonódik egybe,
ott a patetikus mozdulatban haldokló
sarjból
élet-forrás fakad.
Oh, extázisok extázisa, bőrök áldozása, másokba hatolások
fájdalmas édessége. Halál az életért. Élet a halál
küszöbén. Vér- és hamuszínű plutóniumba levezető utak lejárata.

Nápoly, 1957. június

Dürer weimari arcképe előtt (két változatban)

(Przed weimarskim autoportretem Dürera /w dwóch wariacjach/)

1

Rettenettől zöldül a tested,
amikor felébredsz reggel. Hogy szembe szállj méltóan
a szörnyűséggel,
meztelenül a tükör elé állsz gyertyával a kezekben.
Tested minden fonala
elájul a szörnyűségtől,
a félelemtől elemnyed.
Mily borzalmas saját képeddel találkozni éjjel,
amikor éjjel felébreszt: „Gyere!” hív „Gyere, cicuskám!”
Majd kertelés nélkül: „Vissza!”
Mint a tizedes az újoncnak, aki azzal áltatta magát, hogy elkerül a harcterről.
Hiába.
A kemencékben már begyújtottak. Az ég felé száll a füst.
„Vissza!”
parancsolja a tizedes. S te tudod, hogy sehová.
A semmibe,
Ami a rettenetek gomolyagja
amitől égnek áll a haja az archaikus Medúzának.

„Honnan?” - „A haláltól.” „Hová?” - „A halálhoz.”

„Hát te?” - „Az élettől. Az élethez.”

„Ki vagy?” - „Én Te vagyok.

Mint tükörben:

a tükörképed vagyok.

Vagy fordítva.”

- „Hogyan lehet megállapítani, hogy ki kinek a tükörképe?”

- „Nem tudod megállapítani. Nincs tükör.”

Nincs tükör. De hiszen látom megrettent testemet,
amit előntött a félelem lassan folydogáló remegése,
a gyertya liturgikus zöldjében.

Nincs tükör. Csak bűvölet van.

Csak visszhang van, ami nem tudja, hogy minek a visszhangja?

Valaminek a visszhangja?

Mindig csak a saját hangját hallotta,

mindig csak önmagából születik újjá, nagyon különös Főnix,

a jelenségek örök partenogenezise.

Hová? A halálhoz. Hová? Az élethez.

Csak az én van, de az nem tudja, hogy kinek az énje.

Valakinek az énje?

Hát a remény? Ó, természetesen megszólal, mint egy madárfióka éjjel,

amikor már minden hang elhallgatott, amikor minden alszik,

amikor minden meghalt és minden remény kihunyt.

Párizs, 1956. július.

Egy Sztálini márkinőre
(*na pewnq markize-Stalinowke*)

Az önmagára valamit is adó csontváz
sohasem mutatkozik
meztelenül.

Zsírszövet az ő
védélme. Meg az izmok. És a bőr, a csodás bőr.
Ami a korral petyhüdtté vált. Hej! A bőr meglöttyedt,
de Balanciagi-kosztümöt viselek.
Rajta a hősnő - a domohazjajka pléhmedálja,
nagy és szép. Majd egy apáca kiakasztja,
leveszi rólam a Balaciagi-kosztümöt, megmosdat
a Krásznaja Moszkva szappannal, piros
szvettert ad rám, amit ingyen kötött egy komszomolista
lány, aki a férjem, a nagy író tisztelője,

oda, ahol az érzékeny
rongy-szívecske dobogott
ismét feltűznek egy medált,
szép fém-medált.
És betesznek engem a sírba,
a csontvázat, ki önmagára valamit adva,
sohasem mutatkozott
meztelenül.

Párizs, 1963. XI. 5.

*„Zeszyty literackie 99”,
Varsó-Párizs, 2007. ősze*

ALEKSZANDR FEDOSZEJEV
/Oroszország - Permi-AK - permi komi/

(Nekem itt...)
(Меным места...)

Nekem itt
nincs helyem,
De ez itt
az én helyem.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй
издательство, Кудымкар 2002*

ALEKSZANDR SADRIN
/Oroszország - Permi-AK - orosz/

Egyedül jött...
(Шла одна...)

Egyedül jött, gyönyörű volt és ifjú,
Alakja, fehér nyírfa ága,
Lépte, mint szelíd őszi szél fú,
Hasonlított menny csillagára.

Bár hallgatóztam, meg nem hallottam
Cipősarkai kopogását,
A lelkem már tudni vélte, hol van,
Hallottam szívem dobbanását

Csak egy pillanatra láttuk egymást,
És fellobbant az öröm lángja,
S én elhittem, a szerelem ez már,
És borultunk egymás karjába.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй
издательство, Кудымкар 2002*

ALOJZ IHAN

(1961)

/Szlovénia/

Ördögűzés

(Izgon hudiča)

Az antikváriumban vett egy nagyon régi könyvet, amiben talált egy receptet az ördögűzésre. Ezután beszerzett pár békát, vénasszony-hajat, száraz kecske-zápfogakat, és még néhány más szükséges dolgot, összekeverte azokat és megfőzte, bekente vele a hónalját, a combjait, befröcskölte a lakás falait. Ezért alaposan összeveszett a feleségével, aki ezután örült haragjában elhagyta a lakást.

*Alojz Ihan: „Salsa”,
Mladinska knjiga, Ljubljana 2003*

ANANYIJ RAZMISZLOV

(1915-1943)

/Oroszország - Komi Köztársaság - komi zürjén/

(Énekelni kezdek...)

(Горöда ме сьывны)

Énekelni kezdek,
Hangosan kiáltok,
Hogy kedvesem is hallja,
Ki régóta vár ott.

Messzi Komiföldön
Szél szárnyán száll dalom
A lányhoz, ki hangját
Én itt nem hallhatom.

Ott a kis faluban
Énekem meghallja,
És visszaemlékszik
E jól ismert hangra.

Erős a szerelem,
El nem felejthetett,
Remélem, még most is
Szeret ő engemet.

De ha már nem tudja,
Ki az, ki énekel,
Köszönöm neki
A boldog éveket.

*„Мелілуныс пыдöстөм и помтөм»,
Сыктывкар, Коми книжнй издательство, 1995*

ANATOL IVASCSANKA

/Fehéroroszország/

(tavasszal mindenfelé találok...)

(вясной паўсюдна знаходжу...)

tavasszal mindenfelé találok
elveszett sorokat
szavakat
betűket
amiket nem vettem észre a hó alatt

(a fiú szerette a lányt...)

(ён кахў яе...)

a fiú szerette a lányt
de viszonzatlanul
a lány is szerette a fiút
de viszonzatlanul

(Oszlop vagyok...)

(Я - слуп...)

Oszlop vagyok
amit egy megszegényített emberhez szögeltek
És mi mindketten
érezzük a helyzet kilátástalanságát
én gyorsan gyökeret ereszték
az ő vizeletén és verejtékén át
miközben ő arra vár
hogy olyan magasra nőjek
hogy valaki egy utasszállító repülőgépet
vezethessen nekem

ANDREAS ALTMANN

(1969)

/Németország/

elég ritkán

(selten genug)

fehéren leveledzik az almafa
a szél fényében
másodpercekre látom
első szemeimen át.
egy hang, ami kihagyott
szavakba nőtt.
már nem emlékszem rá,
csak az arcokat, amikhez tartozott,
ismerik fel újra. a tükröknek
nincs hosszú emlékezetük.
a víz türelmes velük.
én közben látom. gyermekkoromban
az almákat amikbe beleharaptam
gyakran bedobtam a patakba
még éretlenek voltak.
a hullámai csak rövid időre
mozgatták meg az eget.

készlet

(vorrat)

a hó a szemekben kezdődik
ha a szél a fényt hangosan
kiűzi a jegenyékből.
döntened kell,
ha az árnyékod elhagy téged,
mely utakra lépsz.
hogymenj. a szoba kihül
a hó zizegése alatt.
kopognak az ajtón. kinyitod a fát.
ez a régi történet.
valaki felismer téged
és elmesélni neked, hogy mi volt.
megszáritod a szavakat és reméled,
hogymegmaradnak, hiszen még
szeptember van. szétszortod
az árnyékaidat a súlyuk szerint,

könnyen elesel a szavakon át,
amik halkabbak lesznek, elnémulnak,
ha felfered azokat
a hó-oldalakra.

*Andreas Altmann: „das langsame ende des schnees”,
Rimbaud-Verlag, Aachen, 2005*

ANDREJ PASSZAR

(1925)

/Oroszország - nanaj/

Mokona

(Мокона)

EPILOGUS

Hogyan is kezdhethném az énekemet,
Hogy a magas égbe, mint madár röppenjen,
S szálljon, repüljön, merre viszi kedve,
Át magas hegyeken s tágas völgyeken.

Hogyan is kezdhethném el a mesémet,
Hogy az, mint aranyhal ússzon nagy folyókon,
Testén szépen csengő szópikkelyekkel
Mindenki fülébe mielőbb eljusson.

Nem vagyok én regös, mesemondó,
Ki jól ismeri a verselés szabályát,
Sámán sem vagyok, ki dobját verve
Mély hangon énekel, s járja táncát.

De ha nem a fületek hallja csak
Mit írok, a lelketek is érzi,
És hallom: írd tovább! - a szavakat,
Tudom, a fáradságom megéri.

A legnagyobb ajándék énnekem,
Hogy a mesém titeket érdekel.
A lámpát az asztalomra teszem,
S folytatom e csodás éneket.

Vonulnak az égen a fellegek,
A csillagok körtáncot lejtenek,
Amint Mokona, a hős, elénk lép,
És az emberek közt büszkén néz szét.

A kezében síléc és kopja,
Haja a vállán, copfba nem fonja.
A sapkáján vörös mókusfarok,
A csuklóján drága fénypánt ragyog.

Mokona, indulsz, megyek utánad,
Bajok közt, harcban leszek a társad.
Követlek a nanaj mondákon át,
Így ismerem meg népünk ősi honát.

I. RÉSZ

A SZERELEM DALA

1

Halljátok, halljátok? - ki énekel?
Halljátok talán a halk lépteket?
A kedvesét szólítja Mokona,
Kinek a tajga szinte otthona.

A tágas tisztásra hívja a lányt,
A kedves, szép, s oly gyöngéd Majlát.
Vastag fatörzsnek támaszkodva áll,
S „Li-la-li” dalol, énekes madár.

Dalukkal kísérik a madarak,
És a szél, megrázva az ágakat,
Az éneket elsodorja messze,
Ahol vöröslük már a napkelte.

A dal kiúszik lassan a partra,
A tábor fölött visszhangzik a hangja.
Ágyából gyorsan kiugrik Majla,
Kedvesének énekét meghallva.

Alszik az apja, alszik a bátyja,
„Megyek, repülök hozzád” kiáltja.
Halbőr köpenyét veti magára,
És rohan Majla ki a tajgába.

A Nap magasan jár a Föld fölött,
Sugaraival mindenkit köszönt,
Boldogan nézi a két fiatait,
Amint ölelkeznek a fák alatt.

Egyemtől távol voltak sokáig,
Nem tudták ez hol van, s hol a másik.
Most nagy zavarban vannak mindketten,
Szemükből a könny hull le cseppekben.

„Tovább ezt ki nem bírom” szól Majla.
Kéri kedvesét, kinek a karja
Öleli magához szerelemmel:
„Mokona, engem vigyél innen el!

Miért tartanak fogva, nem értem,
Követnek mindig, lépten-nyomon,
Bárhová megyek, bátyám ott terem,
És vezet vissza, fogva a kezem.

Miért e fogság, én meg nem értem.
Attól félnék, hogy elvész szépségem,
Vagy a hős Mergen rabol el engem,
S ezért sehová sem szabad mennem?

A szerencsém volt, elszökhettem,
Felkeltem gyorsan, s kijöttem csendben.
Vigyél magaddal, kérlek, könyörgöm,
A szülői ház nekem csak börtön.”

Magas fenyők állták őket körbe,
A panasz, szívüket összetörte.
A sudár szarvasok, s a vad kecskék,
„Mi lesz most?” kíváncsian lesték.

A sűrűben felordított egy medve,
Mintha mondaná: jöjj bátran erre!
A Nap segítene fenn az égen,
De nem tud, bújik el szégyenében.

2

Télen, hol élt Majla, a házba
Egyszer bekopogott a sámán,
Nem nézve sem előre, sem hátra,
Nehéz subájával a hátán,
Leült a szoba közepén,
És kezdett hosszú beszédbe:
„Halljátok csak, miért jöttem én!
A télnek mindjárt itt a vége,
Mihelyt a folyón olvad a jég
A gonosz mandzsúr eljön közénk,
Kalgama nevét hallottátok,
Kegyetlen, minden szava átok,
Szembeszállni, jaj, nem mer senki,
Csak én tudom, hogy mit kell tenni.
Egyedül a bátor szellemem,
El kell hinniek ezt énnekem,
Mi megbirkózik Kalgamával,
Nappal vagy setét éjszakában.”
A sámán a padlón rajzolgat,
S szól: „Én megmentem a lányodat,
Ha a fiam lehet a férje,
Megteszek én, tudd, mindent érte.”
Elfogadták az ajánlatot,
Amiről a lány mit sem tudott,
Mert egy szót sem szólt neki apja,
Ezt csak bátyja, Gama, tudhatta.

Jön Kalgama - várták remegve,
Őrizték Majlát reggel este.
Nem értette ezt meg Mokona,
Akinek a tajga az otthona.

3

A nyitott ajtón át a Nap benézett,
Majla apja ekkor gyorsan felébredt.
Nem látva lányát, felugrott hirtelen,
S kiáltott: „Majla elszökött, jaj nekem!”
Gama mindjárt tudta, hová ment húga,
S a sámánfival máris indult útra.

Gama, a két fiatal megpillantva,
Húga karját szó nélkül megragadta.
A sámán fia, Targo, ezt meglátva,
Vastag husággal támad Mokonára,
De a legény gyorsan megfogta kezét,
Felkapta, hogy a lába földet sem ért.

De Gama botjában megkapaszkodott,
S folytatták a csatát, mint bős harcok.
Csak repkedő szilánkok, meg harci zaj,
Másképpen az erdő teljesen kihalt,
Az állatok mind odújukba bújtak,
A fákról remegve levelek hulltak.

Míg a hógát fogta erősen Gama,
Látta, hogy Targo nem győzhet egymaga,
Egy husággal a legény mögé osont,
Földre döntötte a nem kívánt rokont.
És fekszik már Mokona eszméletlen
A hirtelen beállt néma csendben.

Rá éjszaka borult, bár sütött a nap,
Nem hallotta a vad szitok-szavakat,
Nem látta kedvese könnyes két szemét,
Nem hallotta, hogyan szólítja istenét.
Gama és Targo, a lábainál fogva,
Mint rabot, a táborukba vonszolta.

4

Egyre bánkódva a fiúért
Lassan a Nap is aludni tért,
A Holdat küldte maga helyett,
Gondolva, hogy az többet tehet.

A fák is, mintha gyászolnának,
Körötte néma sorban álltak.
Remegve nézik a csillagok,
Mily szörnyőség történik ma ott.

S látnak a félholt ifjú mellett
Egyszerre egy kis öregembert,
Ki a szakállát simogatva
Halkan e szavakat mormolja:

„Kedves fiam, ha alszol, lehet,
Az álmodban látod képemet,
De meglehet az is, vagy ébren,
És így hallhatod a beszédem.

Az emlékezetedbe jól véssed,
Amit mondok én most tenéked!
A faluba jön ma Kalgama,
Mennydörgésként hangzik majd szava,

Birkózni hívja azt, ki bátor,
Biztos benne: ő győzhet bárhol.
Ha rémülten bújnak előle,
Amit csak lát, tör mindent össze.

Meg nem szán senkit a gazember,
Jó szót, kegyelmet ő nem ismer,
A férfiakat megöli mind,
Majla sorsa lesz rabság, bilincs.

Fiacskám, kelj fel végre! Hallod?
Hegyezd nyilaid, fenjed kardod!
A testedre öltseél páncélt,
Győznöd kell, hisz harcolsz Majláért.

Mint madár, repkedj körbe-körbe,
Csússz lába közé, fekve földre,
Övéről a táskáját vedd le,
Ott hordja erejét elrejtve.

Ha a táskát tőle elveszed,
Annak ereje mind elveszett,
S hogy ismét új erőre keljen,
Kell, innen évekre elmenjen.

Ha aranyat lelsz táskájában,
Vedd ki azt nyugodtan és bátran.
Gazdag leszel nagyon, higgy nekem,
Híred száll majd messzi földeken.

Ha emberi körmöt találsz ott,
Az égnek ura szórt rád átkot:
Nagy súlyt kell viselned válladon,
Élted nehéz lesz, ezt mondhatom.

Ügyelj magadra, erős legyél
Mint a tölgyfa, a tigris, a szél!
A halálodig sorsod ez lesz:
Vándorutadon nyugtot nem lelsz,

Kalgama mindenfelé követ,
Szór rád száz átkot, ezer követ,
Ám ha azt te nagyon akarod,
A nyugalmadat visszkapod,

A tarisznyáját adjad vissza,
És lesz a szíved üres, tiszta,
De eltűnik a bátorságod,
S magad, mint mi, olyannak látod.

A gonosz szörny lesz az úr megint,
Megszerzi a Föld kincseit,
Erejével és hatalmával
Hencegni ő, tudod, nem áthat.

Ha téged nem vonz a hatalom,
Ezt mondod: Én azt nem akarom,
Maradj a tajgában évekig,
Szíved majd mindenben megsegít.”

5

Pár darabot a partjából leharapott
Hullámfogaival Mangbo, a Nagy.
Fekete felhők hada fedi a Napot,
Jelenthet ez vad vihart és havat.

A vaddisznók túrják orrukkal a talajt,
Hogy elrejtse a kicsinyeiket,
A sok erdei madár ideges, zavart,
Minden állat valamerre siet.

A sűrűbe vonultak el a szarvasok,
A fák is valamitől nagyon félnek,
Mennének, amerre mentek az állatok,
De tartja őket a dús gyökérszet.

Rémületében reszket az egész tajga,
Sátraikba bújnak az emberek,
Hiszen minden felnőtt és kisgyerek hallja,
Kalgama ordít, mint ki megveszett.

A legbátrabbak is ijedten hallgatnak,
Nincs fegyverük Kalgama ellen,
A gyerekek sírnak, hangosan jajgatnak,
Tudják jól: nem ember - gonosz szellem.

A parton lobogó tábortüzek mellett
A harcosok a kopjákat fenik,
S már előre is győzelmet ünnepelnek,
Mit a sámánjuk megjósolt nekik.

Targónak mindenki tanácsot osztogat,
A kopját így fogd, és úgy az íjat!
A sámán, ki életében látott sokat,
Bízik: Targo győz ha ők megvívna.

Hogy erőt gyűjtsön, a szellemeket kéri,
De már meg is érkezett Kalgama,
Ordít, a hangja az eget is eléri:
Ki bátor, szálljon velem harcba ma!

Egyet lép előre Targo, de tántorog,
És a kopját kezéből kiejtve,
Érzi, körötte az egész világ forog,
S mint súlyos zsák, zuhan földre teste.

Majla ekkor kiszaladt a folyópartra,
Megállt, „s most merre” magától kérte,
Miközben zokogva nézett jobbra, balra.
A lányt népe szívszorongva leste.

6

Felcsaptak Mangbo hullámai a jajszót hallva,
Megláttak egy embert, nyírfakéreg-páncél rajta.

A távoli sziklák felől úszott, kis csónakban,
Lassan közelgett, a hullámok csobbantak halkan.

A tulsó part felé elfordult gyorsan a csónak,
Hol egyszerre felhangzott víg hangja a doboknak.

A sámán a parton táncolt, s boldogan kiáltott:
„Hívtalak, szellem, eljöttél, neved legyen áldott!

Ússzál bátran, gyorsan, szellem, az ellenség támad.
Segítlek, ha kell, énekkel, tánccal. Látod, várlak.”

A sámán így beszélt, és egy helyben forgott, táncolt.
A falu népe előbb mozdulatlanul állt ott,

Majd a sámánuk dalától szinte mámorosan
Borultak térdre isteneiket kérni sokan.

7

Ily szörnyet, mint Kalgama, sehol sem láttak,
Testét sűrűn fedik halpikkelyek,
Mindkét szeme szór égető nagy szikrákat,
S homlokán szarv, egyetlen, díszeleg.

Erős két kezének mind a három ujja
Meredezik, mintha lándzsa lenne,
Hatalmas száját ha tátja, s összecsukja,
Vasként csendülnek fogai benne.

Nevetés rázza e szörnynek egész testét,
Amikor átúszva a nagy Mangbót
A folyópartra egy fehér vitéz kilép,
Vállán visel íjat, övén kardot.

És megy előre bátran a fehér lovag,
Bár Kalgama rajta egyre nevet,
S dob útjába óriás cédrusokat,
De számára mind csak apró cövek.

Dobbant a föld, amikor egymáshoz értek,
Alattuk a talaj megremegett.
Tudták: egyikük sokáig már nem élhet.
Gyorsan meglendültek a fegyverek.

Lándzsa-ujjaival Kalgama már ölné,
De hiába támad a vitézre,
Kit szívesen taposna bele a földbe,
De azt jól védi a nyírfa kérge.

Kegyelemre egyik sem számíthat most,
A harc, mint látható, egyre vadabb,
Két pár izmos láb rúgja szét a partot,
S a víz színén pezsegni kezd a hab.

A Nap már nem világít, fénye elveszett,
Takarja sűrű por és hamuréteg,
Egyszerre örült táncot járnak a szelek,
Vége nem lesz a korai éjnek.

E baljóslatú pokoli mély sötétben
Csak egy a fény - a gyűlölet lángja,
És visszhangzik a távolban, földön-égen
A kegyetlen harci zaj, lárma.

De amikor a csata legvadabbul dúlt,
Villámok csapkodtak, a szél tombolt,
Kalgama két lába közt vitézünk átbújt,
S a szörny már erejét veszten állt ott.

Az ordításától minden megremegett,
Félelmükben a fák meggörnyedtek,
És Kalgamának egyszerre nyoma veszett,
Köröskörül mély halotti csend lett.

8

Az erős orkán mindenkit földre döntött,
A sámán s a fia is hever erőtlen,
Az ádáz csata után szinte fáj a csönd,
A Nap is sötét már, nem bujkál a felhőkben.

Kalgama nincs, nem értik hová tűnhetett,
Üres mindkét part, az erdő, és a kis rét,
De a folyón kicsi csónak úszik közelebb,
Evező veri szét a víz fényes tükrét.

Figyelmesen néz a távolba a sámán,
Hogy megtudja, az a csónak kié lehet,
Mi közelít feléjük a folyam hátán,
A fiának is szól: „Dörzsöld meg szemed,

És nézzed meg jól, ki lesz ma a vendégünk!”
De egyszerre csak oly hangosat kiáltott,
Hogy a telep minden lakója megrémült,
Azt hitte, a ladikban szellemet látott.

„Vigyázzatok, ő még rosszabb, mint Kalgama,
Lőjétek le gyorsan, öljétek meg menten,
Mert mindőtöket felfalhat ő egymaga,
Én az életeteket, jaj, meg nem mentem.”

Egy nyílvesző már is a csónakon koppant,
És támadásra készült az egész csapat.
A másik is repült, de a vízbe pottyant,
A szellem tán semmibe vette a hadat.

Csak Majla nem fél, a csónak felé szalad,
Apja félti, de lányát hiába hívja,
Kinek torkából törnek elő ily szavak:
„Ő Mokona, ki győztesen tér most vissza!”

9

Fütty s hahota között, apja után
A kövér Targo távozott sebesen.
Mokona mint kilépett a partra,
Ölelgették, és hívták: kedvesem

Jöjj házamba, adok inni, enni,
Pihenjél meg nálam, lehetsz fáradt.
Ő nem szól, indulna megkeresni,
Kit szemei már oly rég nem láttak.

Előjött Majla, pironkodva állt,
Majd szótlánul a legényhez lépett.
„Adjátok - szólt az - énnekem Majlát,
Ha a lány enyém lesz, mást nem kérek.”

A zsvivaj egyszerre elült, csend lett.
A lány apja mélyen meghajolt,
Majlára nézve már mit sem kérdett,
Rögtön kijelölte a nagy napot.

Nem rövid idő - több év is eltelt,
Amint a szokás azt megkívánta,
Amikor a legény a házba léphet,
Ahol kedvese epedve várja.

Szorongva áll, hol van, azt sem érti,
De már mellette van a lány, Majla,
Hangot hall, mi sem földi, sem égi,
Szerelem dalát zúgja a tajga.

10

Az éjszaka némán leereszkedett a földre,
Leplével befedte a tábort, a tajgát.
Mokona a folyó mellett, fél könyökre dőlve
Várja ősz Gamának lányát, a szép Majlát.

Hízalgón nyaldossák a hullámok a partokat,
A nagy folyam csendes nagyon, ő is pihen,
Hallani, amint a sok hal egymásnak csókot ad,
Olykor-olykor feltűnve a sötét vizen.

Gondolataiból szinte felriad a legény,
Amikor előtte terem a kedvese,
Hollófekete haja egész a földig leér,
Tekintete gyengéd szerelemmel van tele.

És a mély csendben mintha ő lenne a karmester,
Egy óriás hal farkával nagyot csapott
Így adott jelt az erdőnek: itt az idő, kezd el
A szerelmet dicsőítő bűvös dalod!

Sok ezernyi madár szólalt meg az ágak között,
S szentjánosbogarak gyújtottak kis lámpát
A boldog, ifjú szerelmesek feje fölött,
Kik egymást ölelve mindezt nem is látták.

De a bú, a bánat a közelben ólálkodik,
Hallani már szárnyainak csapkodását.
Kezében Mokona erősen egy zacskót szorít,
Rosszat sejtve mellette némán a lány áll.

A fiú kíváncsian kinyitja a kis zacskót.
Fű van benne, zöld, mint most az ő orcája.
Van ott harangzúgás és más, rémisztő hangok,
Fegyverek pengése, harci zaj, vad lárma.

Ezt a legény hallja csak, másoknak mit sem mond az.
A titokról csupán Majlának beszélhet.
A hangokról, zajról senkinek semmit sem mondhat,
Érti Kalgamát, az ördögi beszédet.

„Add vissza, mit elvettél - dörög Kalgama hangja -
Azonnal, mert nagyon megbánod!”
Mokona a lány nézi, de e szavakat hallja.
Majla rémült, ily szemeket még nem látott.

A legény a zacskót messzire, fák közé dobta,
A hang el most sem ül, hasogatja agyát.
„Mi bánt? Mondd el nekem!” kérleli Majla suttogva,
De ő nem szól, csak öleli némán a lányt.

„Álmot láttam, kedvesem, félni neked nincs okod,
Egyedül én hallom majd át három éven
Fájdalmas kiáltozását és azt, hogyan zokog,
Agyamat tépdési karma, szinte érzem.

Oh, e vérengző vadnak örökös ordítása!
Valahogy csak kibírom, a harcnak vége.
Tudd, hosszú időre el kell mennem a tajgába,
Erejét vissza nem adom, bárhog is kérje.

Ha a kopjám vagy a pipám elveszi valaki,
Hatalmam szertefoszlik, mint a köd reggel.
Legyek süket, kérését nem szabad meghallani,
Minden szavamra, tettemre ügyelnem kell.

A szenvedést, kínokat boldogan elviselem,
Ha szétzúzhatom a gonosznak uralmát.”
Mondta elszántan, majd Majlára nézett kedvesen.
És a köntösével betakarta a lányt.

Felcsillant a lány szemében a hajnalnak fénye,
Miközben aludni tért az égen a hold.
És Majla már nem sírt, büszkén nézett a legényre,
Mert erejében, s győzelmében biztos volt.

II. RÉSZ

A SZÁMÚZÓTT

Az éhség

Zúg a szél a folyam fölött,
Hetek óta tombol esztét vesztve.
Sok fa fehérbe öltözött,
A bokrokat a hó, mind ellepte.

Hatalmas úr most az Éhség,
Ő még Kalgamánál is erősebb,
Áldozatra várva néz szét,
Míg a fagy rágja a háztetőket.

Az ajtót csak résre nyitod,
Kilépsz, a sötét máris rád borul,
Számodra a tajga titok,
Sem állat, sem madár nincs most sehol.

Szarvashús nincsen egy falat,
S ezért, hogy éhen ne haljon senki,
Hiszen hal sincs a jég alatt,
A húséges kutyát kell megenni.

Hallva gyerekek sírását,
Mert fáznak, éhesek, betegek,
Valaki jött, nem is látták,
Csak hallották a súlyos lépteiket.

Ordított, bömbölt az orkán,
És egyszerre a sámán megjelent,
Vad hangok törtek ki torkán,
Így hívta az erdei szellemet.

Hol énekelt, hol kiabált,
Táncolt, forgott, arra, majd emerre,
Megszálltan dobálta magát,
Közben dobját vadul egyre verte.

A gyereksírás el nem ül,
Továbbra is fáznak, és éhesek,
Hallani a házon kívül,
S ott a férfi is hullat könnyeket.

„Nem - ezt csak magának mondja -
Ez csalás, a tánc itt mit sem érhet,
A sámánnak hangos dobja
Soha el nem űzi az éhséget.

Miért is bujdosom én el,
És hagytam őket cserben a bajban?
Kalgama nagy erejével
Csak a zokogásukat hallgattam.

Nem, vissza soha nem kapja,
»Tessék« ezt nem mondhatom senkinek.
Hogy ehessenek, hajnalra,
Fogadom, húst minden házba viszek.

Kérj, könyörögjél, Kalgama,
Örülj bele, de vissza nem adom,
Légy isten vagy ördög fia,
Mi tied volt, magamnak akarom.

Egész szörnyű hatalmad,
Vad dühödöt, most nagy félelmedben
Visszakéred? Azt nem adtad,
Ádáz harcban tőled megszereztem!

A sorsomat elfogadom,
Mert jól tudom, egyszer felkel a Nap,
Fény villan a hullámokon
És új életet kezd minden nanaj.”

E szavak után a legény
Egy ugrással eltűnt a sötétben.
S ami feküdt a tenyerén,
A zacskót felnyitotta sebtében.

Ordítás, szinte állati
Hasította át akkor a tajgát,
S a fejét egy vad karmai,
Kik hallották azt, még most is hallják.

Csattant csípős szél ostora,
Megremegett, feljajdult a környék,
Ilyesmi nem volt még soha,
Dörögni kezdett a felhőtlen ég.

Egyszerre néma lett a táj,
És egyetlen ág már meg sem rezzen,
Mokona csak e percre vár,
És a havon tovasiklik csendben.

Reggel látták csodálkozva:
A folyóparton sok lelőtt vadat
Fektetett le szépen, sorba
Egy jó szellem, ki arra elhaladt.

A SÁMÁN CELELSZÖVÉSE

1

Mokona eltűnt már jó két éve,
Merre lehet, nem tudják. Senki sem látta.
Titkokban eljő ő minden éjjel
A faluba és be-beles a kis házba.

Ősszel hoz ízletes, kövér halat,
Télen mindenféle vadak húsát, s prémjét.
A halászháló üres nem marad,
És zsákmány nélkül haza egy vadász sem tér.

Jól rejti őt a tajgának mélye,
Még a nyomára sem bukkant senki,
Nem akadt, ki Majlát megkérje:
Mutasd az utat, min hozzá lehet menni!

Kedveséhez, mintha lenne fecske,
Repül a lány nagy sebesen, mit sem látva,
Felfigyelve a halk üzenetre,
Mert abból megérti, hogy Mokona várja.

Lassan itt az esküvőnek napja,
De a vőlegény hol van - kérdezik sokan.
Targo reméli, övé lesz Majla,
A sámán már a táncra készül boldogan.

Magára öltve színes rongyait,
 És idegesen rágyva ajkait,
 Házából a sámán kilépett,
 Dobját verve a tájon szétnézett.

Bekopogott minden ablakon,
 Figyelmeztetni azt, ki alszik ott:
 A tajgából jön egy új Kalgama,
 Hogy rátámadjon e kis falura.

„Mokona hová tűnt, ha ő ember,
 Mitőlünk ily gyorsan miért is ment el?
 Igaz, hogy ő Kalgamát győzte le,
 S annak a lelke költözött bele?”

Én őt még nagyobb gonosznak tartom,
 Kiáltotta fenyegető hangon -
 Meg kell ölni, amíg nem lesz késő,
 Ő már vad szörny csak, nem ember, érző.”

Majláékhoz a sámán berontott,
 Azzal nem törődött, hogy ki volt ott,
 Gama elé zokogva letérdelt,
 Az öreg csak nézte, mit sem értett.

A botjával suhint jobbra-balra,
 Mintha fájna, megrándul az arca.
 Ravaszul nézi az embereket,
 És a mondókájába belekezd:

„Barátom, igaz a sámán szava,
 A te vejed már gonosz Kalgama,
 A lányodat szolgáljának viszi,
 Hiába mondom, ő el nem hiszi.”

Zokogva zuhan a földre Gama,
 Így hatott rá a sámánnak szava.
 Nehezen feláll, hangosan jajgat:
 „Lányom, becsapni magad mért hagytad?”

És a népétől kér segítséget:
 „Fájdalmam, apa ha vagy, megérted.
 Egyedül nincs erőm bosszút állni.
 Együtt kell ővele szembeszállni!”

A hó hangosan csikorog a sílécek alatt,
Amint a fák között a nanaj sereg áthalad,
Mokona ellen indult, erős Gama az élen,
Súlyos kopjáját tartja magasan a kezében.

Lécek, csak halkan! Ne zavarjátok meg a csendet,
Mokona meghallva azt, hirtelen felébredhet,
S amilyen óriás, tudjátok, a látvány elég,
Hogy hanyatt-homlok fusson előle az ellenség.

Mihelyt megpillantja, szertefoszlik minden mersze,
Mindenki menekül, nem nézve azt sem, hogy merre.
Mokona, mint tigris lopakodik ám mögöttük,
Vagy vad hiúzként ugrál az ágakon fölöttük.

Ha rátámadsz s kopjáddal átdöföd váratlanul,
Zúdítasz rá nyílzáport, tudom, meg nem szabadul.
Majla, mindezt látva-hallva, zokog félelmében,
És fel-felsóhajt: Még előttük oda kell érnem.

A jól ismert, odvas cédrus előtt megáll Majla,
Egyet koppint a kérgén, s a választ máris hallja:
Egy ütés, a második és még három utána.
A lány megérti, hogy kedvese, mint mindig, várja.

Mokona elrejtőzött az erdő sűrűjében,
Kényelmesen ül, és a pipájára gyújt éppen,
Amikor meghallja a hangokat, csak felnevet:
Jönnek... a hősök... hogy megöljenek, igen, lehet.

Öreg Gama már ott is állt az ajtaja előtt,
A kopjájával addig verte, míg az beletört.
„Ember voltál, de lettél szörny, állj elénk most bátran!
Vagy félsz mitőlünk, nem az vagy már, kit régen láttam?”

Mi derék hősünk mélyet sóhajtva ugrott talpra,
Elindul kifelé, lépteit mindenki hallja.
Az emberek halálra váltan ugrottak félre,
Nyílvesszejük még csak a kunyhó falát sem érte.

„Gama - hangzott fel Mokona erős, érces hangja -,
Mondd, rajtam kívül néped javát még ki akarja?
Ez éji órán nyugodtan miért nem alhatok?
Miért törtök rám mind, mint kiéhezett farkasok?”

Egy fatörzs mögül a kövér Targo így kiáltott:
„Ne higgyétek a szavát, ő nem az, akit láttok,
Édes, szép szavakkal becsaphatta könnyen Majlát,
De a nanajok becsapni magukat nem hagyják.”

Mokona csak köpött egyet e szavakat hallva,
„Egy ilyen férget, amit élni hagyott a tajga,
Eltaposhatnék én egyetlen pillanat alatt,
De nem teszem, mert lábnyomom akkor rajtad marad.”

Kopjáját felkapta, célzott, szava nem volt neki,
Így a levegőt át csak a szelek nyila szeli,
Amitől a fák ijedten húzzák maguk össze,
És hulló levelek emlékeztetnek az őszre.

Néhányan gyorsan szétfutottak, ki merre látott,
És egyszerre a hősiük, Mokona sem volt már ott,
Semerre sem látod, bottal ütheted a nyomát,
Az üldözők elől jól rejtik a bokrok, a fák.

Az erdő sűrűjében ismét a csend susogott.
Targo, Gama, s ki el nem futott, feltápszkodott,
Az arcok sötétek, mintha festené azt szurok,
Féltné kérdezik maguktól: Haza most hogy jutok?

4

A kis patakban a márciusi nap
Sugarait élvezik a halak,
Egy cédrust csőrével harkály kopogtat,
Mit az ember szellem-kacagásnak gondolhat,
A völgyben fütyül egy-két császármadár,
Mint kisfiú, aki hiszi, tudja már,
Hogyan is kell fújni a sípját,
Bár még nem ismeri annak a titkát.
Az ágakról hull a sok toboz
Mélyen a hóba... Majla egy cédruson kopog,
Fentről süt le rá a nap
Homlokát barázdázza a gondolat.
Néha halkán fel-felnevet,
A tavasz csiklandozza a szíveket,
Észre sem vette jönni Mokonát,
Amint átöleli, rémülten felkiált.
Majd miután észbe kapott Majla,
Izgatottan meséli, szinte hadarja,
Hogy a sámán a népet be hogyan csapta,
Ravaszul készült a legénynek a csapda.
Mokona ezen csak nevetni tudott,
Majd ezt mondta, miután szóhoz jutott:
„Kedvesem, a táborba visszatérve
Mondd el ezt, hogy mindenki megértse,
Ő hazudott, én az vagyok, aki voltam,
Kalgama nem leszek sem elevenen, sem holtan.
Ahelyett, hogy elém bátran kiállana,

Azt híreszteli, hogy lettem Kalgama.
Úgy látszik, szembeszállni velem nem mer,
De Gamának megmutatom, hogy vagyok én ember.
A sámánnal és Targóval leszámolunk mi ketten,
S teszünk róla, hogy rájuk senki se emlékezzen!
Már csak egy évig tart száműzetésem,
Hogy napjaim a tajgában egymagam éljem,
A jégzajlás után, Majlám, máris megyek,
Szép ajándékot viszek én neked.

A MEDVEBOCS

1

A Mangbó partjára a tavasz eljött,
Meghozta magával a sűrű, meleg ködöt.
Egyszerre a folyón a jég zajlani kezdett,
A nanaj halászok a vízbe hálót vetnek.

A falu várja már Mokona visszatértét.
A legjobb barátjuk ő, régen megértették.
Majlához a táborban kedves minden ember,
A sámán és a fia, Targo, szólni sem mer.

Majla a folyót lesi minden áldott reggel,
Szíve telve Mokona iránti szerelemmel.
A lakodalomra készen vannak az étkek,
Nyugodtan jöhetnek már a kedves vendégek.

Hosszabb lett a nappal, és rövidebb az éjjel,
Hatalmas dőrej, a Nap birkózik a jéggel,
Mi magasba csap, mint óriás hullám, olyan,
Majd darabokra törve máris visszazuhan.

Két partja között gyorsan tiszta lett a folyam,
Mint az ifjú lányok teste, Mangbónk épp olyan,
A vize csillogó és szűziesen gyengéd,
Ludak gágogásától hangosak az esték.

Vadkacsák repülnek fenn a kék égbolt alatt
Egymás mögött az egyik csapat, s másik csapat,
Vidáman mint a fűben játszó pár kis gyerek,
Csendes minden, boldogan a Föld is nevet.

Ilyen csendes, szép időben, kora tavasszal
Ki hinné, hogy a tábort fenyegeti nagy baj?
Az egyik ösvényen a gonosz már közeleg,
És mindjárt rászáll mindenkire a rettenet.

Mint nagy vörös vértenger terül szét a köd,
 Amint a tajgában a hajnal beköszönt.
 Fekete csónakon fekete vitorla
 Tartott feléjük hullámoktól sodorva.
 És mihelyt a hajó a partot elérte,
 Mandzsúr harcosok ugrottak ki a rétre.

A táborban megint nagy a zaj, a lárma,
 A nők zokognak ijedten rohangálva.
 A hajójukra hajtanak most minden férfit,
 Öreg vagy fiatal, ők azt meg sem nézik.
 Senkit ki nem hagynak, elviszik ők mindet,
 Hajtják Targót, Gamát, nem ismerve istent.

A fedélzeten ül mandzsúrok vezére,
 Ötöle függ már a nanajoknak élte,
 A sámán térden állva könyörög neki,
 Nagyon lefogyott, senki fel nem ismeri,
 De amíg az arcán könnye sűrűn csorog,
 Születnek agyában ravasz gondolatok.

„Uram, ha Targót, a fiam, elengeded,
 Megmutatom én a rejtekhelyet,
 Ahol már több hónapja lakik Mokona,
 Nála erősebbet nem találsz te soha,
 A gonosz, ravasz Kalgamát is legyőzte,
 Ha akarod, most könnyen csalhatod törbe.”

„Ott jön Mokona!” kiáltotta valaki,
 A gyerekek kezdtek is arra szaladni,
 Mindenki, ahogy tudott, futott elébe,
 Hiszen nem hitték, hogy látják őt még élve.
 Amint látták, hogy az tényleg a hős legény,
 Mindjüknek lelkében fellobbant a remény.

Miután a panaszukat meghallgatta,
 Rohant máris a hajóhoz, a partra.
 Kis medvebocsot tartott erős kezében.
 Meglátta a sámán, amint állt ott térden,
 És akkor még jobban összehúzta magát.
 Mokona a vezérhez intézte szavát:

„Mondd, miért ríkatjátok meg a népem?
 Hová viszed a férfiakat? - ezt kérdem.
 Akit elviszel, az nem tér soha vissza,
 Mindnek vérét messzi földetek issza.
 Halld, vezér, én önként elmegyek veled,
 Ha az embereket szabadon engeded.”

A mandzsúr vezér arca sápadt, mint a hold,
Fél, ha foglyok nélkül tér haza, meglakol,
Látja, a nanajok lábán béklyó már nincs,
A kezüket sem szorítja már bilincs.
Csak egy ember, a sámán, áll, el nem szalad,
Az ajkáról halkán hullanak e szavak:

„Még egyet vigyél el magaddal, az Gama,
Erős ő is, s bátor, éppúgy, mint Mokona.
Kettejükért megjutalmaz a császárod
Sok pénzzel és magas ranggal, majd meglátod.”
Miközben a hajóra vonszolják Gamát,
A sámán is menekül és viszi a fiát.

Ezt nem látták, csak azt, mi a parton történt:
Majla lassan a hős Mokona elé lép,
Egész testében reszket, és hull a könnye,
Szólni nem tud, némán már-már csuklik össze.
Mokona karjában a csöpp medvegyerek
Mintha sírna, többször is meg-megremeg.

Az erős legény gyengéden ölelte át
A bánatában is oly gyönyörű leányt.
Erősen szorította Majlát s a bocsot,
Hármuk szíve hangosan együtt dobogott.
Szótlanul figyelték őket az emberek,
Lesték, mit fog tenni a kis medvegyerek.

A mandzsúrok a horgonyt szedték fel gyorsan.
Mi sors várhat vitézünkre a távolban?
És amikor felhúzták a vitorlákat,
A parton az emberek némán álltak.
Mokona csókolja a lányt s a kis medvét,
És így szól: „Hallgasd szóm, mielőtt elmennék!

Te hangosan zokogsz, de nézd a népedet,
Arcukról letörölték már a könnyeket.
Nyugodj meg! Ők maradnak, el csak én megyek,
De egy ajándékot itt hagyok neked.
Vedd magadhoz e kedves kis medvebocsot,
Anyjaként viseld a gondját - szeretni fog!

Arra kérlek, neveljed és ápolgassad
E gyámoltalan, kis bocsot, mint fiadat,
Ha betegség gyötri, jusson az eszedbe
Beteg, kit elvittek idegenbe, messze.
Ha vidáman szaladgál, én is jól vagyok,
De ha kimúlt, én is vagyok hideg halott.”

Mint fekete szárny, meglebbent a vitorla,
A hajót a szél máris messzebb sodorta,
A nanajok egyszerre csak úgy érezték,
Mintha karmok marcangolnák mindjük szívét.
Arccal a földre borultak térden állva,
És a jajkiáltásuk szállt a tajgába.

A hajót a folyó gyorsan vitte messze,
A ködfelhő már régen magába nyelte,
De még egyre a távolba nézett Majla,
Érezte, végső ereje is elhagyja,
De tudta, utolsó könnycseppje s jajszava
Mokonát a hosszú úton el nem hagyja.

III. RÉSZ

MANDZSÚRIA SÍKSÁGAIN

1

Mandzsúria, oly régóta bánat
Csendje borítja tágas, kopár síkságaidat.
Lassan véget ér már egy évszázad,
De álmából mindenkit háború zaja riaszt.

Hogy a háború játék, ki mondja,
És az ádáz csata csupán szelíd kártyajátszma?
Ha a kiontott vér egybefolyna,
Óceán lenne, minek partját senki sem látja.

Egy ifjú nem látja útja végét,
Acélhurokként szorongatja az ösvény a lábát,
Egy ősz öreg apa búsan néz szét,
Amint a füstölgő romok közt keresi lányát.

S mint egy vad, vérszomjas tigris nyelve,
A falut mindenfelől lobogó láng nyaldossa,
Ártatlan gyermekek véres teste,
Fölöttük hollók köröznek, várva az ingyen koncra.

Buták, bölcsek, szegények s gazdagok
Nyugszanak ott a földben... Jaj, emberek,
Megéritek vajon azt a napot,
Mikor lélegzetet mindenki szabadon vehet?

Felgyullad-e egyszer a hajnalnak fénye,
Amit éjfelete füstfelhők el nem takarnak?
A hadvezérek észre térnek-e végre?
Mögöttük hullahegyek, s felettük szállnak varjak.

Barátaim, hadd meséljem most el mindazt nektek,
Bár, nem titkolom, számomra ezek nehéz percek,
Mit át kellett élnie Mokonának azóta,
Hogy mandzsur harcosok felcipelték a hajóra.

Az ifjú, ki teljes árvaságban nevelkedett,
Nem tudta, mi a gyűlölet, mindenkit szeretett,
De most teste görnyedezik súlyos vasak alatt,
Fején sisak, mellén vért, a kezében pajzsot tart.

Halandó emberek őt megölni képtelenek,
Ő visel szörnyűséges, pusztító fegyvereket.
Mint Kalgama, a Szörny, járja most a Nagy Világot,
Meneküljél, fuss előle, mihelyt csak meglátod!

Válogatás nélkül rombol és dül fel falvakat,
Letarolja a szántókat, amerre elhalad.
Gyilkol, kegyelmet nem ismer, olyan, mint Kalgama,
Egyetlen egy társa van, ki követi, az Gama.

Az uruk és parancsolójuk a nagy Amba-ban,
Akinék őrajtuk most korlátlan hatalma van,
Sűrű véres köd az ételük és az italuk,
És mintha lennének részegek, úgy érzik maguk.

Nyílvesszők repkednek, és suhognak súlyos kardok,
Egész népek menekülnek. Ugye, te is hallod?
Sok uralkodó kéri Mokonát térden állva,
Hogy ne támadjon szegény kis országára.

Ő, mintha megvakult volna, semmit sem vesz észre,
Merre jár, rémülten ugranak tőle félre.
Milyen ízű a Mangbo vize, már azt sem tudja,
Hiszen szomját csak embervérrel és könnyel oltja.

3.

Néha a felhő a Napot is eltakarja,
Van mikor az erősnek is gyenge a karja.
Mokonának és Gamának sincs soha nyugta,
Mindenfelé ellenség - mindkettő jól tudja.

Köréjük tekeredett, mint hatalmas boa
Az elszánt, idegen harcosok tömött sora.
Némán egymást nézték ők, nem az ellenséget,
Mit tegyünk most? - egymástól tanácsot így kértek.

Fogságba menni? Nem, a sorsunk ez nem lehet,
Még nem tudják, együtt e két ember mit tehet.
Maguk elé emelve a súlyos pajzsukat
Törnek ők maguknak a szabadságba utat.

Villámként csapott le az éles szablya s a kard,
És loccsant a vér, amint a páncél széthasadt.
A kínba rándult ajkakra fagytak az átkok,
A levágott fejektől a rét vérben ázott.

A ragadós tócsákban megcsúsznak a lábak,
Mást sem látnak, csak megfeketedett hullákat,
Az ellenség fejvesztve vonul vissza, hátrál.
Mandzsúrok vezére, mondd, ez, amit te vártál?

Elég látni a szemében lángoló tüzet,
És máris mindenkin úrrá lesz a rémület.
Mokona most a tigrisnél vadabb állat,
A kardjával levág egyszerre akár százat.

Az ellenség fut, de útjuk el folyó állja,
Rengetegen vesznek bele a habzó árba,
Könyörögnek, de Mokona senkit ki nem ment,
Nem nyugszik, míg lát akár csak egy élő embert.

Karddal a kezében, amiről még vér csepeg,
Győztes hősünk a folyóhoz lihegve lemegy
Felfrissülni, miután a harcnak vége lett,
A zavaros vízből mohón iszik cseppeket.

Hirtelen megdermedt, talán valamit látott,
Lehet, valamit súgtak neki a hullámok,
Valami a sirályokról jutott eszébe.
Mozdulatlanul állt, mintha már nem is élne.

A homlokát dörzsölte, emlékezni próbált.
Igen, ilyen kiáltást valahol hallott már,
Volt tajga, volt folyó, és felette sirályok,
A kiáltás elúszott, egyre messzebb szállott.

Az öldökléstől eszét veszthette Mokona,
Ily önfeledten nem nevetett ő még soha.
Elhallgatott, majd „Ej, Gama!” dördült a hangja,
Kiáltását hét határban mindenki hallja.

Mint mikor egy seb vérzik, mi felszakadt,
 Vörösén világít az égen a Nap,
 S fájdalmában fenn maradni képtelen,
 A vízbe ugrik, hívéen, jobb ideleenn.
 Bíborvörösén merül a folyóba,
 De fényét a világra még szétszórja,
 S mintha mindent vörös vér öntene el,
 Terül a tajgára az alkony-lepel.

A felhők, mint loboncos vadállatok,
 Messziről érzik a csábító szagot,
 A tágas rét felé szinte rohannak,
 Amin szerteszét hevernek a holtak.
 Mokona is ott keresi a társát,
 Aki biztosan már régóta rá várt
 A sebesültek s halottak között,
 Akiket Mokona kardjával megölt.

A fekete égbolt mindent letakart,
 Nem látni, hogy hol a folyó, hol a part,
 A dombról madár kiált vagy állat,
 Választ azonban hiába várnak.
 Fedi most a földet néma sötét,
 Mint a temetőben a sírok közét,
 Köröskörül nyögések hallatszanak,
 Most az élők is, mint holtak alszanak.

Mintha a síkság maga lenne beteg,
 Sír, a fűszálakon a könnye pereg.
 Mokona a holttestek között lépked:
 „Gama, jöjj, ha még élsz, kereslek téged!”
 E sötétben, a sárban hogy leli meg?
 Le-lehajol meghallgat minden szívet,
 De kit keres, nincs sem élve, sem holtan.
 „Isten, ha vagy, mondd meg, Gama hol van!”

A hullák között turkált két kezével,
 Minden arcot alaposan megnézett.
 A látványtól lélegzete elakad,
 Két orcáján folyik le a könnypatak,
 A farkasokat maga mellett látja,
 Amint egyesével, vagy állva párba
 Tépik szét a vér-illatos testeket,
 Habár, lehet, mozognak még egyesek.

Nekik mind kevés, vadul marakodnak,
Hegyes fogaik hangosan csattognak,
Egyik majd másik felvonyít dühödten,
Zsákmányt keresve a part menti ködben,
Mokona a mezőn bármerre tekint,
Látja a farkasok gonosz szemeit,
Miként apró lángok, zölden lobognak,
Jelzőtüzei az örök Gonosznak.

5

Ím izgatottan megzizzentek a fűszálak,
A reggeli szél váratlanul rájuk támadt.
A hideg s fehér köd, mint a halotti lepel,
A holt mezőt lassan, óvatosan lepte el.

Az ősz-éj fedőjét, mi fekete, mint korom,
Kicsit magasabbra emelte pár hegyorom.
Az erdőben dalolni kezdtek a madarak,
Így búcsúztatták a kihunyó csillagokat.

És amikor végre fent volt az égen a Nap,
Felismerték, ki esett el a harcok alatt.
Mokona is megértette, hogy amit csak érzett:
Igaz; remegve nézte ezt a szörnyű képet.

A görcsbe rándult tetemek közt fekszik Gama,
Nyílvesszőtől szakadt félbe utolsó szava,
De a közeledő lépéseket meghallva,
Megremeg az ajka, mintha szólni akarna.

Barátja lépteit azonnal felismerte,
De ereje már nem volt megfordulni, semerre.
„Nyomja a szívem - súgta. - Tégy egy szívességet,
Húzd ki a mellemből a nyílvesszőt, erre kérlek.

Most meghalok, érzem. Már vártalak, Mokona,
Emeljél fel, fogjál erősen két karodba,
És, amerre van a hazám, fordítsál arra,
Talán fülem a Mangbo zúgását meghallja.”

Az ajkai már feketék, alig mozognak:
„A nyílvesszőt - súgja, szinte nem is hallani -
Emlékül vidd el az apámnak, és a népnek,
Mondd meg, kik itt meghaltak, nem hiába éltek...”

6

A tágas égbolton szétterült a Nap arany haja,
S lent a halál járta mezőn állt Mokona egymaga,
Bánatában megdermedve, mozdulatlan kőszikla,
Karján terhével, minek vérét a föld már beitta.

A pompás lakoma után jóllakottan távoznak
A farkasok, akiket vendégül láttak a holtak.
A magasban hangos káromással a varjak szállnak,
Látják, lent rájuk szemek s más finom falatok várnak.

Mokona úgy nézi, mintha először látna ilyent,
Kitalálván, mit Gama mondani akart, megijedt.
„Ha a Mangbóra leszállnak e vérszomjas seregek,
Szembeszállni én, Kalgama legyőzője sem merek.

Holt barátját erősen forró melléhez szorítja,
Reméli, hogy így felmelegszik, s életre kel még ma.
Majd megfullad, a páncél szoros, magáról letépi.
Miért remeg a térde, és ráng az ajka, nem érti.

Vörösnek látja az egész világot, vérben minden.
„Vörös az égbolt ott fenn, és vörös a föld is itt lenn.
A fűvön folyik a vér, már megalvad a holtakon.
Az arcomról a vért egyszer talán majd lemoshatom.”

7

Odalovagolt, szép fehér lován,
Észrevétlenül az Úr, Amba-kán.
Elégedetten nézte Mokonát,
A hőst, milyent ember csak ritkán lát.

„Már sokszor győztél, barátom - mondta -,
Sok várost döntöttél te már porba,
De sosem láttam még ily harcmezőt,
Tényleg legyőzhetetlen az erőd.

Ó, kedvesem, legdrágább barátom,
Nagy győzelmet arattál, látom.
Kell, hogy ezt én megháláljam neked,
Mit adok, soha el nem feledek.

De, mint látom, téged valami bánt.
Mondd meg bátran, kívánsz valami mást?”
Mokona szomorúan ezt mondta:
„Nem vágyom én, tudd meg, jutalomra.

Kedves uram, hallgasd meg a szavam,
Ezt mind én tettem, szégyellem magam,
Egyedül öltem meg ennyi embert.
Mégfékezni engem senki sem mert?

Mennyi nyílvesző a bordák között,
És mennyi láb és kéz, mi eltörött,
Mennyi könny és vér ömlött itt hiába,
S mennyi legény, kit kedvese vár ma!

Hisz, Uram, oly gyönyörű az élet,
Oly szépen hangzik a tavasz-ének,
Mért kellett nekünk víz helyett vérrel
Öntözni e csodálatos rétet?

Mindenfelé csak pusztítást látok,
Mintha sújtana valami átok.
Amba-kán, nézd, mily szép a föld maga,
Mit követünk, az az ördög szava.

Ha most majd felhangzik egy kiáltás,
Én leszek az, hisz itt nem kiált más,
Eljön a tavasz, sok virág kihajt,
Így lesz, csak kérlek, ezt te is akard.”

És nyírfa kürtjét ajkához fogja
Elszántan a mi hősünk, Mokona,
A szemében gyulladtak csillagok
És a természetnek most jelt adott.

A mezőn a tavasz életre kelt,
Egyszerre több madár is énekelt,
A hattyúk rekedten kiáltottak,
Szarvasok próbálták a torkukat.

Most az idő is mintha rohanna,
Zöldülni kezd minden jobbra, balra,
Jönnek a szarvasok új bundában,
Nem egyenként, hanem nagy csordában.

Nyomukban sántikálnak a medvék,
Víg nyulak, ugri-bugri kis kecskék,
Vadkacsák serege száll az égen,
Vörös rókák futnak át a réten.

Mily sok madár, és mennyi vadállat!
Ilyet az ember nem sokszor láthat,
Amba-kán alig hitt a szemének,
Száját tátva többször körülnézett.

Ekkor két tenyerét összecsapta,
S jöttek a szolgák e hangot hallva.
Tegezéből nyílveszőt vett elő,
Tudta, ha kell, minden vadat lelő.

Igaz, Mokona sírva nem fakadt,
De látták az arcán az árnyakat,
Amint a kán egyetlen jelére
Vadak hulltak, egy sem maradt élve.

Ahol dörögtek egykor fegyverek,
Nyugodtan állni most sem lehet,
Puskák ropognak, nyílveszők szállnak,
Hol ember pusztult, pusztul most állat.

Kit öl meg a kopja, azt nem nézi,
Állat vagy, vagy ember, meg nem kérdi.
Mokona már ezerszer megbánta,
Hogy képes sokféle varázslásra.

A kán biztosan el fogja felejteni,
Hogy a harc örömet szerzett neki,
De azt a sok szenvedést Mokona,
Nem feledi, minek ő volt oka.

A kánnak nem kell most a katona,
Végre már felfogta ez Mokona.
Varázslattal, a kán ezért hívta,
Az állatokat hajtsa vágóhídra.

Zordan összehúzta szemöldökét,
Mert ily haragot nem érzett ő rég:
A nagy kánnak nincs másra szüksége,
Csak ártatlan állat- s ember-vérre.

8

Úgy látszik, Mokona nem tévedett,
Találkozásuktól el egy nap telt
S a kán díszes ruhába öltözött,
Vadászni indult a hegyek között.

A kán szolgái mind lesbe álltak,
Megszólaljon a kürt - arra várnak.
„Fújjad meg már!” a kán türelmetlen,
Mokona áll mozdulatlan, csendben.

Az úr őt fenyegetni nem meri,
Hisz őt, a hőst, mindenki ismeri,
Nem tudja, munkáját mért nem végzi,
Mokona miért zokog, nem érti.

Így szólt a nagy kán: „Sírni nem szabad,
A sós víz elcsúfítja arcodat.
Most az állatokat hívjad, kérlek,
S utána meghallgatlak, ígérem.”

„Uram, én ember vagyok, nem isten,
Mit el nem mondhatok, titkom, nincsen.
Könnyeimért el ne ítéld engem,
Okozta a fájdalom, szívemben.

Tudd, hogy engem neveltek állatok,
Ezért egyiküknek sem árthatok,
Amint látom, hogyan szenvednek ők,
Istent kérem, adjon nekem erőt.

De most más a bajom, hidd el kánom!
Kiáltani, bárhogyan próbálom,
Nem tudok. Talán segít a pipád,
Hadd szívjam be dohányod illatát!”

A kán felnevetett: „Te, barátom,
Nagyon is ravasz vagy, ezt jól látom,
Hisz ki a kán pipáját veszi kézbe,
Annak kánként telik majd az élte.

A pipámban megszentelt dohány van,
Levelét apám sírjáról vágtam,
Nagy ritkán szívom én magam is,
Más nem szívhatja, úgy hat, mint hasis.”

A kán egész nap Mokonát kérte,
Hívja az állatokat a rétre.
Bár a trombitát lelkesen fújta,
A hang megszakadt újra meg újra.

Most mit tegyen, nem tudta a nagy kán,
Olvasható a vérszomj az arcán,
Dohánnyal jól megtömte pipáját,
Titokban, hogy mások meg ne lássák.

S mihelyt szárnyát tárta az este,
Mokonát ő ismét felkereste.
„Íme, a pipám, gyorsan megszívjad,
S hangos szóval a vadakat hívjad!”

Szívta a pipát, hinnénk, élvezi,
Egy percre szájából ki nem veszi.
A szolgák álltak, szótlánul várták,
Hogy adja vissza a kán pipáját.

„Becsülettel szolgáltalak - mondta -,
Idegen országba mentem, sokba,
Szerezni neked drága kincseket,
Miknek eredetét sem ismered.

Pipád szívtam, így én is kán lettem,
Rangban egyformák vagyunk mi ketten,
Nem tarthatsz vissza engem, jó kánom,
Indulok, népem soká ne várjon.

Látom, dühít, hogy nem lehetsz velem,
Egyedül harcolni vagy képtelen,
Állatvért ontani sem tudsz magad,
Nélkülem elveszted hatalmadat.”

Mokona indult, nem fordult hátra,
Kezében, mi sebezte halálra
Gamát, a nyíllal. A kán csak nézte,
Meg nem kérdezte, hogy visszatér-e.

IV. RÉSZ

KASZA

1

A bocs nő, növekszik, erősödik gyorsan,
Jobban vigyáz Majlára, mint önmagára,
Bármerre megy, a nyomában mindig ott van,
Bömbölve támad, csak szóval bárki bántja.

Nem kevesen bántják. Miután elmentek
A mandzsúrok, hisz a legények nem szentek,
Nem csak Targo, a szép leányt mind akarja,
S már tudják, a bocsnak mily erős a karja.

Majlától elmaradnának szívesen,
Megfutamodás lenne az, szégyentelen.
A legények a sámántól megkérdezték,
Mi lenne ha ők a medvét megölhetnék.

Úgy látszik, a sámán nagyon is jól tudta,
Mi köti össze Mokonát a bocsukkal.
Mormogva így szólt: „Holnap én elrendezem,
De mindenki minden kopját meghegyezzen.”

A falut halotti torra hívta egybe,
Találgatták, hogy vajon kinek a lelke
Hagyta el váratlanul a földi testet.
A sámán s a társa Majláékhoz mentek.

Habár a sámánnak hinni már nem tudott,
Majla apja ájultan a földre bukott:
Nem elég, hogy a fia? Most még Mokona!
A házában, jaj, nem lesz már öröm soha?

Majla szeme villámokat szórt feléje,
Mégis ijedten, zokogva borult térdre.
És az áldozati szobrok is már álltak,
Az egyik Gamának, másik Mokonának.

2

A fatörzseken dobolnak már hajnal óta
A fiatalok és állnak csatasorba,
Hogy lőjenek rakétákat fel az égbe,
Amik füstölögnek, rögtön porrá égve.

Itt célba nyílveszők szállnak suhogva,
Ott izzadt birkózók dőlnek le a porba,
Arrébb már a sámán végzi a munkáját,
S a gyerekek kíváncsian körbeállják.

Két sorban állnak a színes fabálványok,
Amiknek homlokán koromfoltot látok,
A szentélybe nők mennek be tömegével,
Mindjük kezében a bálványoknak étel.

A sámán figyel, fel malac visít éppen,
Jön egy öreg, éles késsel a kezében.
A friss, forró vérnél semmi sem finomabb,
Tudja jól, ez élteni a sámánokat.

A sámán eldobja a korsót, fintorog,
És elégedetlenül egyre csak morog.
Az emberek látják, nem tetszik valami,
Kinek vérét akarja, szeretnék hallani.

A sámánt ilyennek még senki sem látta,
Félteve őrzött sapkáját sarokba vágta,
Némán nézte a háborgó embereket:
Bántani tán őt akarják? Ez nem lehet!

A koporsónál álló öreghez senki
Nem mer fenyegetően közelebb menni.
A sámán szólni készül, igaz, remegve,
Sapkáját a fejére ismét feltette.

Pár pillanatig nézte még a tömeget,
Majd dobján felhangzott az üzenet.
„Én magam nem beszélnék, ti akartátok,
Tehát szavam figyelmesen hallgassátok!

Ismételten kérlek titeket, nanajok,
Engem most nagy figyelemmel hallgassatok!
Amióta én vagyok a sámánotok,
Sok jó társunk a túlvilágba távozott.

Egészen a résig, honnan le út vezet,
Én kísérem, tudjátok, az embereket.
És, ki után megbántva senki sem marad,
Nyugodtan mehet tovább, az útja szabad.

Látom, nem hiszitek, amit most beszélek,
Igaz, a mai naptól magam is félek.
Gama és Mokona a résben elakadt,
Nem kaptak a túlvilágra szabad utat.

Jajgatnak, és könyörögve énrám néznek,
Valami kell nekik. A bocs, attól félek.
A kis bocsot kérik, mit Majlánál hagyott,
Igen, az kell, neki mást én nem adhatok.

Elakadtak és, jaj, tovább nem mehetnek,
Míg nem kapnak a bocs véréből pár cseppet.
Sokáig nem állhatnak a lejáróban,
Majla, a kis bocs hol van? Hozzad gyorsan!”

Ereje alig van az idős apának,
Hangját hallják csak, akik mellette állnak:
„Bátor legény, te, ki megöled a bocsot,
A lányomat, Majlát, feleségül kapod.”

3

Majla keservesen zokog,
a szeméből csak a könnyét törli egyre,
De a sámánra már nem morog,
ki szólt neki, hogy a bálványt megetesse.
Mintha nem is a földön járna,
lehet, hogy most a sámán sincs itt mellette,
Mindez csupán az ő álma,
és az apja hangját is rég elfeledte.

De amikor a legények
a kezükben kopjáikkal közeledtek,
A lány ijedten felnézett,
majd sírós hangon könnyörögni így kezdett:

„Oh, istenek, ne hagyjátok,
hogy meghaljon az én kicsi medvebocsom!
Jöjjenek bátran, itt állok,
a kopjákat testemmel én felfogom!”
Ezek után kifulladásra
be a láncra kötött medvéjéhez futott
A ház mögé a nagy udvarba.
A medve láthatólag már mindent tudott,
Forgolódott jobbra-balra,
karmait meresztgette, két mancsát rázta,
Készülve az ádáz harcra,
az ellenfelére türelmetlenül várva.

Könnyekkel két szép szemében
ölelte magához szeretett medvéjét.
„Kedves bocsom, kicsi szépem,
ontsam véred, tőlem többen most azt kérték.
Kiabál a sámán, hallod,
és, látod, ugye, fenik a kopják hegyét,
De Mokona még meg nem holt,
igaz? Öntsél, kérlek, szívembe reményt!
Teneked nincs okod félni,
életem árán is megvédelek téged.
Mokona mindezt megérzi,
s rohan vissza hozzám. Ez, mi engem éltet.”

Ekkor néhány erős férfi
- nem is hallotta, hogy ott vannak mögötte -
Tenyerét a vállán érzi,
áttörhetetlen falként veszik őt körbe.
Megragadják, félrehúzzák,
menni nem akar, félti a kicsi medvét,
Látja, csillognak a kopják,
és oly villámgyorsan, hogy észre sem vették,
A lány a bocs elé lépett,
és a két karját tárta, hogy átölelje,
S szavakba öntve, mit érzett,
csengő hangon a szózatát el így kezdte:

„Testvéreim, szépen kérlek,
kit éveken át a fiamként neveltem,
Ne bántsátok a medvémet,
mint gyermekemet szerettem, dédelgettem.
Semmi rosszat ne tegyetek,
ne bántsátok, hagyjátok nyugodtan élni,

Gyermekének a kegyelmet
töletek itt egy zokogó anya kéri.
Nem tudjátok, ki a párom?
Elfelejtettétek talán, mi a hála?
Megjön mindjárt, nagyon várom,
s mit fog tenni, ha medvét holtan látja?”

A tekintetével éget,
szemében az emberek látják a lángot.
„Titeket még egyszer kérdlek:
mért akarjátok megölni, ki nem bántott?
A sámánnak ne higgyetek,
hamis, hazug, álnok minden egyes szava,
Nem vagytok naiv gyerekek.
Mokona él, és érzem, máris jön haza.
Hiszen ti is ismeritek,
ő ezután is segíteni fog, hiszem,
Miként eddig is segített,
siet, ahogyan csak tud, földön és vízen.”

Még el sem mondhatott mindent,
mintha szálka akadt volna meg a torkán,
Egyszerre csak körben lett csend,
mert Targo rohant hozzá, mint az orkán,
Kopjájával hadonászott,
s Majlának a fejére egy nagyot csapott
Nem látott semmi mást ott, gondolta,
hogy a lány így meg is halhatott,
Mert végigzuhant a földön,
a medve azonban jól látta mindezt,
Ordítva ott termett rögtön,
s Targo tudta, már hiába hívja istent.

„Targo, legyél te átkozott,
férfinak nevezni azt sohasem lehet,
Ki támad gyöngye állatot,
erre egy lány is képes, bevallom neked.
Azt öld meg te, gyáva féreg,
ki még ott van távol, de indul már haza.
De nem leszek, bárhogy kéred,
a feleséged, ezt jól jegyezd meg, soha.
Kicsi fiam, kedves bocsom,
ne engedd a gazembernek, hogy ezt tegye,
Meg is teszed, azt jól tudom,
hisz nem rab vagy, hanem erős, szabad medve.”

Targo a kopját felkapta,
készült a medve szívét átdöfni vele.
Csak a reccsenést hallhatta
amint kettétört a kopjának a nyele.
Szétpattantak a láncszemek,
mikor magát a bocs kiszabadította,
Targo kiált: segítsetek,
a medve mancsával torkát szorította.
Az állat nagy súlya alatt
néhányszor még megrándult a karja lába,
Lelke testéből kiszakadt,
és eltávozott gyorsan a túlvilágba.

A széles Mangbón, nagy folyón
feltűnt egy csónak, mi sebesen közeleg
A hatalmas hullámokon,
máris parthoz ér, lesik, benne ki lehet.
Csak egy pillanat, s utasa
íjjal a kezében lép a szárazföldre.
Mint ki messziről tért haza,
az ismerőseit keresve néz körbe.
A bocs mindjárt felismerte,
kedveskedve ugrott a vendég nyakába,
Míg nézték őket megrettentve,
a legény szóval a karjába zárta.

Mint kígyó mérges fullánkja
vette célba a nyílvessző a bocs szívét.
Majla remeg, amint látja,
A legény tán meg akarja ölni. Nem érti: miért?
A lány felkiáltott: „Ne tedd!”
És a kéz megállt, mi az íjat tartotta.
Nézte, rászólni ki mert.
E pillanatban nyakát Majla átfogta,
S hangosan zokogva kérte,
kegyelmezzon neki, a bocsot ne bántsa.
Kell, hogy a szavát megértse:
ez a medve az ő szeretett barátja.

Gyorsan megfordult a férfi,
a lány, mintha látná egy rég holt szellemét,
Kővé dermedten csak nézi,
a szavát hallja, de semmit meg nem érti.
Tekintetét le nem veszi
a legényről, aki most előtte ott áll,
Kérdezni is alig meri:
„Mokona, te vagy ez tényleg, meg nem holtál?
Talán meg sem ismersz engem,
olyan furcsán nézel rám és a medvére.

A bocsot te hoztad nekem
az erdőből, amikor elmentél messze,
Hogy ő védőm, őrzőm legyen,
de látom, ezt már elfelejtetted te.
Nézd csak, megnőtt, már nagy medve,
hűen vigyáz reám, és véd, ha bántanak.
Bár jöttek a kérők egyre,
nem kellett egy sem, én csak téged vártalak,
Hogy visszajössz még, hittem én,
habár, már nem élsz, meghaltál, mondták sokan,
Engem éltetett a remény.
És most elevennek látlak itt, boldogan.

És ha mellettem nem lenne
ez a kedves, szerető és okos állat,
A házamban nevelt medve,
akit nevezhetek hűségű barátjának...
Akármennyit szónokolok,
látom, egyetlen szavamat sem hiszed el,
Ha ki támad, ő már morog.
A sámán fia, Targo, holtan itt hever.
Elfelejtettél te mindent,
igen, a néped, a faludat és engem,
Kérhettem volna istent,
mert el kellett volna nekem is felednem.”

Mokona szeméből kezdett
hullani a könny, s csurgott arcán lefelé,
A bocs szeme is nedves lett,
s indult volna, hogy álljon a legény elé.
Amint könnyein át nézi,
eszébe jut a múlt, mit már elfeledett,
S a lelkében máris érzi
a tavasszal újra virágzó életet.
Mint mély álomból ébredve,
tér lassan magához, és hol van, már tudja.
Emlékszik arra a percre,
mikor régen innen indult hosszú útra.

Egyszerre érez fájdalmat
s édes örömet, végtelen boldogságot,
A szíve is majd' meghasad,
mert látja újra, mit sokáig nem látott,
Már a nyílveszőt is látja,
amit az egyik kezében régóta tart,
És tudja, legjobb barátja,
a holt Gama szívéből rántotta ki azt.
Eszébe jutnak a harcok
az idegen mandzsu földön, innen messze,
És felismeri már Targót,
amint lenéz a még vér-meleg holttestre.

Mi történt itt, jönnek nézni,
férfiak, nők és gyerekek, egész tömeg,
Mokona maga meg sem érti,
honnan ennyi fiatal és ily sok öreg.
A sámánt is látni lehet,
amint óvatosan, mintha nagyon félne,
Jön lassan, egyre közelebb,
s arra gondol, Mokona eljött érte,
De megnyugszik, mert már látja,
kit fia, Targo akart, Majlát öleli,
És ott van annak barátja,
a hatalmasra nőtt, bozontos medvefi.

Meglátván fia holttestét,
a sámán a földre zuhant, vesztve eszméletét.
És most mi lesz, mind őt lesték.
Mindenkit elátkozott, mihelyt észhez tért,
De az emberek úgy tettek,
mintha az egykor tisztelt sámánt nem is látnák,
Szavától meg nem rettentek,
és, bár a fia meghalt, nem is sajnálták.
De furcsa érzés lett úrrá
az egybegyűlt embereken, csak figyeltek:
A vendég mintha már tudná,
a sámántól el korábban mit szenvedtek.

Körben egyszerre mély csend lett,
a sámán hallgatott, nem sírt, átkozódott.
Valamit most tenni kellett,
Mokona némán egy pillanatig állt ott.
A lányt hevesen ellökte,
majd végignézett az összegyűlt tömegen,
S ránézett a nyílvevőre.
Ezt gondolta: szólni kell már végre nekem!
Közben figyelte a sámánt,
ki még mindig fia tetemére borult.
Tudta, őt régóta várják,
szeretnék tudni, ilyen sokáig hol volt.

„Figyeljetek rám, emberek,
tudnotok kell, merre jártam és mit tettem
Látjátok, hogyan szenvedek,
mert oly sok fájdalmat, szörnyűséget láttam.
Gama volt az én hű társam
a hadak útján, a véres harcmezőkön,
És amerre vele jártam,
mindenfelé követett csak könnyözön,
Hisz nem tettünk mi más semmit,
raboltunk, gyűjtogattunk és gyilkoltunk csak,
De tovább nem tudtunk menni,
mikor Gamát szíven találták a nyilak.

FigyeljeteK jól, emberek,
fekszik Targo holtan, még élhetett volna,
A sámán többé nem nevet,
holt fia hideg kezét zokogva fogja.
Úgy arat, ahogyan vetett,
tán fia halála vele megértette,
Ebben vajon ki vétkezett,
itt fekszik a sámán és a fia teste.”
Mondta, s később így folytatta,
amint a nyílvesszőt beverte a földbe:
„Ezután ne legyen kopja,
se más fegyver, legyen itt béke örökre!

S a medvével mi történjen,
aki Targót feldühödve széjjeltépte?
Szóljatok! Tőletek kérdem
Ő nem tett semmi rosszat, csak Majlát védte.
Targo volt, aki támadott,
A lányt mindenképpen magának akarta,
A medve mi mást láthatott?
A fiút örült vágya sodorta bajba.
Ha ti nem vagytok ellene,
a medvét visszaviszem én a tajgába,
A faluban már nincs helye,
őt ott már biztosan egész népe várja.”

Kopjájuk mind felemelték,
Mokonának adtak ily módon igazat,
Ő megfogta Majla kezét,
és miután a tömeg előtt elhaladt
A fiú s lány, az emberek
a szentély felé kezdték őket követni.
Az ifjú pár boldog, nevet,
miközben vidáman élteti mindenki,
Ketten szomorkodnak csupán,
az ősz öreg Gama, és a sámán arrébb,
A hosszú, véres harc után,
ismét vígan, önfeledten mulat a nép.

A legények kurjongatnak,
a bor- és a pálinka-folyam megáradt,
Mit számít ez a holtaknak,
ők semmit sem hallanak, semmit sem látnak.
Vadul peregnek a dobok,
és ím, az egész falu boldogan táncol,
Az állatok is boldogok,
víg daluk idehallatszik a tajgából.

Fent tiszta kék, felhőtlen ég,
szél sem fúj, a fák körben nyugodtan állnak,
De egy hirtelen dörrenés,
mert lövik fel már a színes rakétákat.

4

Miközben a sámán holt fiát siratta,
Észre sem vette, hogy már mindenki eltűnt,
Ekkor gúnyos mosolyba rándult az ajka,
És a földből kirántotta a nyílvevesszőt.

Remegő kezében sokáig forgatta,
Véres hegyéről a szemét le nem vette.
És közben, halkán, magában dúdolgatva
A nyílvevesszőt csókolgatta és ölelte.

Mint bekerített vad nézett körbe,
Miközben sárga fogaival vicsorgott,
Fia vérével a nyílhegyet törölte,
Éppen mint egy esztét vesztett örült volt most.

„Medve, innen el nem mész,” mondta morogva.
„Megölted a fiam, s én megöllek téged.
Mokona is megy utánad a pokolba.
Majd én... a fiam nélkül minek is éljek?”

5

Némán ül az elfeledett bálványok sora,
Az egész falu énekel és táncol,
Az ősz öregek is vigadnak, mint még soha,
Visszhangzik a tajga közel és távol.

Mokona ekkor hangos szóval hívja Majlát,
És a pipáját a kezébe adja.
Körbeülik őket mind, és csendben hallgatják,
Míg lassan álomba merül a tajga.

Hogyan győzte ő le a kegyetlen Kalgamát,
Elmesélte, s utána szólt még arról,
Hogy később mit tett, és mely tájakon járt,
És barátja, Gama mily bátran harcolt.

Mokona hangja egyre erősebb: „Emberek,
Most mindannyian könnyeztek, jól látom.
Kérlek, el ne felejtsetek e könnyecseppeket,
Ne legyen harc, váljon valóra álmom!”

Mindkét szemében hatalmas lángok lobogtak,
Akik mellette álltak, szinte égtek.
Mindannyian szorosan köréje húzódtak,
Hogy jobban hallják e való meséket.

A sámán váratlanul, íjjal a kezében,
Rossz szándékkal, biztos, mellettük termett,
S mert látták, mily gonosz tűz égett a szemében.
Elzárták előle a gyűlés-termet.

Lehet, megijedt, gyorsan távozott a sámán.
Történetét Mokona befejezte.
Majla apja jött: kezében volt a nagy bálvány,
És máris villant a fejsze felette.

Az öreg mondta: „Tedd meg, amit meg kell tenned,
A bálvány fejét gyorsan hasítsad szét,
A túlvilágról hozzad vissza azt a lelket,
Amelyiknek itt kell lennie már rég!”

Mokona fogta a fejszét, gyorsan lecsapott.
A csattanástól az ház megremegett.
A rút bálványból maradtak apró darabok,
S ki tőle egykor félt, most csak nevetett.

És egyszerre szörnyű ordítás... Jaj, mi lehet?
Kezével a melléhez kapott Mokona,
Elsápadt, a szemében látszott a rémület,
És élettelenül zuhant a padlóra.

Kihuny a láng, ami a szemében lobogott,
Még utoljára megrándult a teste.
Az imént még voltak mindannyian boldogok,
S most mindenki rémülten Majlát leste.

Nyugtalanul futkos a falu egész népe,
Mokonával mi történt, mind ezt kérdi.
Majla fülét tapasztja Mokona mellére,
De szíve dobbanását már nem érzi.

Néhány elstutogott szót még meghallott Majla:
„A medve halott, a sámán megölte.”
De ezután mi történik, azt meg nem hallja,
Mert már ő is holtan zuhan a földre.

A szemekből megeredtek a könnypatakok,
Így nem sírt soha a nanajok népe.
A Mangbo folyó haragvón a partra csapott,
S a bánat-felhő a Napot elérte.

A falu szélén, a tajgától nem is messze,
Egy nyílveszővel bozontos mellében,
Holtan fekszik, kit szerettek, a kedves medve,
S ott fekszik mellette a sámán is vérben.

BEFEJEZÉS

No, kedves olvasóm, én most mit tegyek?
Gondolom, befejezem énekemet.
Mondd meg, ha nem tetszett benne valami,
Bár dicséretet jó lenne hallani.

Elmondom még, mit üzent nektek Majla.
Gondolom, megérti mind, aki hallja,
És úgy tesztek majd, ahogyan ő kérte,
Emlékezve örökkön a nevére.

„Mint folyónkban rohannak a hullámok,
Rohan az idő, az évek, tudjátok,
Kergetik egymást, és változik minden,
És legyen végre nyugalom a szívben!

És felejtsetek el az irigységet,
A medvéből hús jusson mindenkinek,
A csontokat se dobjátok el soha,
Kívánom, népemnek legyen jó sora.”

Ha visszagondolok gyermekkoromra,
Eszembe jut a medvéknek a csontja,
Amit magam aggattam az ágakra,
S néztem, mint himbálózott jobbra-balra.

Késő van már, mindjárt éjfél, barátom,
Aludni kell, szememre száll az álom.
Fújd el a lámpát, gondolkodj sötétben,
Én nem tudok tovább maradni ébren.

Nem értem, hogy még mindig nem vagy fáradt,
Mást én már nem is látok, csak az ágyat,
Beszélni holnap s utána is lehet,
Az álmot várva, te is csukd be szemed!

Hidd el, messze szállunk az álom szárnyán,
A tajgába eljutunk, mi vár már ránk,
A fák mesélnek majd Majláról sokat,
S minket a nagyra nőtt medve is fogad.

Egy sírhoz a gyerekek elvezetnek,
Ha nem tudnád, nem hinnél szemednek,
Egyszerű kis domb, semmi jel nincs rajta,
Föléje hajolva ott zokog Majla.

És ha erre jár, utat nyitnak neki,
Látják - szemét kimarták a könnyei.
Összesúgnak: „Még Mokonát keresi,
Még mindig csak a halott hőst szereti.”

Itt is van az ajtónk előtt az álom,
Száll felénk könnyed, tarka pille szárnyon.
Rajta, csukjuk be szemünk már e percben,
S ébredjünk reggel frissen, kipihenten.

*Андрей Пассар: «Мокона»,
Хабаровское книжное издательство, 1983*

ANDRIANA ŠKUNCA

(1944)

/Horvátország/

Nap-fázisok

(*Mijene sunca*)

A Nap az ablakra ragadt, már nem az az izzó gömb,
amibe nem tudok belenézni. Összement - csak egy
hideg pont, amit elmozdítok az üveggel.
A falra vetíti elgyengült visszaverődését.
Később, amikor már nincs, a Nap beporozza a sötétet.
Ki-kivillan a kiégett repedésekből. Csúszik s sötéttel
és beletemeti önmagát.

Száraz füge

(*Suhe smokve*)

A száraz fügeben fényzemcsék vannak és méhkenyér
az ősz keserű ajkára. Üres csésze csendül az asztalon. Mellette
menta és citrom. Egy méh fennakadt a napsugáron, lepkeszerű
hideg árnyék eltakarta.

A fal sötétedik. Bort fejtenek, túlrejtett szőlő szaga. Régen leszedett
füge szárad egy deszkán. Késői nyár ragad a nedves gyümölcshez.
Édesség szikrázik.

Egy dobozban, a kocsányok között feketeség. Hozzá kell adni két-
három babérlevelet, amik szétválasztják a sűrű hálót, majd csendben le
kell préselni.

Karácsonyig a fákon kikristályosodik. Cukorpor az óramutatókon,
felfogja a hideget, úgy néz ki, mintha dér hullott volna le a fedőről, mi
fehérrel lepte be a szobát, a fügét és az ujjakat.

*Andriana Škunca: „Predivo sve užih dana”,
Društvo hrvatskih književnika, Zagreb, 2002*

ANDRZEJ SZUBA
(1949)
/Lengyelország/

Postscriptum CCXIX

meg
nem nevezni
hogy létezzem

Postscriptum CCXXI

amint fogy
mindenné
vállik

Postscriptum CCXXIII

túl zsugori
tudatlanságában
hogy tudjon

Postscriptum CCXXIV

nem te vagy gazdagabb a világgal
hanem a világ hal meg
teveled gazdagabban.

*„Zeszyty literackie 88”,
Warszawa-Paryż, jesień 2004*

ANNA BOLT
(1957)
/Lengyelország/

Emberek-szemetek
(*Ludzie-śmiecie*)

A folyó melletti
gyékény mezőkre
jártunk

mögöttünk jött
sántikálva -
bottal
mellette
egy vén korcs

talán grófnő
mondtad -
aki Keleten
elvesztette a birtokát

gyógynövényeket
szemetet szedett

árkokat
ugráltunk át

pukkadásig
nevettem

emberek-szemetek
úsznak az árral
mint
a gyékény-kosárban
Mózessel

megyek a folyó mentén
és hallgatom

az ember-szemeteket

*„Zeszyty literackie 105”,
Varsó-Párizs, 2009 tavasz*

ANNA ISZTOMINA

(1964)

/Oroszország - Permi-AK - orosz/

(A világon nincs...)

(Нет в мире...)

A világon nincs erősebb az időnél,
Meghajlítja az ifjaknak testét,
A szépek arcán lesz ócska festék,
A haját kitépi. Nincs ki őt legyőzné.
Kegyetlen nagyon, mint e század, pontosan,
Egyet suhint, és mindenki mélybe zuhan.

(Ha rossz...)

(Если плохо...)

Ha rossz - akkor átkozom a századot,
De ha jó - a lelkem gyújt dalra,
A világot meg nem változtatod,
Ha számíthatsz csak önmagadra.

A világunk mindent elfogad:
Ha durván szidják, vagy dicsérik,
Hol dalolnak dicshimnuszokat,
Hol szavakkal sértik meg vérig.

(Az ágakat a hó...)

(Засыпал снег...)

Az ágakat a hó már befedte,
A föld, a levegő mind fehér,
És mintha egyszerre árva lenne,
Keservesen felzokog a szél.

A szél a föld haját borzolgatja,
És el nem alszik ő egy percre se,
Ám az élet magát meg nem adja,
Lent a hó alatt buzog egyre.

(Mindenki magasba tör...)

(все тянется вверх...)

Mindenki magasba tör, a kék ég várja,
De a két lába húzza le a sárba.
Eltűnik a bánat, ha válsz te madárrá,
Felkap a földről annak erős szárnya.

*«Иньва», Коми-Пермяцкôй книжнôй
издательство, Кудымкар 2002*

ANNA KAMIENSKA
(1920-1986)
/Lengyelország/

Föld
(*Ziemia*)

Miért hajítasz el, temetői ásó?
Nem olyan vagyok, mint más sárgöröngy.
Én találtam ki az Iliászt,
a Faustot
és a relativitás elméletét.
Én voltam, aki hittem, amíg lehetett,
és mondtam: A Népek fenn kell maradnia.
Kis tiszteletet, több megbecsülést,
te ostoba, pléh karom.
A Föld szól Tehozzád!

(Madártávlatból...)
(*Z lotu ptaków...*)

Madártávlatból
jósolok.
A szárnyaknak a levegőszemcsékbe
ütődéséből
A suhogásból
a zizegésből.
A tollak lebegéséből
és csattogásából.
A levegőből, a fényes
égbemenetelből.
És csak ilyen bizonytalan
az én bizonyosságom.
És csak ilyen illanó
az örömöm.

Mérleg
(*Waga*)

Van bennem egy mérleg,
ami méri a szárazföldeket és az óceánokat,
a nappalokat és az éjjeleket, a faleveleket és a felhőket

Van bennem egy mérleg
az élők és a halottak méréséhez

Van bennem egy mérleg,
ami méri a mindig
egyenlőtlen szerelmeket

Ezért dülöngélek
és nincs nyugtom
és valami inog bennem

És van bennem fájdalom
és igazságtalanság
és sértettség

Amikor megpróbálnak levenni az egyik serpenyőmről
egy csepp tengert egy göröngynyi agyagot
egy levélkét egy lehetetet egy pillanatot

(Szent megnyomorított kő...)
(*Święty kamieniu okaleczony*)

Szent megnyomorított kő,
miben az ötlet sötét vér kering.
Imádkozz érettünk!

Kétségbeesetten
érthetetlen betűket kiáltozó szikla.
Szólj érettünk!

Áldott hamvveder
amibe belefért az örökkévalóság.
Kegyelmezz rajtunk!

Szétmázolt feliratok hebegése.
Kötömbök megnémult nyelve.
Minden, mi emberi.

A szitakötő születése
(*Narodziny wazki*)

Utolsó, halálos erőfeszítéssel bújt ki önmagából.
Szárítgatta hártyás szárnyait, míg kékes fényben fel nem csillantak,
Ott lent hevert a bőr rút sárkány pofával,
A lárva hullá szárazon szívódott már bele a földbe.

Ekkor sietség nélkül a Nap felé emelte a szitakötő a szárnyait.
Előtte volt az örökkévalóság: egy nap.

Szobor
(*Rzeźba*)

Egy kő követ szült.
Tejtől duzzadt a kő melle.
A combokon megalvad egy vér sugár.
Reggel a kő lábainál
Egy alvó, hideg gránit gyermek feküdt
Őszi levél-pelenkában.

Még
(*Jeszcze*)

Még állnak erdők,
és nőnek fák a gyökértől a csúcsig.
Még vannak a levegőben madárlakások.
Még nem repedtek szét a tó-oválisok.
Még törnek fel források.
Még melegek a mi emberi házaink...

Ház
(*Dom*)

Homlokod előtt
fekete hajtincsű házam.
Síró házam,
dühös házam,
magára maradt házam,
özvegy, haldokló
házam.

Legyen mindennapi,
örök nyugalmad.

(A házamban, Pompeiben...)

(W moim domu, w Pompei)

A házamban, Pompeiben,
a házamban a hamu halmaz alatt,
ott, a házamban -
az anyám - fiatalon
meleg kötényben
áll a kőkemence fényében.

(Vörös kardok...)

(czerwone miecze)

Vörös kardok,
a kegyelem hegyes csőrei
fennakadtak a nyomorék madár fölött.
A levegőnek letörték a szárnyát.
Éjjel a szalmán dobálja magát.
És meleg krumplival a csőrében
látja, hogyan repülnek, térnek vissza a tavasziak,
és a megvetés súlyos követ
lökik le szárnyaikkal a felhők közül.

(Költészet?)

(Poezja?)

Költészet? Nem, minálunk nincs ilyesmi.
Minálunk az élet az két szó:
Élt - meghalt.
E két szóból csíholhatunk valamit?

Kő

(Kamień)

Az irigy egy követ dobott.
A kőnek szárnya nőtt.

Nehéz
(*Cieźko*)

Nehéz
mintha a tengert cipelném a hátamon
és az értelmetlenség még egy halát
csak a szerelmet és a halált viszem
és meg-meghajolok
mint az öregasszony egy csalánnal teli zsákkal záporosóban

Istenem minek kell felmászni ebbe a völgybe
minek lemászni erre a hegyre
a sötétben látni
a világosságban megvakulni
megszületni hogy meghaljak
meghalni hogy megszülessem

A szavaknak nincsenek határaik
saját magukban olyan kifejezőek
mint a hó meg a víz
a hegy meg a völgy
mint te meg én
mint az élő meg a holt

A világ megfordult bennem
megmutatta a fenekét

És cipelem a tengert
és cipel a tenger engem

(Született, élt, meghalt...)
(*Urodził się, żył, umarł...*)

Született, élt, meghalt,
Ez az annyi életet leíró
Tragédiák, elbeszélő költemények, regények
Rövid tartalma.

És valahol a szív
Minden rándulásában
Harcot vívunk önmagunkkal, a világgal
És az alaktalan gondolattal?

Ott fenn marad függve
A csillag, egy kavics szem,
A szél sóhaja. Íme
Ez minden.

És csak a fájdalmasan megrántott
Harang... S a harangban a te hangod, anya,
Ami gyermeki hitre szólít,
Ami már soha... soha...

Ugrás
(*Skok*)

Amennyi élet - annyi nekifutás
amennyi lélegzetvétel - annyi nekilendülés
hogyan elszakadjunk
a naptól és az éjtől
a jótól és a rossztól
a szeretettől és az ürességtől
a születéstől és a haláltól
hogyan ellökjük magunkat
a háztól az asztaltól a széktől
a lábastól a fától a fénytől
és minden egyes dologtól
ami az övé
a hajnalpírtól és a kamillától
a szájtól és a toroktól
a hangtól és az írástól
a betűtől és a jogtól
hogyan elhagyjuk
a virágot a gyökeret a falevelet a patakot
a verset a ruhát a haját a testet
hogyan megmakacsoljuk magunkat mérjük össze az erőnket zuhanjunk le
és ugorjunk fel

*Anna Kamieńska: „Poezje wybrane”
Czytelnik, Warszawa 1973*

ANTE DABO
(1925)
/Horvátország/

Tengerentúli kis képek
(*Uzmorske sličice*)

9

FEKETE bársonyon
keresztbe tett sirályszárnyak
mint fehér vitorlák szállnak

*Ante Dabo: „Suhozidi”,
Istarska naklada, Pula 1986*

ANTONI FERENCY

(1985)

/Lengyelország/

augusztus 3.

(3 sierpnia)

és tegnap telefonált, hogy ő ott és ez-az nála

Tehát megyek.

No, klímaberendezés, elegáns. Nagyon széles.

Már régóta megyek a busszal.

Üres.

Egyedül maradtam.

Valahogy elmondtam annak, hogy pontosan hová akarok. Hogy szóljon nekem, amikor le kell szállnom. Lehet, elfelejtette.

Egy pillanat múlva:

So once again, where do you want to get exactly?

Mondom.

Ő:

Shit.

Hogy azt gondolta, hogy egészen máshol. Hogy tévedett.

Hogy ha itt, akkor vissza kell menni a városba, és onnan újból.

Hogy nem jutok oda.

Gondolom:

Hát nem. Most ide-oda, kilenc és kilenc és kilenc...

Vagyis huszónhét!? Dollár?

Lehetetlen.

Csak mit tegyek?

Ő pedig:

Just joking, sorry!

No egy ilyen komik driver.

Leszállok.

Kisváros. Olyan deszkaházak - à la úti filmek à la rémfilmek.

Állok.

Nézek.

Newyorkon kívül.

Roszsabb.

*„Zeszyty literackie 106”,
Varsó-Párizs, 2009. nyár*

ARKAGYIJ ISZTOMIN

(1956)

/Oroszország - Permi-AK - orosz/

Éjszaka

(Ночь)

Az éj, mint szén - fekete,
Szemére jön álom,
Emlékek jönnek elő,
Gyűjts be, kedves párom!

Az ifjúságunk lassan
Véget ér, álom volt
Bárcsak tudná az Isten,
Mitől leszek boldog!

A sors

(Судьба)

Ez a világ falánk, telhetetlen,
De mért kapunk mi oly keveset?
Az élet kutyaként támad nekem.
Sorsom nézve meg-megremegek.

(Beköszöntött már a tavasz...)

(Лишь в природу пришла весна)

Beköszöntött már a tavasz,
Nem érzik azt az emberek.
A Föld sóhajtozik egyre
Nem sejtí, holnap mi lehet.

A Föld éjjel alszik mélyen,
Mintha készülne a nyárra,
A kicsi csírák már élnek,
Míg a hóvirágot várja.

(Magad vagy a fát égeted...)
(*Себя ли, дрова ль сжигаешь...*)

Magad vagy a fát égeted,
Hamuvá vajon mi ég,
Míg éjjel írod versedet,
Mikor lesz már elég?

Ingyen születnek meg, kérdem,
Fejedben a sorok?
Hiszen, én nagyon jól értem,
Szó magától nem csorog.

Nyugalom kell, s szél szintén,
Eső és jég is essen,
És ha világos lesz ismét,
Megírod versed csendben.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй
издательство, Кудымкар 2002*

ARTHUR WEST

(1922-2002)

/Ausztria/

Szerelmi vallomás-kísérlet
(*Versuch einer Liebeserklärung*)

Hogyan valljam be
neked a szerelmemet

Saját magamnak sem
tudom bevallani

Talán csak abból derül ki
hogy milyen nagy is az

*Arthur West: „Männlicher Akt”,
Edition Schwarzdruck, 2000, Berlin*

BERNARD BOLESŁAW HEĆKO

/Lengyelország/

Az árnyékok színei

(Barwy cieni)

1

az éj közepén állva
a test elveszíti az alakját
csak a laposan - mint élettelen hal
világos hasa felfelé dudorodva
a feje nyugodt
holt szemében csillag
egy vagy kettő ki számolja meg
vetett árnyék látszik

2

az árnyéktól elszökni nem lehet
még akkor sem ha a rémület
megfosztja a szemet az álomképektől
szem nélkül fekvé állva
balról jobbról
honnán a fény-eső csurog
az alakhoz ragasztva
a tárgyhoz kötözve
a ferde felülethez közeli
szögeket, téglalapokat képez
geometriai alakzatokat
az - te az - én
lezuhan amikor megütik
a testem a folyó homokjába hajítom
lebeg amikor elszakítva vágyakozva
rohan együtt
átlépi a part határait
összetörve megszagatva
úszik hallgatagon a hullámokon
amikkel harcban állok

3

a réten minden egyes fűszál minden egyes virág
itt több ezer szín
ugrándozó zöld szöcskék
törlik meg az árnyékok vonalát
szakítják el a pókháló fonalát
az érzékeny mohó rovarok hálóját
az árnyék hálójával el lehet-e
kapni egy terhes legyet
itt a minden dolgok rendje
hol kihuny a fény hol túl alacsonyan fekete felhő úszik
az árnyék színt változtat van
sápadtabb mi szelíden simogatja a szemet
vannak még virágok a törékeny szárazon
és azok is eltűnnek a szemem elől
leszakítva
koszorúba fonva
a hajadba tett színes koronába

4

bárhová megyek
cipelem az árnyékomat
a levelekről lerázom a harmatcseppeket
és a kis gömbök árnyékának ezüstje
hangtalanul kimúl
amint a földhöz ér

5

bármilyen is van születőben
a kiáltás-szablyával átvágja a csendet
és attól a pillanattól kezdve cipeli az árnyékát
a napokat az éjjeleket
az élet-pókháló szálait
a felhős felhőtlen eget
át a síkságok fakó zöldjén
megy az újszülött
meg-megpihen a letöredezett szürke sziklákon
még a ragadozó sasok sem
tépik szét az árnyékokat
ami én vagyok ami te vagy

6

szél volt ami eltört egy fát
több fa állt
csak ez az egy volt gyengébb
dicsekedhet a szél e semmilyen győzelmével
tovább tördelheti a földbe szúrt
kopasz gallyakat
a földben csírázik a fa magja
és tavasszal ismét kihajt a zöld szivárvány

7

együtt vagyunk
az árnyékok amikor mellettem fekszel
az én árnyékom és a te árnyékok
nincs határ
még akkor sem amikor a fény összekapcsolja a szemünket
amikor a melledhez érek
amikor vihar öleli át kettőnk testét
nem találsz határt
mindketten fény vagyunk és árnyék
ez még akkor is tarthat
amikor valamely szó fájdalmat okoz
minden az én gyönyöröm és a te gyönyöröd

8

jövök keresni
már régóta keresem a baráti partot
ahol a te meleg könnyed
ahol a te napot szülő szemed
lesz az én szemem
ahol a kiáltásod
nem lesz fájdalom-kiáltás
nem leszel többé távozó árnyék
ami után űr van a nagy ablakban
ami után mint kopasz fa
várom a tavaszt
jövök keresni
már régóta keresem a szavakat amik az enyéim voltak
hol vannak most
miért vetted el
jövök és keresem a testedben
keresem a szavakat amik énbennem voltak

9

mi elől menekülni
vannak különböző mezei ösvények
nyáron maggal terhes kalászkok
állják el az utat
menekülés közben nem szabad letaposni a gabonát
aminek nem mindennapi íze
még ott van az ajkadon
ősszel a piros gyümölcs
a tenyeredre hull
maradjunk
előttünk a nappalok a kenyér a méz és az élet sója
előttünk az éjszakák az élvezet a te ajkad és az én ajkam
ott vannak még az örömteli visszatérés különböző ösvényei

10

ez már megtörtént
megszületettek élők közeledünk
senki sem kerget minket
a mi partunk csak az igazság
a mi partunk csak a meleg
a mi partunk csak a fény
az igazság a te és az én szavaim
a te tested és az én testem melege
a te szemed és az én szemem fénye
közeledve ez árnyinak egy árnyá válnak
és már így marad
egyre újabb alakok
szerelmek
az árnyékok egyre újabb színei születnek

*Bernard Bolesław Hećko: „Podróż do urodzaju ziemi”,
Gdański Klub Kulturalny „Rudy Kot”, Gdańsk, 1983*

(Kinek az árnyéka...)

(Czyj to cień)

Kinek az árnyéka
tapadt hozzád ily erősen
kinek a bánatát
fogtad fel két szemedben
kinek a madara
van ilyen közel hozzád
kinek az álmát
húzod izgatott ujjaidra?

(Tehozzád ez a név...)

(do ciebie to imię)

Tehozzád ez a név
oly szorosán hozzád tapadt
és az elragadtatás mit a szó keltett
már örökre benned maradt

tanulod az utat ami nem márványban
hanem hideg homokban őrzi a titkokat
a kövek kiáltoznak
a rózsák versben égneek
mily magányosan kóborolsz a szó körül

tehozzád ez a fény
oly ingatagon tapadt
és a vers tüze
táplálék kíván lenni

hová vezet a vers mint fekete ösvény
mindenfelé tövisek és holt virágok -
tanulod a szót hol lakik
amikor kihuny a fény kihuny a többi világ?

Betekintés a Föld belsejébe

(Spojrzenie do wnętrza ziemi)

I

És amikor a kalapács alól kirepül egy szó
ezt mondod

a szót kimondták, megszületett a szó
van ereje éle fénye
tehát meg kell nézni

megremegett a föld elhallgatott a szív
csak a kezek emelkedtek a magasba
megmutatva a világnak a még véres szót
ami a susogó erdők dalból született
a szegény ég dallamából született
versből fogant amikor a föld gazdagsága
jövő időt jelentett

csak a kezek emelkednek a magasba
hozzászokva a szóhoz ami közelebb hozza a földet
hozzászokva a tűzhöz ami feloldja a sötétet
és amikor már fény van a fáradt kezeknek
ezt mondod

kő van az úton megszületett a kő
van ereje éle fénye

tehát a szemeknek a kőből jövőt kell csiholniuk

énekelni kezdtek a szemek a fekvő fenyőknek
és kinyílt a föld

csak a kezek emelkednek a magasba
lángot keresve
közeledik a szó a kőhöz
már az út közepén
a szemek előtt a föld gazdagsága virággá világosodik
tehát meg kell nézni

II

Tehát meg kell nézni

átölelni azt ami a tekintetben van meg a dalban
hozzáidomítani a kezet a ház építéshez

megvédeni a számunkra született szót
hogyan lesz ház milyen lesz a szó
a szegény menny nem válaszol

az alap - szláv alap
és a kezek erősek kalapácshoz csákányhoz és vakolólapáthoz
és amikor szikra születik és láng lobban
ezt mondod

hozzá kell idomítani a kezeket az ágyúkhöz
puskával menni mint dallal
tekintetet vetni a viharos tájra
benézni a Föld belsejébe gazda-szívvvel

mennyi szív marad a Föld gazdagságának
mennyi könnycsepp a reggeli rózsafüzérekben
mennyi tűz mennyi láng

mennyi hamis szó a tömött levéltárcákban
a nagyban árusított koronák cégére alatt

tehát bele kell nézni
gazda szemmel szívvel ami összeköti
az időt a hazai tájat a Föld eleven belsejét
a harcnak nevezett legegyszerűbb elszámolásba
a felemelt puska nem lyukasztja át a szavak
egét nem hint halált nem közelít
csak a Földnek az a nagy szeretete
rejlík az érzékeny szemben

milyen lesz a ház milyen lesz a szó
amikor a vér megalvad és a sírás elsodorja
a fekete felhőt

III

mész a Föld belsejébe a Napért
a szemed megragadja a képet
szikrák ömlenek át művészi csipkékben

szavak a jó úton a jó fészekbe
és amikor az óra kiteljesíti ezt a képet
a szó felemelkedik teljessé teszi

az égen füst rajzol ki jó időt
mész a Föld belsejébe a Napért
rózsákkal behintett úton

a szó részecskéje vagy mi megszületett és életben maradt
az időmorzsák a te tulajdonodat képezik
egyenlőségjellel összekapcsolva megtalálják értelmüket
és amikor a kalapács alól szikra szökken
mondod

lőn fény és van fény
van ideje van folyamata
mész a Föld belsejébe kenyérért
a megszületett fény a te tulajdonod
és a Földi bőség
minden lépted a szemeid tudatos közeledése
hogyan nézzenek.

*Bernard Boleslaw Hećko: „Podróż do urodzaju ziemi”,
Gdański Klub Kultury „Rudy Kot”, Gdańsk 1983*

BETTI ALVER

(1906-1989)

/Észtország/

Ősz

(*Sügis*)

Érett gyümölcsből aransárga a kert,
Gabona-piramisok a földeken,
Egy nő, vállára ezüst kendőt vetett
S az istállóba lép csendesen.

Kezén, mivel félretolja hajtincset,
Kis dióbarna árnyat látni,
Amint nézed, állandóan fut, hinnéd,
Egy percre sem tud ő megállni.

Figyel, az arcán forró sugarak,
Madár kiált, hall valamit,
Fájlalja ereit s inait,

Hőségtől forr a vére, szinte hallja.
Bár magában gondol már másra,
A télre, hideg nyugalma.

Üzenet

(*Läkitus*)

Ha holnap, holnapután, lehet,
mélysötét éj
szolgájává
kellene
válni neked -

vagy hirtelen
át évszázadokon
kell
kísértened
forró homokon

és te, mint akit
elátkoztak,
kell, az élet szavát
ide-oda hordjad,

miránk is emlékezz
fenn a csillagokon
örökkön ülő
költő!

BISERA ALIKADIĆ
(1939)
/Bosznia-Hercegovina/

Éjféli büntény
(*Ponoćni zločin*)

Éhes kutyák téptek egy macskát
Az vinnyogott mint egy gyerek
Halálkiáltásokat hallatott
A szörnyűségekhez szokott emberek
Reszkettek az ágyukban
És gondolatban leveleket írtak
Az egész világ
Állatvédő egyesületeinek

*Bisera Alikadić: „Grad hrabrost”
Međunarodni centar za mir, Sarajevo 1995*

(A kabátom lóg...)
(*moj kaput visi*)

A kabátom lóg,
De hol vagyok én?

*Bisera Alikadić: „Knjiga vremena”,
Sarajevo-Publishing, 1999*

Győzelem
(*Pobjeda*)

Ebben a városban
Minden lépés
Kis győzelem
Külön mindegyiké
És együtt mindenkié

*Bisera Alikadić: „Knjiga vremena”,
Sarajevo-Publishing, 1999*

Kiskabát

(*Kaputic*)

(skicc a versről)

A versnek olyannak kellene lennie
Mint egy jól szabott kiskabátnak
Minden gomb jól
Gombolódjon
Testhez álljon
Legyen remekmű
Az ember örömről és bánatáról

Szépség

(*Ljepota*)

Egy lány áll
Esernyővel
És a kertben szedett
Zöldséggel teli kosárral.
Mint gyöngyszemek
Hullanak az esőcseppek.
A lány nézelődik.
A sarajevói
Háborús kertben
Szépség születik.

Lepke

(*Leptir*)

Bárcsak szaladhatnék utána
És elkaphatnám azt a lányt.
A lányt, aki mindenütt
Fáradhatatlanul olvas,
A lányt,
Aki a könyv mögé bújt,
Mint egy szárnyas méh,
Mint egy lepke,
Mint egy repdeső álom.
Bárcsak megsimogathatnám
Annak a lánynak a fejét
És odasúghatnám neki:
„Tedd félre, kedves, a könyvet,
Ugrálj egy kicsit! Harapj meg valakit!
Olvasni még később is lesz időd.”

*Bisera Alikadić: „Knjiga vremena”,
Sarajevo-publishing, 1999*

BLAZSE KONESZKI

(1921-1993)

/Macedónia/

Romok

(*Urnatina*)

Romok.

Fal vagy kő?

Zöld moha minden repedésben.

Sárga gyík - a szerény házigazda.

Közömbös Nap a romok fölött.

Íme az igazság.

„Kyka - цел свет”, 2004

BOGOMIL GYUZAL

(1939)

/Macedónia/

A házam

(Kyka moja)

Még készen állsz az útra
vagy végül gyökeret eresztesz

miért kell eltűnnöd
ha úgylis egyenlővé tesznek a földdel

miért kell újjászületned
ha nőni tovább már nem tudsz

akik benned éltek
már eltűntek

útra keltek hogy ne építsenek
mi itt marad - az otthon, a ház

mi pedig tulajdonképpen
bennük élünk

„Kyka - цел свет” 2004

BRANKO MALEŠ

(1949)

/Horvátország/

(az erdő szívében van...)

(u srcu je šume)

az erdő szívében van
egy transzformátor
elmegyünk hozzá és megcsókoljuk
ő sírva fakad
beléje mászunk
és örökre ott maradunk
az egész vidék
kivilágosodik
a parasztok énekelnek
rozst isznak
a nők a gyerekeiket ölelgetik
maleš a transzformátorban van

*Branko Maleš: „Sjajno ništa -
izbor iz poezije 1978-1998,
Lunapark, Zagreb, 2002*

DANIŁA SZTOJANOVA

(1961-1984)

/Bulgária/

(Ne kérdezzétek a szitakötőt...)

(Не питайте водното конче)

Ne kérdezzétek a szitakötőt
tudja-e, hogy kék az ég.

Ezt a víztől tanulta meg,
amibe az ég elsüllyedt,
és őt a testébe szívta.

(Mondják, hogy nem szeretem az életet...)

(Казват, че не съм обичала живота...)

Mondják, hogy nem szeretem az életet.
Hogy a halott tulipánt szeretem, nem azt, amelyik lélegzik,
hogy szerelmes vagyok a zokogásba, és csak a gúnyos nevetést érzem,
hogy a Napnál jobban szeretem az esőt és az elektromos szelet,
hogy az eszét vesztett tavaszban előre meghatározott tragikumot keresek,
hogy a ravatalt szentnek tartom,
hogy az embert csak az állati bölcsességében ismerem el,
és hogy megrészegít a lökdösődés a tömegben.

Szegényes szeszély vagy eltévelyedés.

Csak azt tudom, hogy a temetésemre nem fog sor kerülni.
Mert nehéz eltemetni azt,
aki egyenlővé tette a halált az élettel
és ebben a kettőben él.

1976

Пламяк, 2,85, София 1985

DIMITAR BASEVSZKI

(1943)

/Macedónia/

Az élet háza

(Куката на животот)

Lassan építettem az élet házát, napról napra, évről évre.
Az emberek szolgáltak például. Végül felépítettem. Emeletet is
húztam rá. Voltak irigyeim, voltak, akik összesúgtak a hátam
mögött, titokban és gúnyosan, hogy eljön még az az idő, amikor
nevetnek rajtam. De én bevakoltam szeretettel, egyetlen egy
lyukat, egy rést sem hagytam.

Beköltöztem. A házban lakom már évek óta, és csak ma,
amikor odamentem az ablakhoz, vettem észre, hogy szakadék
fölé építkeztem.

„Кукa - цел свет” 2004

DMITRIJ NYIKITYIN

/Oroszország - Permi-AK - orosz/

Magány

(Одиночество)

Nedves, fekete ernyővel sétálok,
Zsebre vágom köszöntését idegeneknek,
Az égen, mint kifacsart citrom a Nap,
Fényt le ránk már nem bocsát és nem is melenget.

Meleget nem adnak a szemek s szavak,
Félek, fázom, s már azt is elfelejtettem,
Hogy nevetést vertek vissza a falak,
Hogy hittünk a Napban, játszottunk önfeledten.

És a lányok, kik kedvelték az éjjelt,
Eltűntek, s a tánc is, mit halk zenére jártunk,
Maradt a magány s az eső a széllel,
A cipőnkön a sár, és meg-megremeg lábunk.

Megfordulunk, ha felkiált valaki,
Egy fék megcsikordul, és mögöttünk lihegnek,
Ismerős hangot, neszt vélünk hallani...
Egy slukkkal vessünk véget e képzelgésnek!

*«Иньва», Коми-Пермяцкой книжной
издательство, Кудымкр 2002*

DORIS KAREVA

(1958)

/Észtország/

(Az út min jártál...)

(*Su mindnud tee*)

Az út min jártál
bennem maradt
e sötét erdő
és a fagyos föld

jövök vissza
a nyomaidon
és nem tudom
mivé leszek

*Doris Kareva: „Päevapildid”,
Eesti Raamat, Tallinn, 1978*

DOROTA NIŻYŃSKA

(1962)

/Lengyelország/

Jelenléti ív

(Lista obecności)

ez az osztályképem
harminc évvel ezelőtről
az a copfos kislány
híres színésznő
az a fiú nem él
a következő nyáron vízbe fulladt
a könyv fölé hajolva
még semmit sem tud róla
az volt a legjobb tanuló
most problémái vannak a fiával
és az a nevetős
az utolsó padban
megölte a menyasszonyát
holnap áll a bíróság elé
felnőttnek öltözve
a lány nincs a képen
akkor beteg volt
a tanárnő keres valamit
a vastag tankönyvben
a fiú harminc éve
állandóan nevet

*„Zeszyty Literackie 91”
Varsó-Párizs, 2005. ősz*

DRAGINJA ADAMOVIĆ

(1925-2000)

/Szerbia/

(Tudod-e mi a neve a tónak...)

(Znaš li kako se zove jezero)

Tudod-e mi a neve a tónak
Hét felhő mögött
Amiben a lélek fürdik amikor
Átölelik a sötét éjszakák
Tudod-e hol van az a nyílt tenger
Ahonnan nézhetnek téged
Amikor elevenen felbukkanok belőle

*Драгиња Адамовић: „У време одсутно”,
Кб, Крагујевац, 1987*

(Álmatlanság...)

(Nesan)

Álmatlanság
Hideg hamu
A lámpa alatt
Bánatos mosoly
A szemben
Madár-zuhanás

*Драгиња Адамовић: „На крају тишине”,
Крушевац, 1979*

EKATERINA JOSZIFOVA

(1941)

/Bulgária/

Egyensúly

(Равновесие)

Havas északi nappal. Meleg déli szél.
A hegyekből ömlő víz.
Fáradtság miatti alvás.
Fény a szobából, ahol
anya, a kis öregasszony, mosolyogva üldögél.

Kezdet

(Начало)

Mint az Édenben, almáért
nézd csak, a kisgyerek mindkét kezét nyújtja
Ez az alma korán pirosra ért,
de belsejét egy kukac máris szétfúrta.

Eső. Nap

(Дъжд. Слънце)

Eső a Földnek,
Nap a Földnek.
Szivárvány a szemnek,
Szivárvány a léleknek.

Játék

(Игра)

Majdnem az lehetnék,
aki te vagy,
aki ez a nő
aki e férfi,
nem szeretne valaki hamarosan az lenni,
aki én vagyok?

Hallgatagon
(*Мълчаливо*)

Ami lemarad egyre nagyobb,
Két kis lélek, velük vándorol a vérem
Hallgatagon.

*Екатерина Йосифова: «Къща в полето»
Словото, 2009*

ELI STEPHENSON

(1944)

/Francia Guyana/

Egy szó

(*Un mot*)

Egy szó
és a félelem
Egy gesztus
és a félelem
Egy nevetés
és a félelem
Egy feledés
egy tekintet
egy csók
egy tánc
egy dal
A mozdulatok
az ölelkezések
a balettek
a test... a szív végtelensége
és a Félelem
A Félelem
ami gyermekkorunk óta
Belénk ivódott
és mivel félünk
mindig Készen
állunk
lerombolni magunkban
a Csodálatos árnyékát.

*Eli Stephenson: „Catacombes de Soleil”,
Édition Caribéennes. Paris 1979*

ELLEN NIIT
(1928)
/Észtország/

A tyúktojásra
(*Ma mõtlen*)

A tyúktojásra
gondolok,
mily védtelen.
Amikor kemény,
már halott.
Mi vagyunk mi?
Félig főttek?
Adjon az ég nekünk
eleven törekenységet!

*Ellen Niit: „Vee peal käija”,
Eesti Raamat, Tallin, 1977*

EQREM BASHA
(1948)
/Macedónia - albán/

Az öreg ház
(*Shtëpia e vjetër*)

Lehullott a birs levele

A korhadt deszkák
amikkel télen tüzelnek
penész szagát árasztják

nem nyílnak és csukódnak az ablakok
csak a birs levele
szárad és sárgul

„Курка - цел свет” 2004

ERNEST BRYLL

(1935)

/Lengyelország/

(Ne sírj, csöpp Gyermekem...)

(*Nie płacz, Dzieciąteczko...*)

Ne sírj, csöpp Gyermekem, ne várjál kalácsot
Mert születted kénra s hogy hallják sírásod

A Te Szent Anyád bár kezeit tördeli
Készülnek már a kínzatásod szögei

S bár Szent József Heródes elől megszökött
Keresztfád magja ott a többi mag között

Már szúr a széna és fáj már minden tagod
És a könnyedet szabadon folyni hagyod

Már fázol a hidegtől, már éget a Nap
Hogy, Jézusom, máris embernek tudd magad.

*Ernest Bryll: „Wołaniem wołam cię”,
Pax, Warszawa 1974*

ESAD BAYRAM

(1934)

/Macedónia - török/

Visszhangok

(Seslenişler)

Leszálltál a tengerfenékre,
Felugrottál a holdra,
A házádba gyűjtötted az egész világot,
Mégis éjjel-nappal csak zokogsz.

„күка - цел свет”, 2004

EFTIM KLETNIKOV

(1946)

/Macedónia/

Ne menjetek elhagyott vízimalom mellett
(*He минувајте покрај напуштена воденица*)

Ne menjetek elhagyott vízimalom mellett -
a víz mi nem költözött a molnár halálába
magával ragadhat titeket
és mint gabonát megőröl
sebe súlyos kövei közt

Ne menjetek elhagyott vízimalom mellett
éhség sújthatja a családot
akiknek tál és étel vagytok
a Házban az asztalon

Евтим Клетников: „Модер вир” Култура, Скопје 1977

FATIMA TABÂMRANT
/Marokkó - berber (amazigh)/

A költészet Napja
(Tafukt n imurig)

Berberek, legyen veletek Istenünk békéje!
Atyánk jószágos szavával köszönt.
Ne vessétek meg a nyelveteket!
Hazánk fiai, ti mind berberek vagytok.
Szomorú dolog, ha valaki eldobja a gyermekét,
Ilyen szomorú az is, ha saját anyanyelvedet hagyod el,
És ha elviszünk titeket, hogy ismerjétek meg a gyökereket,
Nem értitek meg egymást a családokkal,
Szeressétek a kultúrákat,
Örömmel segítünk, remélve, hogy elérjük a célunkat.

FJODOR ISZTOMIN

/Oroszország - Permi-AK - orosz/

(Ah, mily nehéz vagy te...)

(Ой, тяжка ты...)

„Ah, mily nehéz vagy te, asszonyi sors,
Milyen nehéz vagy, férfi-élet!”
Mint sár-göröngy gurul erre-arra
A megalázott orosz lélek.

A jajgatás és a nyögdecseles
A beszédünkben egybeolvadt,
És halottuk a mezőn, a réten,
A megverték hogyan kiáltoztak.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй
издательство, Кудымкар 2002*

GALINA NIKOLOVA

(1978)

/Bulgária/

Ő

/egy nő/

(Тя)

egy nyelvet sem ismer
csak gesztusai vannak
amik segítségével másokkal kommunikál

senki sem
szólítja meg

már évek óta próbálkozik
bele nem fárad
semmi másba
csak a hallgatásba

szakadatlanul beszél magában

nem érti
hogy miért nem felel neki senki

amikor egyedül marad
énekel

*Галина Николова: „Отстрани”,
ИК „Жанет - 45”, Пловдив 2004*

GENNAGYIJ AJGI

(1934-2006)

/Oroszország/

o

(o)

o

kék

és

mező - mint ezüst szalag - mező

(és sok

arany

sok)

hosszában - feszültség

és

a fényesség keménysége

a magasba

*Геннадий Айги: «Теперь всегда снег»,
Советский писатель, Москва 1992*

GENNAGYIJ JUSKOV

(1932)

/Oroszország - Komi Köztársaság, komi-zürjén/

(Dolgozni...)

(Уджавны...)

Dolgozni, gondolkozni, nevetni
Születtem én e földre,
Ezért kívánom azt, hogy a Napunk
Süssön az égen örökre.

Ezért kívánom azt, hogy ne féljen
A holnaptól soha senki,
Ezért kívánom azt, hogy ne kelljen
Innen túl hamar elmenni.

(Komik vagyunk!)

(Ми - комияс!)

Komik vagyunk!
Délceg erdei fenyők,
És soha, mint nádszál,
Meg nem görnyedünk.

Komik vagyunk!
Nagy erdei folyó,
És mint azok vize,
Tiszták, láthatod.

Komik vagyunk!
Kis erdei házak,
Bármikor beléphetsz,
Tárt ajtók várnak.

Komik vagyunk!
Északi erdők sora,
Egyszerre kedves
És komor,
De gonosz soha.

(Itt a földön sok ember él...)

(Му вылын уна олӧ морт)

Itt a földön sok ember él,
És mindenkit egy társ kísér.
Bár nem látod, nappal s éjjel
Szorosan melletted lépdél.
Igen, nekem is van társam,
Habár még sohasem láttam.
Mindegy, ő a másik énem.
De minek ő?
Folyton kérdem.

A fenyő

(Коз)

Északi szél rázza,
Kínozza őt a fagy,
Sok társa is bántja,
De egyenes marad.

Az Istenről

(Ен йылысь)

A hívőknek, rendben, legyen
Egy Jó Isten fenn a mennyben,
De akiknek hite nincsen,
Miért is kell az az Isten?

(Ha a szíved bánat emészti...)

(Шогла кор съӧлӧмтӧ вугрӧдлӧ)

Ha a szíved bánat emészti,
Erőd összeszedve küzdj!
Szélvihar cibálja az élted,
És elszállhatsz, mint a füst.

Vorkuta
(*Воркута*)

Egész télen dúlnak viharok,
A szél kavarja vadul a havat,
Ismerjük a rettentő fagyot,
Félbe a jég nyár közepén hasad.

De körös-körül bányák sora,
S vonatok robognak innen délre,
Szenet visznek a városokba,
Miközben mi itt várunk a fényre.

Majd mintha éjszaka nem lenne,
Bár az égen a csillagok égnek,
Mesét hallgatunk minden este,
De soha sincs vége a mesének.

Vágy
(*кӧсӥӧм*)

Mindenkinek van vágya sok,
Énnekem is van rengeteg,
De leginkább arra vágyom,
Ki gondolkodik - én legyek.

(Sem fényes nappal...)
(*щондін луныс....*)

Sem fényes nappal, sem a hold fénye
Nem kotorja a bánatod félre,
Csak magától oszlik szét a bánat,
A vigaszt saját szívedtől várjad.

*Геннадий Юшков: «Кывбурьяс», Коми книжной
издательство, Сыктывкар 1973.*

GEORGIJ TORLOPOV

/Oroszország - Komi Köztársaság, komi-zürjén/

Gyere ki hozzám, kedvesem

(Петав жö ме динö, муса)

Gyere ki hozzám, kedvesem,
Harmonika szól, zene,
Valakit szólít kedvesen.
De kit? Még nincsen neve.

Hangosan szól, majd elhallgat,
Mintha valakinek fájna,
Gyere ki, oh, mutasd magad,
Hozd tüzed, szívem várja!

Nélküled bús az alkonyom,
Gyűjtsd már meg a szívem,
Gyere ki hozzám, aranyom,
Hiszen oly késő még nincsen!

*„Мелідуныс пыдöстöм и помтöм»,
Сыктывкар, Коми книжнй издательство, 1995*

HANÁN AÁD

(1965)

/Libanon/

Vágy

(ةينمأ)

A földnek nyugalom szaga van
A dalnak szabadság illata
Remélem örök nyugalmam előtt
megszerzem a szabadságomat
Remélem még nyugalomra térésem előtt
elénekelhetem a dalomat

HAZIM AKMADŽIĆ

(1954)

/Bosznia-Hercegovina/

Aggodalom

(Briga)

Egész éjjel farkasok vonyítottak,
Pedig nyár van.
Kora hajnalban felkeltem,
És elindultam a kőbánya felé:
Lerágott csontok és gyapjúszerű
Valami hevert szétszórva a földön.

Ez a barátom talán,
Akit összekaszaboltak valahol a városban?

Rettegek:
Lent nincs
Sem medve,
Sem farkas.

1989

Találkozás az őszömmel

(*Susret sa pretkom*)

Mindketten álltunk:
Ő - halott, én - kút,
Ivott belőlem,
Kezemmel megtöröltem nedves száját.

Ő összehúzta a szemöldökét,
Én juhtejjel kínáltam.
Felkötötte a kardját,
Meghúzta a hevedert,
Hátat fordított nekem,
És ellovagolt.

Azóta ez jár a fejemben:
Vagy nem tud beszélni az őszöm,
Vagy bűnös vagyok, de nagyon.

1989

*Hazim Akmadžić: „Izabrane pjesme”,
Bihać, 1998*

H.C. ARTMANN
(1921-2000)
/Ausztria/

álomban mindig a messzeséget keresem
(im traum suche ich immer das weite)

álomban mindig a messzeséget keresem és
az ágyban ébredek. kérdezem: milyen messze
van az ágyam az álomtól?

*H.C. Artmann: „Register der Sommermonde und
Wintersonnen”, Residenz, Salzburg/Wien 1994*

HLEB LABADZENKA

/Fehéroroszország/

(hol vagy?...)

(где мы?...)

hol vagy?
egy bezárt
kastélyban
ülsz
és nincs munkád?...
vagy
egy vad hegyen
rejtőzködsz
és azt mondtad nekem
ne beszéljek?...
vagy a tengeren túl
rokkán fonsz?...
nekem senki sem
mondja meg
hol...
és én sem mondtam senkinek
hogy bent
a mellemben
kopogsz

IGOR SIKIRYCKI

(1920-1985)

/Lengyelország/

(A költészetet megölni nem tudta senki...)

(*Poezji nikt nie zdolal zabić*)

A költészetet megölni nem tudta senki,
Sem régi uralkodók sem a maiak,
A dalát továbbra is dalolta
Levágott feje a mi Orfeuszunknak.

(Anyanyelv, drága szavak...)

(*Mowo ojczysta...*)

Anyanyelv, drága szavak,
Örökkön élsz, maradj magad!
Mikor elég könyv, rengeteg,
Gondolatunk megmentheted.

Folyók

(*Rzeki*)

Az élet és a halál határán
folyik a Styx.
Az ébrenlét és az álom határán
folyik a Léthe
A tevékenységek határán
a Rubicon.
Körülöttünk oly sok a folyó,
de csak egyre emlékezünk -
a Gyermekkor Folyójára.

A kezem
(*Moja ręka*)

A kezem - sólyom trónja
A kezem - szelek hídja
A kezem - térségek kulcsa
A kezem - csillag-aratás
A kezem - alakok kútja
A kezem - szivárványok fészke
A kezem - hangok tegeze
A kezem - megformálás
A kezem - halál magja
A kezem - fejsze nyele
A kezem - maréknyi hamu
A kezem - elmúlás
A kezem - pajzs páncélja
A kezem - menyegzői harangok
A kezem - bölcső nyikorgása
A kezem - megmenekülés
A kezem - horgony karma
A kezem - események forrása
A kezem - toll remegése
A kezem - egy szokásos kéz

Piran, 1970, XI. 17.

A pisai torony
(*Wieża w Pizie*)

Ez az elefántcsonttorony
egyenes mint a haldokló mellett
a templomi gyertya
és akár helyettesíthetne is egy bábót
az istenek sakktábláján
a föld
ferde
az öregségtől teljesen összeroskadt
az
dől a toronyra

*Igor Sikirycki: „Wiersze”
Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1977*

IHAR BABKOU

(1964)

/Fehéroroszország/

(Nem, ez nem a halál...)

(Не, эта ня смерть)

Nem, ez nem a halál
A szemed az üveg mögött
Arany párában
Süllyedek bele, süllyedek

Az ajkak, mint a hó
Ez az átlátszó világ
Az arany fenékre
Az arany homokra

Gólyahír sárga álom
Vízbefúltak fényes mennyországa
Szempillák ajkak Édene
Az arany fenékre

Az arany párában
Az arany üvegen túl
Ez a nem létező világ
Süllyedek bele, süllyedek

INGEBORG BACHMANN

(1926-1973)

/Ausztria/

Hôtel de la Paix

A rózsateher hangtalanul pereg le a falakról,
és a szőnyegen át látszik a padló meg a talaj.
A lámpa fagy-szíve meghasad.
Sötét. Léptek.
Az ajtó el van reteszelve a halál előtt

*Ingeborg Bachmann: Werke, Band 1,
Piper, München 1978*

IVAN ARNAUDOV

(1932)

/Bulgária/

A dicsőség

(Славана)

Üres talapzatról álmodtam, egy névtelen téren.
Odamentem, elolvastam a márványba vésett nevet.
Felugrottam, de mihelyt kiegyenesedtem volna,
megvadult tömeg rohant oda, lerántott,
felmászott a talapzatra.
Végül előlépett egy magas homlokú, erős
alak, az egyik barátom.
Mindenki letérdelt. „Hozsanna!” kiáltották.
Minél jobban kiáltoztak, annál siketebb és vakabb lett a barátom, egyre
inkább márvány alak.
Titokban odasúgtam: lelöktek, de élek!

Пламък, 2,85, София 1985

IVAN FUDZSAK

(1930)

/Lengyelország - ruszin, lemko/

Kártevők

(Круєдумели)

Kiabálsz
Nem hallják
A Föld sír
Nem értik
Kérsz
Elfordulnak
A tengernyi sírás
Az átkok el nem érik

Nyögdécsel az elhagyott
És feldúlt Föld
A szív égető fájdalmat érez,
Mindenható ügyelj a sorsra!

Földem

(Земличко моя)

Jaj, mily nehéz egymagamnak
Idegenben élni
Isten engedd meg még egyszer
Kis falumba nézni

Hadd üljek le a nagy kőre
Hol folyik a patak,
Melyben vígan csobog a víz,
S merre kocsim haladt

Látok mindent világosan
Mintha most ott lennék
Hol vígan dalolva jártam
Bár voltam még szegény

Igaz megvan most mindenem
Van ruhám s ételem
De itt ez idegen földön
Nyugtomat nem lelem.

Az elűzöttek könnyei

(Слезы выгнанных)

A sértés
mint őszi köd
ült a földjükről
elűzöttek arcára
ártatlan könnyecseppek
mardosták a szíveket
 Csak a kékszemű égbolt
 sugallt türelmet
 melengette az elűzöttek
 fájós lábát
Ki nem érdemelt félelemtől
rándult össze a gyomor
a kitágult pupillák
fel nem fogták
az alávalóság képét
 A latin reverenda alól
 ismét az éhes kereszténység
 lesett elő
 a mi koldus szentségünk
 vérére szomjazón
És azóta
csak a TEDEUM maradt meg
az ALLELUJA nélkül

*Иван Фуджак: „Туга”
Наша Загорода, Криниця 2001*

IVAN KURATOV

(1839-1875)

/Oroszország - Komi Köztársaság - zürjén/

(Szandra, én kedvesem!)

(Сандра, сьӧлӧмиӧрӧй!)

Szandra, én kedvesem!
Beteg vagyok, beteg,
Fejem fáj, és csontjaim,
Egész testem remeg.

Szandra, én kedvesem!
Rosszat tettem neked,
Hogy engem szeretni
Most oly nehéz lehet...

(1867)

*Иван Куратов: «Менам муза»
Кomi Книжнӧй издательсрво, Сыктывкар, 1979*

JACEK TRZNADEL

(1930)

/Lengyelország/

Láva

(Lawa)

Nem érzek semmit. Semmit.
A füleim mint meddő völgyek
amik fölött madár nem dalol.
Nagy kőkenyér vagyok
amit széttörni nem tudok.
A sötétségben sötétség vagyok.
A fényben fény.
Az esőben eső.
Elátkozom a levegőt a tüzet és a vizet.
Várom a forró szó-patakot.
Elmenekülni mielőtt teljesen rám támad
hogy megdermedjem sziklává válva.

Vagy - vagy

(Albo - albo)

hazugság hogy az életnek van értelme
értelemmel világosul meg
mint villámmal a sötétség
éjszaka

tovább így élni nem tudok
éjjel szamurájok
csattogtatják borotvához hasonló kardjaikat
felnyitják a testemet

Jacek Trznadel: „Gdzie indziej” PIW, Warszawa 1971

JAKŠA FIAMENGO

(1946)

/Horvátország/

Belépés a kenyérbe

(Dolazak u kruh)

Agyaggal pecsételjük le ezt az üzenetet
az ujjunkat a levegőbe nyomjuk
íme itt az egész a nyelven

A láng megszelídítése

(Osvajanje plamena)

Tudod, szétáradunk
két égben,
a tiedben és az enyémben,
egybekötjük azokat
a halál parancsára
és semmid sem leszek
és mindened leszek

*Jakša Fiamengo: „Dolazak u kruh”,
AGM, Zagreb 1998*

JALU KUREK

(1904-1983)

/Lengyelország/

Az asztma karmai között

(*W szponach dławicy*)

Az éjszaka közepén, kettő húszkor ébredek,
semmim sem fáj, normálisan lélegzem,
csak szorít valami, gyenge vagyok és hányingerem van,
a bensőmben elromlott valami, a torkomban megkeseredett a nyelvem,
elakadt egy rugó.

Oh, bárcsak kivilágosodna végre,
hogy kikeljen az égen a hajnal,
hogy áttörjek még egyszer
a nappal kapujába,

az elevenek síkságára,

az úszó fénybe.

Hogy állunk az igazsággal

(*Co z prawdą*)

Ledőlnek a trónok, elzsibbadnak az ideológiák,
állítólag devalváció lesz.

Hogyan? Már régen eltűnt az érték.
Szörnyű történelmek dőltek össze, bár az ének épen megúsza.
Csak annyi, hogy az igazság állandó érték.

Igen. De át nem váltható valuta,
nem jegyzik a világ tőzsdéin.

A fal

(*Mur*)

Egy álmom van.
Szeretnék elmenni Jeruzsálembe
és legalább egyszer a másodperc tört részére
megállni a Sirató Falnál.

Évszázadokkal ezelőtt előírták nekünk ezt a falat.

Jeruzsálem, Jeruzsálem,
ki megkövezed a prófétáidat!
Izráel, Ábrahám, Izsák Istene!

Nem csak a zsidó sírásról van szó.

Szerzői est
(*Spotkanie autorskie*)

Elutaztam a Dunajec-menti városba.
Nem találtam meg, amit kerestem.
Zavart a csalódott nők tapsa.

Vasárnap volt, számomra a legrosszabb nap,
elszökött az ajkamról féktelen nyelvem.

Hagyjatok fel minden reménnyel
(*Porzućcie nadzieje*)

Az ajtón megjelenik egy papírlap: Bemenni tilos.
Tegnap, amikor nem volt ott a lap,
tömeg tolakodott befelé,
hogy bejussanak a hosszú folyosóra,
amit a végén vasajtó zár le,
rajta egy írás: Kijárat nincs.

Világos. Elvették a távozás jogát.
Bárcsak a belépést engedélyznék.

Ezt Dante már hatszáz évvel ezelőtt kigondolta.
A pokolba mindenképpen be lehetett menni
(hogy sohase jöjjenek ki onnan).
Hát te?
Még a szabadság is be van zárva a bűnbe.

Sírkő
(Nagrobek)

Itt nyugszik az emlékezetemben
az az elfeledett költő,
egy lwowi zsidó,
aki a fülemben suttogta:
Egy, az alkotói szenvedélybe beleőrült
tökéletes kéz
az így hűlő márványt verte,
hogyan játszon benne a lehülés?
Salamon énekeinek fordítója,
Dan Aleksander.
A hitleristák bombája végzett vele.

*Jalu Kurek: „Boże mojego serca”,
Wydawnictwo Literackie, Kraków - Wrocław, 1983*

JAN BRZEKOWSKI

(1903-1983)

/Lengyelország/

Idő-átültetés

(*Transplantacja czasu*)

Azon a napon, délután háromkor
amikor egy döntő vizsgára készültem
hirtelen
egy ördögi sebész
egyetlen vágással kivette
a szívem
és a helyére
egy újonnan elfogadott keringési szervet tett.
De én - nem akartam idegen szívvel élni
ami mint egy kakukkos óra
jelzi
a nem-én-időm
folyását

Az ember, akinek lelke van

(*Człowiek z duszą*)

A Társadalmi Biztosító lépcsőjén összefutottam egy emberrel, akinek lelke van. Éppen az orvosi rendelőből jött ki izgatottan az egészségi állapota miatt, mert a lelke nem engedte meg, hogy ápolónő foglalkozzon vele, és attól félt, hogy sebészeti beavatkozással lesznek kénytelenek eltávolítani. Bizonyos nyugtalansággal pillantottam rendszerint pirosposzsgás arcára. Most sötétkék volt. Kétségtelenül túl gyenge volt a levegő áramlása, és azonnal megértettem, hogy a lélek már nem a karján ült, hanem lecsúszott a sarkába.

- Megfulla...dok - sikerült még felkiáltania, amint zuhant le a lépcsőről.

Figyelmeztetés

(*Przestroga*)

Csukd be az ajtót
az ilyen teljesen be nem csukás ártalmas az egészségre
nem jó állni a bolygóközi szélben
így vonzzuk a villámokat
amik becsapnak a nyitott ablakon át
nagy zajjal.

Kiabálok
mert kell, hogy
valamivel megtöltssem a térben az űrt

Fekete szvit

(Suita w czarnym kolorze)

Egy fekete
varjú-szárnyú varjú
az ablak túloldalán szétterjeszkedve
kopog rosszakaróan káromva
függ a sötétben

a bezárt ablakon túlról
bemeget a kulcslyukon
és eltűnik
a kémény feketeségében

*Jan Brzękowski: „Nowa kosmogonia”
Czytelnik, Warszawa 1972*

JAN RYBOWICZ

/Lengyelország/

A rózsza - kakas *(Róža jest kogutem)*

A rózsza - kakas,
a kakas - csalán,
a csalán - bivaly,
a bivaly - ember,
az ember - varangy,
a varangy - borsó,
a borsó - ember,
az ember - rózsza,
a rózsza - kutya,
a kutya - macska,
a macska - kakas,
a kakas - ember,
az ember - burgonya,
a burgonya - meggy,
a meggy - tehén,
a tehén - ember,
az ember - majom,
a majom - rózsza,
a rózsza - oroszlán,
az oroszlán - egér,
az egér - rebarbara,
a rebarbara - vírus,
a vírus - elefánt,
az elefánt - rózsza,
a rózsza - ló,
a ló - madár,
a madár - vakondok,
a vakondok - sas,
a sas - ember,
az ember - rózsza,
a rózsza - antilop,
az antilop - páva,
a páva - farkas,
a farkas - borostyán,
a borostyán - rózsza...

Minden a szellemtől függ,
ami magához vette az atomokat,
amik éppen szabadok voltak.

Mindez fölött van Valaki,
Aki ezt tette!

1981 július 9.

JANUSZ DRZEWUCKI

(1958)

/Lengyelország/

Ezra Pound verset ír

(Ezra Pound pisze wiersz)

Ezra Pound verset ír. Az íróasztalon ott az angol nyelv oxfordi szótára, egy vázlat görög jegyzetekkel, ó-kínai fametszetek. Mellette néhány toll, tus, egy megtöltött revolver (hiszen a költészet harc). Ezra villára szúrja a Napot, verset ír. Egy pillanattal előbb nyugodt volt, de tényleg boldog volt?

Kert, higany

(Ogród, rtęć)

Kert, falevelek, hűlő Nap-harang,
korhadás és rothadás, a kozmosz recsegése
- a kábító boldogság pillanata, öröm.

A poznani országút szélén három mozdulatlan
szélmalom, fényképen a mi ifjúságunk
- fény, az önmaga futását leállító higany.

*Janusz Drzewucki: „Podróż na Południe”,
Oficyna Cracovia, Kraków 1997*

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

(1894-1980)

/Lengyelország/

A farkas

(Wilk)

Ilyen téli éjjeleken
én a vén farkas
odalopakodom a házakhoz

és hideg
és hó
és lompos csillagok

az ablakon át nézem
mi van benn

magas tenorok énekelnek
táncolnak isznak
élnek

az ablakokból hőség süt
és ajtó csikordul
és újból csend

a kútból vizet húznak
és zabálnak

és én?

hegedülnek
boldogságot építenek
kimennek az éjszakába
fene hangosan dalolnak

és elkap engem a félelem
és a düh

én miért nem tehetem ezt
és vonyítok

ők kiabálnak
farkas! Farkas!

(sok a hó a kertben...)
(dużo śniegu w ogrodzie...)

sok a hó a kertben
a madarak nem látják hová szálljanak le
a bogyók
és a kezek
belemerülnek a pihébe

a hónak nem kellene sohasem
elolvadnia

a hó alatt
csontvázak patkók rozsdá van eltemetve
a hó alatt
van a szavam

befedte a rosszat a keserűt
mint a márciusi gabonát

*Jarosław Iwaszkiewicz: „Kragły rok”,
Czytelnik, Warszawa 1967*

JEVGENYIJ KOLJUHOV

(1950)

/Orország/

Líra

(Лира)

Ki találta ki a lírát?

Lehet, egy szántóvető
az ökre szarvából,
hogyan daloljon a Földről?

Lehet, egy ifjú
virágzó mirtuszágból,
hogyan daloljon a Szerelemről?

Nem, biztosan
egy fáradt harcos
törte ketté az íját,
és meghúzva a húrt
a vértől vörös mezőn,
ahol varjak csapdostak szárnyukkal,
a Békéről dalolt.

*„Родник» Молодая гвардия,
Москва 1976*

JOANNA SALAMON

(1932-2001)

/Lengyelország/

(Igen. Ez az Emberi Élet Skanzenje...)

(*Tak. To Skansen Ludzkiego Życia*)

Igen. Ez az Emberi Élet Skanzenje
egy szigeten (volt kontinensen).

Megálltam egy pillanatra

és nézem a kiállítási tárgyakat:

- sztoikus tehén zöld réten

- nevető pufók gyerek

- fény mágikus köre egy asztal fölött

- család együttes vacsorája

- repedt törékeny váza

- idős hölgy egy mesterien elkészített

rózsaszín mintás arany csészében

akit mohó ajkak ittak ki

kortyonként

lassan

megfoghatatlanul

„*Zeszyty Literackie 82*”,
Varsó-Párizs, 2003. tavasz

JOSZIF BRODSZKIJ

(1940-1996)

/Oroszország/

Vers a vak muzsikusokról

(*Стихи о слепых музыкантах*)

A vak muzsikusok éjjel
kóborolnak.
Éjjel sokkal egyszerűbb
átmenni a téren.

A vakok tapogatózva
élnék,
kezükkel érzékelik a világot,
nem ismerik a fényt s az árnyékot,
és amint megérik a követ:
abból falakat
emelnek.
Mögöttük élnék férfiak.
Nők.
Gyerekek.
És pénz.
Ezért
inkább körbejárják
a ledönthetetlen
falakat.

A zene pedig bennük
megmakacsolja magát.
A zenét elnyelik a kövek.
És a zene
meghal bennük,
amint átölelik a kezek.
Rossz éjjel halni meg.
Rossz tapogatózva
halni meg.

Tehát, a vakoknak így egyszerűbb...
A vak megy át
a téren.

*Йосиф Александрович Бродский: «Собрание сочинений»,
Библиотека Альдебаран*

JOVAN SZTREZOVSZKI

(1931)

/Macedónia/

Kőműves

(*Sudap*)

Házakat épített és palotákat -
egyre magasabbra az istenhez

Hidakat épített
hogy összebékítse az egyik partot a másikkal
az egyik világot a másikkal

Amikor meghalt
a lelke a kőbe költözött
hogy megtartsa mindazt amit felépített

„Kyka - цел свет”, 2004

JÓZEF GIELO
(1934-1981)
/Lengyelország/

Új nap
(*nowy dzień*)

Hajnalban halnak meg a gyerekek
A csillagok
És az öregek az idősök otthonaiban

Hajnalban ébrednek fel az utak
És arany porban
Gurulnak a harangnyelvek

A madarak éjjel
Zuhannak a lángoló Föld szívébe
És csak a tölgyfa
Virraszt a környék felett
Mennydörgéssel az ágai között

Hallgatva a lépteket a folyosón
(*Nasłuchując kroków w korytarzu*)

Bekopog az ajtón
És elsápad a rózsza
És a szirmok lehullanak
Az asztalra

- Tebenned
Nőtt a szárnyam

- Most
Kivágásra ítélt fa vagy

- Menj ki
A halott két tenyere
Látogasson meg téged

Fájdalom-domb
(*Pagórek bólu*)

A megdagadt kéz fájdalommal lüktet
Mint súlyos vércsomó hőségben

Vakon süketen mint egy ököl
A végtelenbe ért
De most
Virággal összetűzve a szád
Lancettával amputálni
A virág színénél
Könnyebb vágással

Józef Gielo: „Powroty” Iskry, Warszawa 1974

JULIA HARTWIG

(1922)

/Lengyelország/

Most

(*Teraz*)

Szenvedés közepette de lehet megkönnyebbülve és zokszó nélkül
válunk el az élettől ahol sem méltóság
sem vékony irónia sem tréfa
nem születik
mert túl sokan elmentek
akik megkülönböztették a tartós dolgot a nem tartóstól

Ha sajnáltak is valamit
az nem az ami van
hanem ami volt

*„Zeszyty literackie 100”,
Varsó-Párizs, 2007. tél*

JÜRGEN BECKER

(1932)

/Németország/

Mit kell elérni

(Was zu erreichen ist)

A legközelebbi óra. Mintha várnának. De a foglalkozások le nem állnak, a régi terhekről nem akarunk komolyan beszélni.

Elég világos van kint. Nem volt szükség semmiféle követelésre, semmiféle indítékra a vezércikkhez; elég korán megmondtam neked mindent.

Valóban egész egyszerű. Háttal a fal felé, az ablak felé, a képernyő felé, az ajtó felé. Semmit sem kell magaddal vinni, az asztal most üres marad.

*Jürgen Becker: „Journal der Wiederholungen”,
Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1999*

JÜRI ÜDI
(1948-1995)
/Észtország/

(Mi e költő verse?)
(*Mis on see luuletaja luule?*)

Mi e költő verse?

Íme: ha az életre
gondolsz
mi más lenne?

Mi az ember szerepe
e nagy világon?
Csak át ne aludjad!
A szemedben ott az álom.

(Amikor temettek...)
(*Kui matate...*)

Amikor temettek, ne adjatok
nyakkendőt.
Mert az életemben egészen más díszeket hordtam.

Nyáron halok meg
és a nyakamra
leereszkedik egy tarka pillangó,
álomszellővel köszönt
új életemben, teljesen hüen.

*Jüri Üdi: „Armastuskirjad”,
Periodika, Tallinn, 1975*

Magyarázat
(*Seletus*)

Egy férfi elmegy hazulról
és villám hasítja át a fejét...
Az otthon lángra kap.
Egy kis virág meghajlik, egy nyárfa eltörik.
Ég az erdő, eső esik.

*Jüri Üdi: „Armastuskirjad”,
Periodika, Tallinn 1975*

KAREL CHMEL

(1953)

/Szlovákia/

május-végi nem-haiku

(nehaiku z konca mája)

pitypang évától
(tizenhat fölött)
megvárom hogy megérjen
a szélnek

őszi nem-haiku

(egy korsó világos)

(nehaiku jesenné /velké svetlé/)

sör alenától
(harmincnégy)
várok míg el nem tűnik
a habja

KAREL KAPOUN

(1902-1963)

/Csehország/

A szerelem

(*Láska*)

Mi a szerelem?
Ezt már kérdeztük!
Rózsa-lány,
hold-rózsa,
óceán-hold,
kagyló-óceán,
kabóca-kagyló
csend-kabóca,
hegedű-csend,
hárfa-hegedű,
oboa-hárfa.
Ez volt a zene!
És minden hangszer
kérdelte a lányt:
Mi a szerelem.

Próbáljuk megkérdezni
a Van-Mon-i szeretőket,
a lepratelepen:
Több mint ezren vannak ott,
közülük százan egészségesek.
Ezek az egészségesek
búcsúzáskor nem tudták elengedni
a kinyújtott kezeket,
Így kellett menniük.

*Karel Kapoun: „Ohnivá čára”,
Mladá Fronta, Praha 1961*

KAZIMIERA IŁŁAKOWICZÓWNA

(1892-1983)

/Lengyelország/

A fülemüle és a Hold

(*Słowik i księżyc*)

Egy fülemüle csattog
a fák közt;
egy ágról, látom a Hold
leköszönt.

Béka nyitja ránk szemét
kereken:
Néznem kell e zenét
énnekem?

Hattyú

(*Łabędzica*)

Hattyú fiókáját ringatta,
a hattyúcskát.
Érzi síkos a víz alatta,
csúszkált.

Akarta: a vizet megismerje
még gyerekként,
Mint minden anya, meg is verte
fiát, szegényt.

Rossz taktika

(*Zła taktyka*)

Ha tövisek közé bújsz,
Hogy elijeszd az ellenséget,
A tövisek kiszívják mind a véred...
Az ellenség füttyörészve megy tovább.

Hogy őrizzük meg a szerelmet
(*Jak przechować miłość*)

Elfelejtet, ha megbocsátasz:
a csillogó, színes fény szertefoszlik.
Jobb, ha örökkön mardossa a szíved,
a harag biztosan megőrzi a szerelmet.

A vég felé
(*Pod koniec*)

A lábnyomokat befedő
homokban cipelt mértéktelen teher:
erő, ami növekszik;
átlátszóság, ami fokozódik.
És csak a szív az, ami túl gyenge!

Megkövesedés
(*Skamieniałość*)

Az erődítmény sarokköve lenni
-tól -ig, akkortól akkorig;
kitartani királyok ellenére, lázadókkal szemben;
puskapor robbanáskor nem repülni a levegőbe.
És - elbutulni, megszuvasodni, megsüketülni
a mély földalatti álmokban...
Nem! Nem hagyni, hogy elmozdítsanak,
inkább széthullani porrá.

*Kazimiera Iłlakowiczówna: „Szeptem”,
Czytelnik, Warszawa 1975*

KEMAL COCO

(1938)

/Bosznia-Hercegovina/

A szavaim

(Moje riječi)

Tudom hogy
bennem vannak
rejtőzködnek valahol

Hívom őket éjfélkor
hajnalban délben
hogy írjunk
együtt egy verset
a szörnyekről

A szavak nem akarnak
előjönni belőlem
mert engem ismernek

A bennem lévő
szavakkal
nem írhatok
verset
róluk

Tudják ezt a szavak
mert az Isten engem
ilyenek teremtett

A légy és én

(Muha i ja)

Egy kis szobában
lakunk
egy légy és én

Ő az ablakból
köszönti a Napot
és találkozni szeretne vele
Egy vén heverőn
fekszem én és figyelem
a vágyakozását

Elfut előlem
amikor megyek feléje

Én csak halkán meg akartam
súgni a légynek
hogy ezen a világon
egyebeknek
ő többet ér mint én

De már a légy
sem hisz nekem

A városom
(*Moj grad*)

Egykor a városom
énbennem élt
én pedig őbenne

Testvéreként
szerettük egymást
de csak
barátok voltunk

Ma nincs
városom
testvérem
barátom

Vajon magányában
a városom is azt suttogja
hogy én nem vagyok
nincs testvére
nincs barátja

A bátyám
(*Moj brat*)

Volt egy bátyám
és neki volt egy autós iskolája
zöld lámpa volt a neve

Éjjel indulás előtt
mutatott nekem
egy ezermárkás bankjegyet

Reggel kényszermunkára
vitték
délben már nem élt

Már nincs bátyám
és őneki nincs élete

Ezután már sohasem láttam
ezermárkás bankjegyet

*Kemal Coco: „Pjesme izbjegličke”
NIP Usnko-sanske novine, Bihać 1999*

KRZYSZTOF BOCZKOWSKI

(1936)

/Lengyelország/

Nem lehet panasz

(Nie może być żalu)

Amikor boldog vagyok, nem írok verset
Mert a költészet elferdült,
mint Gertrud Stein arca Picasso vásznán

Ma ágyban fekszem, náthás vagyok és boldog
nincs semmi kötelezettségem sem másokkal sem önmagammal szemben
Tejeskávét iszom - örömmel teli
a vastag angol fajansz csészékben, amiknek
gyümölcs- és madár-színük van,
amikor a konyhában ülök, aminek az ablaka az ezüstfenyő ezüstös leveleire néz,
látom, hogy az emberiség úgy halad, ahogyan haladnia kell,
a további bölcsesség vagy a pusztulás felé,
mert ez vagy az a modern drámák megoldása,
de nem tragédia.

2002. 11.

*„Zeszyty Literackie 82”,
Varsó-Párizs, 2003. tavasz*

KURT AEBLI

(1955)

/Svájc - német/

Szavak repkedtek pontos cél nélkül

(Wörter flogen ohne genaues Ziel)

Szavak repkedtek pontos cél nélkül
át a vidéken neurotikus
paradicsomok mondta valaki
titokzatos mellékneveket hajigált
a már nem használt
levegőbe, ehhez hozzájárult sok
vér, ami nevetés közben
birtokba vett minket most
integethetnek mondta integetni
például azt jelteni hogy éljen
az ábécé minden egyes kérdése

LEELO TUNGAL

(1947)

/Észtország/

REMÉNY

(*Lootus*)

Gondold csak el, mily sok,
Gondold csak el, mily sok
Embert láttál,
És a többségük már csak volt.

*Leelo Tungal: „Raamat ja kask”,
Eesti Raamat, Tallinn, 1979*

LILJANA DIRJAN

(1953)

/Macedónia/

Születésnap

(Роден ден)

Holnap
negyven éve
születek majd meg
ma magam mögött
csak egy hosszú
bánat-nyomot
hagyok

Halló, halló

(Ало, Ало)

- Van otthon valaki?
- Nincs, mindenki dolgozik.
- És maga, maga kicsoda?
- Én a takarítónő vagyok.

Cézanne és a reszkető fa

(Сезан и дрвото што трепери)

Egyik barátja kérdésére
Cézanne hogy mit csinált
a francia-porosz háborúban
így felelt:
- A tájképeimet festettem.

*Лиљана Дирјан: „Тешка свила”,
Матица македонска, Скопје, 1997*

LJUBICA DUIĆ-JOVANOVIĆ

(1941)

/Horvátország/

Gyónás

(Ispovijest)

Bevallom neked
fiam
az emberek engem nem szeretnek
de nem tudják
miért
de nem tudják
hogyan
nevezhetnék még
magukat
embereknek
tudniuk kellene
önmaguknak
hogy fáj nekik
hogy az apjuk
őket
az ilyeneket
hiába
szereti

*Ljubica Duić-Jovanović: „Poglednice Warnice”,
Čakovec 1993*

MACIEJ NIEMIEC

(1953)

/Lengyelország/

(A MI BÁTÓR...)

(NASZE ODWAŻNE...)

A MI BÁTÓR és elhallgatott átkaink semmit sem tudtak változtatni
a reggeli hűvös és mozdulatlan léghen,
hogy tartós alakzatokat formáltam benne füstből,
amik egész perceken át, talán két percig is ott vonultak
ennek a szobának a kivehető tárgyaival a háttérben
a nyitott ablak felé ahol hullámsani kezdtek,
mint a már forrásnak indult víz, majd eltűntek.

2007. III. 13.

*„Zeszyty Literackie 100”,
Varsó-Párizs, 2007. tél*

MÁRIA RIDZOŇOVÁ FERENČUHOVÁ

(1975)

/Szlovákia/

A vonalak túl gyakran kezdtek kicsúszni a kereteik közül

(Línie začali pričasto vybiehať z rámov)

A vonalak túl gyorsan kezdtek kicsúszni a kereteik közül, állítólag az eddigi határaik nem elegendőek nekik. A színek szabadon választott felületekre ülnek. Megengedik, hogy hozzáférjenek a szavakhoz. A keretek ezért más területekre vonulnak. Ez az egyetlen dolog, ami még érvényben van, nem olvad egybe sem a beszéddel, sem az értelemmel.

Vektor: tartóoszlop: világos irány. Nehéz jármű, ami nyugodtan belemerül az ingoványos talajba.

Mária Ridzoňová Ferencuhová: „Skryté titulky”

MARIA ZNAMIEROWSKA

(1981)

/Lengyelország/

Álom

(*sen*)

azt álmodtam
hogy amikor majd jön a halál
cseh selyemből varrt
szoknya lesz rajtam
de talán nincs
cseh selyem
tehát meglehet
nem is jön majd

Vonyíts

(*Zawyj*)

ha fáj
vonyíts mint kutya
erősen
egész testtel
akkor
a fájdalom
távozik
megérinti
az eladónőt a bódében
a sáros labdát
a milliárd
ezüst
csillagot
és
az ember
a kutya
meg az egér
nyugodtan
alhat
és
az ember
a kutya
meg az egér
nyugodtan
alhat

*„Zeszyty Literackie 107”,
Varsó-Párizs, 2009. ősz*

MARIANNA BOCIAN

(1942-2003)

/Lengyelország/

(kezdted érteni...)

(*zaczynasz rozumieć*)

kezdted érteni
hogy nem volt egyetlen utad sem
amit megrajzoltak volna a történelem órákon
hogy nincs filozófián át
hirdetett menekvésed

saját éveid keresztjére feszítve
elveszeten leled meg önmagad
még nincs mennyed
még nem a pokol a honod
mintha középén vonaglanál
félig magadon át élve
félig magadon át holtan
félig nem vidámít a nappal
félig nem tragikus az éjed

köztünk itt
a mi meleg delünk
hiszed vagy nem
fél magaddal
közelebb leszel ehhez a világhoz
ami te vagy
és ő - te
teljesen
vagy emberi teljességgel?

kezdted tudni
visszaemlékezel
igyekszel támpontot találni
a talpadnak és a tenyerednek

(nem vagyok olyan fontos mint egy szabvány...)

(*nie jestem tak ważna jak norma*)

nem vagyok olyan fontos mint egy szabvány
még csak nézni
sem fogok a zöld felé
de nem vagyok itt csak a törvény értelmében
nem leszek nem leszek nem leszek

nem vagyok még temetői föld
nem vagyok még föld
nem vagyok még
nem vagyok

nem

a világ az idő fenyegető szépsége
a szemek amikbe belenézel
lehetetlen kihívással rémítenek

*Marianna Bocian: „Odczucie i realność”,
Czytelnik, Warszawa 1983*

A pillanat
(Chwila)

Az élet szakadatlanul megszentelt csoda
- suttogta egy rák-marcangolta ember -
az élet-szakadékból
angyal pupillák
néztek rám
a test ruháját levető
h a l h a t a t l a n s á g

*Marianna Bocian: „Odczucie i realność”,
Czytelnik, Warszawa 1983*

(a szenvedőt kórházi száműzetésre...)
(cierpiącego skazano na wygnanie)

a szenvedőt kórházi száműzetésre
ítélték - a lépcsőn járva
az örökkévalóság sírt egy agyag-
edényben, ami már másnak sem
s z o l g á l h a t o t t
és már saját magának sem otthon

ki gyógyítja meg azokat, akik
elűzték hazulról a szenvedőt?

Mindenféle szerekkel kezelték
és ő szeretet-éhségbe halt bele

*Marianna Bocian: „Odczucie i realność”
Czytelnik, Warszawa 1983*

(túl kevés halál egy életre...)
(za malo śmierci na życie)

túl kevés halál egy életre
túl sok élet egy halálra

ez nem a szavak éjjeli visszaforgatása
a test zöld patinája megkéült kezek

az élet a halál kötelessége
a halál az élet kötelessége

a test fölött már nem tudok zokogni
s a holtakat gúnyolni képtelen vagyok

túl sok a felesleges könnycsepp
túl kevés a hatékony szeretet

kiált a megnyugodott menny a csillagok között
elcsitult a test hívó szava a földben

*Marianna Bocian: „Odczucie i realność”
Czytelnik, Warszawa 1983*

MARIJA MARTISEVICS

(1982)

/Fehéroroszország/

Wiosna Narodów

Tizennyolcadik század.
A kislány elmegy a birtokra tanulni.
„Jó napot, néni” mondja,
és ostorral kap választ a hátára.

Mów, kurwa, po polsku!
Mów, kurwa, po polsku!

Tizenkilencedik század.
A kisfiú elmegy az iskolába tanulni.
„Jó napot, bácsi” mondja,
és vonalzóval kap választ az ujjaira.

Говори, блядь, по-русски!
Говори, блядь, по-русски!

Egy valami szerez örömet:
a tehénkék a mezőn,
a kis kápolnák az út mentén,
és a kenyér az abroszon.

MARK STRAND

(1934)

/Lengyelország/

2002

Nem én gondolok a halálra, ő az, a Halál gondol énrám.
Félrehajol a széken, összedörzsöli két tenyerét, megsimítja
a szakállát és ezt mondja: „Strandra gondolok, arra gondolok, hogy
hogyan is lesz, amikor útra kelek a kaszámat suhogtatva
vagy felemelve a Holdig a homokórát, és megjelenik Strand
zakóban, nyakkendősen, és együtt, lassú léptekkel
a körút kopasz fáin alatt bemegyünk a lelkek városába.
És amikor elérünk a nagy Piazzára, és a márvány rezidenciához,
az ott várakozó tömeg lelkes zivajgással köszönt,
és megkeményedett és az ilyen hosszú önmegtartóztatástól
üveg-hideg könnycseppjei koppanva hullanak a kövezetre.
Bárcsak már itt lenne! Oh, bárcsak már itt lenne”.

„Zeszyty literackie 99”, Varsó-Párizs, 2007. ősz

MATEJA MATEVSZKI

(1929)

/Macedónia/

Nem ez az út

(Разминување)

Nem ez az út
az álmok széles országútja
amin régen mentek

Az ösvény most tarackos
ami keserű erdőkbe
vezet

És ő
az egykori ház
már nem ismerik meg egymást

Ők ketten összezavarodtak:
egymás felé indultak,
de az időben
elmentek egymás mellett

„Кукa - цел свет”, 2004

MATS TRAAAT

(1936)

/Észtország/

Az első fagy

(*Esimene külm*)

Az október
fehér ujjakkal köszönti a földet.
A burgonya szíve felsikolt,
de senki sem hallja.
Egyáltalán senki.

Tankák

(*Tankad*)

*

Véresen izzik
a lelkedben pár emlék
A hegyoldalon
egyetlen vadalmafa
hullajtja a leveleit

*

Szó-hegyen látom
lámpáknak hosszú sorát
és fent az égbolt
mint félhomály vész bele
a határtalan tengerbe

*

Reszkető pára
hallgatag eposz-idő
borul a hegyre
már látszanak a kövek
s a szépség mint víz elfolyik

*

Fagytól nehézkes
verebek csiripelnek
dér-fedett kertben
Az emlékezet mélyén
a liget hava csikorog

*

Szárnyatlan órán
önmagába zárulás
a bagoly könnye
A gyilkosok tavánál
sötéten pihennek a fák

*

Ülj a padra
a küszöb magasabb mint
a kilátótorony
nézz előre vagy hátra
a láthatárt tűz zárja le

*Mats Traat: „Valitud luuletused”,
Eesti Raamat”, Tallinn 1979*

MIECZYŚLAW CZYCHOWSKI

(1931-1996)

/Lengyelország/

(Ez a csavargó...)

(*Ten lazęga*)

Ez a csavargó
ismét bekéredzkedik.
Nytottan a világra - mondja:
valahol meg kell húznom magam.
Tenni valamit magammal.
Fáradt vagyok.
Nem kell kigombolkozni.
Bárhol is legyen -
az embert dobják
mint egy marék homokot.

(Nevetséges...)

(*Śmieszny*)

Nevetséges
a saját szavaiban sem bízik meg
a jelentésekről leszakadt
töredékeket gyűjti.
Önmaga-e ő -
aki látta
hogyan kopik le a dolgokról a jelentésük -
egyszerre elhitte hogy az őz repül
és most egészen a forrás ötlete
Kétkedve - vagy tagadja

(A repedésekből és a résekből...)

(*Z pęknięć i szczelin...*)

A repedésekből és a résekből
végre teljesen összerakhatnálak
De élj még egy kicsit
Nézd csak mi min keresztül néz át
Kíváncsi aki nézve lát
Csak ő oldja meg -
és a vaknak kegyelemből
egy biztonságos utat tud nyújtani

Mieczysław Czychowski: „Krwią lamowane”

Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1979

(El akartam mondani a folyót...)
(*Chciałem...*)

El akartam mondani a folyót,
De az áramlat fél szóban elsodort.

*Mieczysław Czychowski: „Krwią lamowane”
Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1979*

(Amit végrehajtottam....)
(*Czego ja dokonałem*)

Amit végrehajtottam.
Amit végrehajthattam.
Testté vált a szó
s a küszöbön összerogyott holtan.

*Mieczysław Czychowski: „Krwią lamowane”
Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1979*

(A történelem igazolja az életet...)
(*Historia potwierdza życie*)

A történelem igazolja az életet,
Íme - látomásszerű jele,
Látjátok.
A Győzedelmes Niké - nincs feje.

*Mieczysław Czychowski: „Krwią lamowane”
Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1979*

MIECZYŚLAW JASTRUN

(1903-1983)

/Lengyelország/

Őrangyalok

(Aniolowie stróże)

Végül mozgósítanom kellett őket magam ellen,
őket, akik ott ültek a villanylámpák,
az elektromos tudat fehér tüzénél,
azokat, akik elárulták Pláton barlangját,
azt sem tudva, hogy az már előbb elárulta őket.
Ma megvonják tőlem a kenyeret és a vizet,
és behozzák a házamba a mocskot.

Távoli városokban a telefonban hallják a hangomat
azok az ismeretlenek, akik a gondolatainkat ápolják,
nem szólva a többiekről,
akiket én nem ismerek,
de akik
ismernek engem.

Üvegben talált abszurdum

(Absurd znaleziony w butelce)

Egy üvegben, sötétkék méreggel,
sűrített abszurdum.

Lehet a borostyánba zárt mindenhatóság,
mint egy ismeretlen fajhoz tartozó hatalmas rovar,
a csillagászati számokból sugárzó jövő,
vízcseppekben, miniatúr tengerben,
ami a saját mélyébe süllyedt.

Nem is ismered meg az igazat.
Nem te hallottad a holt bolygó felett
lebegő hangot.
Légy fény! Légy Nap!

A túloldalon
(*Po drugiej stronie*)

A túloldalon, az örület vidékén
Zöldek a dombok, édesek a szőlőskertek,
Nyári napok aranyát viselik a fürtök,
Az ágak között madár dalol, és a zöldbe verten
Briliáns nyílvesző rezeg és villog.
A túloldalon csordák legelnek,
A víz feltárja kiéhezett mélyét,
Telhetetlen, bár nem ismeri
A szomjúság kínját.

A költő
(*Poeta*)

Nem tudok magamban maradni, egész magamban
Abban a legtitkosabban, mint a belsőségek fája,
Nem tudok megszabadulni tűzálló leveleimtől,
Nem tudok hallgatni, látva mások kétségbeesését -
És csak másoknak hála, vagyok nagyobb
Magamnál, ami nem illik magamra.
A tollat tartó kéz más, mint az, amelyik
A verejtéket és a vért törli le.

Időn kívül
(*Poza czasem*)

Nem érdekel engem e fenyők aranykora,
Sem a szegfűk fehér ideje,
Sem az országút porának az ideje,
Sem az elúszó felhők ideje.
Az sem fontos, hogy egy évszázadig éltem vagy csak egy pillanatig,
Elég egy pillantás a napraforgó szemébe,
A kakukkfű szétmorzsolás a tenyérben,
Bármilyen, körül nem határolt illat,
Akármilyen, a föld rendszerint észrevehetetlen tárgyai közül,
Amit csak hirtelen úgy láttunk meg,
Hogy a nem jól záródó szemhéjakra emlékeztető alakjuk
Tagadja az elmúlást (a vizét, a felhőkét és az emberét).

Álmos dolgok
(*Sprawy senne*)

Mintha a fejemig meztelenül állnék
a halálban
Lehullottak rólam a száraz levelek
és a lábam alatt zizegnek
a talpam alatt ropognak a sűrű fasorban
És semmit sem tudok eltörölni
elvenni
bocsánatot kérni bármiért
megfizetni azoknak akik semmiért
szerettek
Hat körül hosszú álmatlanság után alszom el
másodszor
mély szakadék van mögöttem
És a télről álmodom
mint mindig egy kijelölt hely nélkül
a semmi és az élet hóvihara között

Még a levelek árnyéka is
(*Nawet cień liści*)

Még a lámpák fényétől meleg falon
A fülüket mozgató (mint egy szamárcsapat)
Gesztenyefa leveleknek az árnyéka is
Szép volt azon az estén
Mert mellettem lépkedtél.

És abban a kis utcában,
Ami csak a felhőtlen éj
Természetes megvilágítását
Élvezte,
A fa, ami az én meghatottságomból eredt,
A csillagok felé tör.

Ott volt a föld
(*Tam była ziemia*)

Ott volt a föld, ahol várakoztam,
Rendszerint hiába, ahol megváltoztattam
A tartózkodási helyemet, a testsúlyomat, az arcvonásaimat,
Ahol át-átszaladtam a Nap és az esők között,
Ahol belehallgattam a hó csendjébe,
Ott volt a föld, ahol reménykedtem.

De a kopogtatás az ajtón csak a várakozásom
Visszhangja volt. Még akkor is, ha
Valami meg is valósult ezen a makacs világon,
Túl későn valósult meg, olyan formában, ami csak gúnyolta
Egykori vágyamat. És mégsem tudom
Elfelejteni azt az életet. Elfelejteni
A nyári zápor kopogását az ablakpárkányon,
A fa susogását a fejem fölött, egy tekintetet,
Ami csak ígéretett, de ígéretét sohasem váltotta valóra.

*Mieczysław Jastrun: „Strefa owoców”,
PIW, Warszawa, 1964*

Éjjeli lepke (*ćma*)

A gyermekkorunk - a tiéd meg az enyém -
pupillái a sötétbe vesztek

Oly nehéz elhinnem
hogy már régóta nem élsz
Anyám

Néha még hallom
a hangodat

Elkorhadt a víz fölött a palló
csak egy poszméh dong mint régen
a réten
csak egy éjjeli lepke ütődik az ablakunknak
mint az éj suttogása

Oly nehéz megszületni
akkor milyen meghalni

Rekviem (*Requiem*)

Már régen nem él
és már senki sem
helyez rózsát a gránit lapra
De amikor ma újból elolvastam
az utolsó, rég elfelejtett versét
megéreztem hogyan fut végig rajtam

tetőtől talpig a jól ismert remegés
És visszatértem a már nem létező kertbe
és megismertem a padot amin üldögéltünk
évekkel ezelőtt és ismét megláttam minden levelet és levél rajzolatot
és köd szállt két szememre
hogy elakadt a hangom és lehajtottam a fejem
mint a harang
ami a hangját a földre ereszti
amikor a harangozó
két karjával húzza
a harangot

*Mieczysław Jastrun: „punkty świecące”
PIW, Warszawa 1980*

MILAN JESIH

(1950)

/Szlovénia/

(Egy gyerek sírt...)

(Otok je jokal)

Egy gyerek sírt
a szeretettől, íme madarak
ülnek
a szempilláin, most

elrepülnek
az esti vonat után.

Halkan elaludtak...

(Tiho sta zaspali)

Halkan elaludtak
a kezeid.
A tó túlsópartján érnek
az almák

a színház
kioltott fényei.

*Milan Jesih: „Usta”,
Mladinska knjiga, Ljubljana 1985*

MILOSAVA MIJOVIĆ
/Crna Gora/

A madár felismerése
(Prepoznavanje ptice)

A hangjukról ismerem fel a madarakat
Tudni akartam hol van a fészük
Mikor kelnek ki a fiókák
Mikor repülnek el
Hogyan
Felfelé vagy oldalra
Semmi más nem érdekelt
Tényleg
Nem avatkoztam be a madarak életébe

Ahogy telik az idő
A röptükből ismerem fel a madarakat
És szeretem amikor a messzeség magába öleli őket

Hosszú éjszaka
(Duga noć)

Befészkelte magát az éjszaka
A hegyek közé
Sehogy sem tud kiszabadulni
Az ugatásból
Az állatok gúnyolódásából

Fekszik
Sötéten a csillagok alatt
Fáradtan a folyó mellett
Kifulladásig
Részegen

Semmiképpen sem tud elmenni
Más kutyákba
Más állatokba

A furulya születése
(Rođenje frule)

Pacsirta dalolt
A bodzafa ágán

Kivágták a bodzát
Kényszerítették hogy szólaljon meg
Az elmenekült madár hangján

A bodzafa a makacs kezek között
Felzokogott

MILOVAN SZTEFANOVSKI

(1952)

/Macedónia/

Végtelen építkezés

(Бескрајна граѓа)

Az építkezés olykor furcsa
követ köre teszünk fel az égig
de az ablakokról megfeledkezünk

Fáradhatatlanul építünk egyre tovább
a tető végtelen messze van
a naptól nem látható

És mi van ha vannak más napok is

Már a szerszámokkal születünk
és nem háborgunk a teher miatt
amit mások évszázadok óta cipelnek

Öntudatlanul sok mindent elmulasztunk
a véget nem érő építkezésen ami szerintem
egy nehézkes vándorlás át az időn

Majd a gyerekek folytatják

„Куќа - цел свет” 2004

MIRA KUŚ
(*Lengyelország*)

Decemberi reggel
(*Grudniowy poranek*)

A ködből
váratlanul
felmerülnek a dér-fedett fák és bokrok.
Valaki jelenlétének fehér küldöncei,
akik titkos pecsétekkel ellátott
ködös leveleket hoznak.
Mozdulatlan ruhákban, titokzatos, fehér csipkékben,
kikeményített, merev körgallérokban,
amikkel hófedte lágy, érzékenyen kinyújtott nyakukat védik.
A csend mélyen elrejt a nyugtalanságot,
de még mélyebben rejlik - a nyugalom.
Az emberi értelem távoli, hófedte mezőinek
nagy, kegyes adománya.
A legegyszerűbb dolgok. Fog esni a hó?
Elveszti a levegő a fejét és fehér pelyhekkal
kezd körtáncot?
A reggeli tejeskávé illata
folyékony alakokat horgonyoz le. Lassan
megjelennek a körvonalak és kivehetőbbé válik a táj
az életunt szemhéjak alatt.
Miféle madár
kezd hirtelen a dalát?

2004. XII.

A pirók kis piros tolla
(*Czerwone piórko gila*)

A pirók piros tollát
a hóval fedett teraszon
felveszem
és a tenyeremen melengetem

azt gondolod
hogy a pirók jelentkezik hogy adjam vissza neki?

tehát ne sajnáld
a mosolyok az úton elveszett
meleg szavak
érzékenységet
valaki talán felemeli azokat
megmelegíti a leheletével
tél közepén

gondolataiba merül
és elcsodálkozik:
a színek akrobata mutatványa
a hófehér
háttérrel

csoda
jel
az úrfelmutatás
szív-csengettyűje

*„Zeszyty literackie 82”,
Varsó-Párizs, 2003. tavasz*

MIRON BIAŁOSZEWSKI

(1922-1983)

/Lengyelország/

(MONDJÁK: HÖLGYEM MAGA...)

(*MÓWIA: PANI SAMA*)

- MONDJÁK: HÖLGYEM MAGA
DE ÉN SENKIT SEM AKAROK

- És minek az neked?

- Nem költözöm át a blokkba.

- Persze, van házad,
van kifutód
és ha akarod -
három perc alatt elvégzed,
barátok

- Erre nem járnak járművek

- Varsóban az egész kimenne a térre.

A csend köröz
kis körökben

Anya alszik -

Az ablak az istállóra.
Az óra pöfékel.

Az új lakásom
ott lóg valahol
melegen
le a fagyba
egyedül
tényleg
mit érez?

(RÖGTÖN...)

(*OD RAZU*)

- RÖGTÖN
magának így jobb

(MOST REGGEL KELEK...)
(*TERAZ RANO WSTAJE*)

- MOST REGGEL KELEK
mert ez így később
mert melletted alszom
- mondja Anya

de így nem
tizenkettőig, egyig
ébredek

és valami megmozdul
az óramutató leesik

(300 ÉV GYŐZELEM...)
(*300 LAT ZWYCIĘSTWA*)

300 ÉV GYŐZELEM
Gawrolinban
egy oszlopon

Számolgom

Nekem nem jön ki

türelmetlenség
(*niecierpliwość*)

lökösöm az embereket a tárgyakat terelem
megrövidülnek nekem megrövidülnek
míg el nem tűnnek
jaj, hogy megjegyzzem, mily rövid az élet

jól van jól van
(*dobrze dobrze*)

jól van ha nem túl jól
sőt mégis jól van
nem túl bölcsen
nem árt a meg nem javulás
mihelyt csak ki lehet bírni
saját ostoba módján

mironvedés
(*mironczarnia*)

Az ember szenved, Miron szenved
Megint szavak nem találtak
bizonytalan mittevés
vés

ih leheletek gyöngyszerű megtérítése
(*na tchnień zawracanie perłowo*)

egy kijárat levegő
az álom velejéig
tisza víz gyöngye
nem tudtam hogy a pohárban nem
látni lehelet halászat tisztaságát
lefedni

Érezhető önarckép
(*autoportret odczuwalny*)

Néznek rám,
tehát van arcom.

Az összes ismerős arc közül
legkevésbé a sajátomra emlékszem.

Nem egyszer a kezeim
teljesen külön élnek.
Akkor talán nem számíthatom azokat magamhoz?

- - - -

Hol vannak a határain?

- - -

Hiszen benőtt engem
a mozdulat vagy a fél-élet.

Azonban mindig
ott csúszkál bennem
teljesen vagy nem teljesen
az ön-létezés.

Magammal hordok
valamilyen saját
helyet.
Amikor elveszítem,
azt jelenti, hogy nem vagyok.

- - - -

Nem vagyok,
tehát nem kételkedem.

örömteli önarckép
(*autoportret radosny*)

Ne gondoljátok, hogy boldogtalan vagyok.
Örülök, hogy gondolkodom.
Gondoljátok, hogy örülök.

A tudat - öröm-tánc.
A tudatom táncol
az eső-lámpa előtt
a fal lehámlott bőre előtt
az élelmiszer bolt előtt ahol nagygyűléseket tartanak a káposztafejek
a beszélő barátok szája előtt
a saját váratlan kezem előtt
a valóság ki nem faragott szobra előtt
a legszebb játék és a legemelkedettebb
istentisztelet pompájában
el nem különülve
táncol a tudatom.

És amikor félbeszakad a tánc
minden gombolyag szokása szerint,
a mennybe megyek -
ahol semmit sem éreznek
ahol kezdettel fogva voltam mielőtt lettem volna,
ahol már végig leszek, amikor nem leszek
ott - a leírhatatlan öröm
.....

szürke kérdés
(*szare pytanie*)

A fehérségeket smaragd-szürkeség vontá be:
fehér papír bögrékkel az asztalon
egy darab ágynemű
imbrik.

Miféle csillogás
sötétítette el az ablakom?

Mit lehet hallani ott
ma
a város mélyén?

A világ és milyen emberek teremtésének
hányadik napja?

(egyszer...)
(*raz*)

egyszer
kezdetben
kibocsátott
most
fojtogatott
ezt hallod:
e-he...
e-he...
e-he...
a szív - rossz

(Sötét van itt...)
(*Ciemnota...*)

Sötét van itt...
mi van a fekete szvetterrel?
- csak ez

kint
már a kicsavart citrom után
hó

a hidegből és az alakok szerkezetéből
ki nem talált fa
nem susog

Csőd
(*klapa*)

Kell, hogy állandóan lengyel legyek?
Kell, hogy állandóan ember legyek?
Pillanatonként zűrzavar,
alig lélegzem,
egyszerűen csak emlős vagyok.

mit csodáljunk?
(*co tu podziwiać?*)

Miután a nemlét minden
lehetősége kimerült
megszületett a lét

a nap első pillanatai
(*pierwsze chwile dnia*)

egy galamb turbékol,
kettő:
u-ha
u-hu
Elhallgattak,
varjú varjúnak
és varjúnak varjú
károg - visszakárog,
Mint patak
folyik
a víz nálam
a tartályba
egyre.
- Viszontlátásra.
- au revoir.

(ÉS AZ, KIS VILÁGÍTÓTEST...)
(*A ONO, TO ŚWIECIDEŁKO*)

ÉS AZ, KIS VILÁGÍTÓTEST
élni fog s élni
végtelenül.

Hát, igaz,
a Napnak lesz vége.

(HÁT AZ ÍGY IS EGY OLYAN ÖRÖKKÉVALÓSÁG...)
(A TO I TAK TAKA WIECZNOŚĆ)

HÁT AZ ÍGY IS EGY OLYAN ÖRÖKKÉVALÓSÁG

Még ha nem is olyan
egy örökös örökkévalóság

neki is van bélése
amit ki lehet fordítani

és lemegy.

(Szaglásszuk egymást...)
(wąchamy się)

Szaglásszuk egymást
egyik orrot egy másik orr
én meg a sors

feszültség

kacaj

ő - kitalálás
mindjárt én is az leszek

(először hallok...)
(pierwszy raz słyszę)

először hallok
két csendet
két fülemre

régi falusi névnap
(*dawne imieniny na wsi*)

A tyúk és a saláta kész van
jó az idő
betette a fogait
fel a vödröt
vízért
lehajol
a foga a kútba, loccs
a vendégek már az úton

nagy kocsirúd
(*dyszel wielkiego wozu*)

ideggyógyászhoz járt
az őhózzá
- csillagocskám
de ma
- egy bot és nesze neked!

(hol érintsük meg...)
(*gdzie tknąć*)

hol érintsük meg
a frissesség
az elhasznált
semmi érzékeny
húryait?

(semmi sem történt...)
(*nic się nie stało*)

semmi sem történt

talán mindenütt
csak én
állok

szörnyű

(REGGEL MEZTELENÜL KIHAJOLT...)
(*RANO NAGO WYCHYLIL SIE*)

REGGEL MEZTELENÜL KIHAJOLT
a tejesüvegért a férfi
az ajtó becsapódott
kint maradt a lépcsőházban
valaki léptei
ő be a szomszédasszonyhoz
és jön annak a férje
botrány

nyeremény
(*wygrana*)

Annak van autója
Annak van

Én - gyalogos
Akit fellökök, az él
Én is élek
És még köphetek is
Arra aki engem nem akar

Annak van autója
Annak van

Én - gyalogos
Akit fellökök, az él
Én is élek
És még köphetek is
Arra aki engem nem akar

MIROSLAV FLORIAN

(1931-1996)

/Csehország/

Egyezményes jelek

(Smluvená znamení)

A kezed - hadsereg
öt zászlóvivővel

Jöjjetek segíteni
hadsereg öt zászlóvivővel
hasítja sirály-tőrökkel
a vizet
amint támadnak.

A Föld vén árkaival suttog:

Feküdj a számra,
hadsereg öt zászlóvivővel!

Majd a két szememre!

MICHAEL MÄDE

(1962)

/Németország/

(Az első szerelemnek...)

(Die erste Liebe)

Az első szerelemnek
már nincsen arca.
Csak vérző térde.
És nyelve.
Ami a piszkot és a vért nyalja.
Van toroka.
Ami nyel.
És szíve
ami nagyot ugrik.

*Michael Mäde: „Balance am Rand”,
Edition Schwarzdruck, 2004, Berlin*

MOHAMMAD BANNISZ

(1948)

/Marokkó/

Ott

(كانه)

két közeli kéz és átlátszó
tetoválás
körülvéve orkánokkal
ez a te életutad
vagy az én szépírásom
visszatérvén a dalból
vagy egy nedves porszemből
tehát ott
tehát ott

MUBERA MUJAGIĆ

(1943)

/Bosznia-Hercegovina/

Visszatérés

(Povratak)

A mindennapok szólítanak
hogy térjek hozzájuk vissza
mert az orchideákhoz az út
hús-halmokon és véren
- a mindennapok táplálékán - át vezet.

Virág és virágzás

(Cvijet i cvjetanje)

A világ és a virág
elvirágzott szirmai
lehajlanak, lehullanak.
Eljött az idő,
amikor a virágzás ellen
gyógyszerre van szükség?
Vagy az érettség fogalma
gyakran változtat normát?

*Mubera Mujagić: „Budi drveće pod nebom”,
Bosanski Institut, Zürich, 1987*

NADZEJA ARTIMOVICS

(1946)

/Lengyelország - belorusz/

(a költők akkor halnak meg...)

(паэты паміраюць тады)

a költők akkor halnak meg
amikor először
tévednek el az eleven szavak
és búza-visszhang ütődik
a kőnek
a költők akkor halnak meg
amikor jó idő köszönt a papírra

a költők akkor halnak meg
amikor pontos címekre bukkannak
jóllakott gesztusokra

a költők akkor halnak meg
amikor fekete novemberek születnek

(Betegeskedett...)

(Ён хварэў)

Betegeskedett
betegsége
nem volt komoly.
Csak egy
kevés
igazságot keresett
és megsérült -
Nem tudta,
hogyan a betegség
megsemmisíti a testét.
Csak egy csepp vér
ami utána maradt,
piroslik
és
kiált!

(Mozdulatlanul állnak...)

(Нерухома стаяць)

Mozdulatlanul állnak

A napjaim

Egyre nagyobbak

Az időben a rések.

A naptáram

Megrepedezett.

Mozdulatlanul állnak

A napjaim,

Mint az ember rémült

árnyéka.

Надзея Артымовіч: «Адпывае спакойнае неба»

Беларускі Саюз у Польшчы, Праграмная

Рада Тыднёвіка Ніва, Беласток 1999

NEVEN JELIČIĆ
(1955)
/Horvátország/

A réten
(*Na livadi*)

A virág
egy parányi világ
ki lélegzik beszívja
az illatot és a szépséget
a virághoz közel álló ember
érzi, hogy az élet felé fordul.

Világos és csendes
(*Svijetao i tih*)

Hajnalban
a távoli hegy fölött
látni az éj körvonalát
és az esőcseppek csendjét
a szemekben
a te világos és csendes arcodat

*Neven Jelčić: „U lepezi pjesme”,
Mogućnosti, Split, 1985*

A kigondolt
(*Mišljena*)

Csendes vagy mint az óra
éber vagy mint a gondolat
szeretsz vagy nem
a szerelemről ez nem minden
mert a félelem fölött
ott bizsereg a béke
és a karókon
kiszzenvedett testünk.

*Neven Jelčić: „U lepezi pjesme”,
Mogućnosti, Split, 1985*

NEVENKA NEKIĆ

(1943)

/Horvátország/

Fekete angyal - prózaversek

(Crni anđeo - pjesme u prozi)

1

Hová mész zarándokom
most ereszkedik le a fekete felhő
a lélegzetnélküli öreg mellre
ezüstös hajára
az elhagyott tornácokra

2

a reggeli nedvességből köd-ujjak nyúltak elő
pókhálóval vonták be az alvó kerteket mezőket és szántókat
a varjak vad kiáltozással jelentették be
a Fekete angyal jöttét
akinek az arcára senki sem emlékszik

fent a magasban egyetlen fekete galamb lebegett
a város felől úszott
ahol már nincs meg a dolgok
porcelán-törékeny szellemi rendje
nagy félelem kerítette hatalmába a szíveket
láthatatlan ostorai sokakat kivertek az utcára
a házak megüresedtek

éjjelente kiáltások és halálhörgés
visszhangzott az alvók álmaiban
a szelek átszálltak a korábban kiontott vértől
reszkető nyitott ablakokon

a házak emlékeikbe dermedtek
és kúsztak rájuk a növények

3

Valaha pedig az élet felkelésből
és lefekvésből állt
ódivatú ebéd- és vacsora-idők töltötték ki
kenyér bor munka
kutyák és madarak játéka
galambok és gerlék fényes körözése
minden virágban ott duzzadozott az egész élet

a biztosítási kötvény archaikus egyszerűségét
szabályozták a szertartásos napok is
egy fekete galamb
kerék formájú zsinórral a nyaka körül
ott hajlongott örökre
és láthatatlan fényt árasztott
Szent Fülöp és Jakab tornya
és a hegytetőn álló kolostor fölött
amik feledhetetlenül és tisztán emelkedtek
mint valamilyen mozgás és kővé vált szó

4

A meggyszínű sötét brokátban
nyugodott Szent Bona teste a kriptában
és a galambnak összeesküvő mosolyt küldött
amin átütött a mindentudás mélabúja és a harangok hangja

a múlt időkbe a szépség
a tárgyakon át jutott
mint valami megszokott és természetes dolog
és senki sem fordított rá figyelmet
az ember barázdákat szántott
elmélkedett a földről és a mennyről

a szelekről meg az esőkről
mindenről ami volt
ami fájt és elmúlt
majd visszatért és egyre csak van

éveken át ismerkedett azzal az örökkévalóval
azzal amiért a baj is jó
amiért az anyaság is nehéz
és a fájdalom szép

5

Hová méz zarándokom
fekete a víz zarándokom
és sápadt a hold az égen
és borús az erdő mögötted
és Isten megteremtette az időt
és ledobta a földre
a te arcodra zarándok
nézd a hold ott remeg a vízen
és feltárja az ösvényeidet

(kézirat a szerzőtől)

NIKO SZTOJANOV

(1969)

/Moldova - bolgár/

Szamárcsikók

(Магаренца)

Az álmaim
rózsaszínű ösvényein
egy rózsaszínű szamárcsikó lépdél.
Messze mögötte ködbe merül
egy rózsaszínű város az erődjével.

Az álmaim
göröngyös ösvényein
kék könnycsepp gurul.
Szegény kék kis szamár!

Az álmaim
rózsaszínű ösvényein
egy kék szamárcsikó lépdél.
Egyedül haladt át
a szúrós bogáncs-mezőn
és tengereken-határokon.
„Merre indultál, kedvesem?
Az oldalaid
eleven
vérző tarisznyák...”

Messze van
Tarnovom.
És szótlánul lépdél
a te
bánatos
szamárcsikód.

Пламяк 2,85, София 1985

NUHI VINCA
(1932)
/Macedónia - albán/

Egy pillanat dédnagyapám kertjében
(*Çast në kopsht stëgjyshor*)

Beléptem dédnagyapám kertjébe:
kígyók támadtak rám,
szeretettel főt hajtottak előttem a virágok.

Szembe néztem a kígyókkal,
a virágoknak visszaköszöntem.
Taposd el a virágokat - mondták,
köpj a sírra - mondták,
mert semmit sem hagyott neked...
Kitéptem a gazt, letörtem a töviseket,
megsimogattam a virágokat és a fűvet.
A dombokról dalunk
ősi szavai visszhangoztak.

„Кукa - цел свет” 2004

NYINA MACJAS
(1943)
/Fehéroroszország/

Fizetség
(*Плата*)

Mekkora súlya van a fénynek?
A természet
Ebből nem csinál titkot:
Legalább akkora,
Mint egy meggy-virág szirmának.

És mennyibe kerül a fény?
A világosság
Évszázadok óta egyetlen fizetséget ismer:
Az emberi életet.

NYOBDINSZA VITTOR

(V. A. Szavin)

(1888-1943)

/Oroszország - Komi Köztársaság, zürjén-komi)

Tavaszi éj

(Тысөө воӧ)

Ej, tavaszi éj,
Oh, ifjúságom!
Ej, világos éj,
Elűzöd álmom

Szorongó szívvel
Nyitok ablakot,
Eszembe jutnak
A boldog napok

Boldog voltam,
Lányok és szép éjjel,
Az örömteli kort
Át mért nem élelem?

Már nem öleli
Kar a nyakamat,
Szívem is kihűlt,
Ám hív a tavasz.

De várj csak, várjál,
A kis domb ott van még,
Látom és mindig
Érzem a tavasz-éjt!

Fényes csillag

(Югыд кодзүв)

Fényes csillag, oh, jöjj elő,
Ezüst csillag, oh bújj elő!
Árasszad szét a fényedet!
Sötét az ég falunk felett.

Kedves leány, oh, jöjj elő,
Te, arany lány, oh, jöjj elő!
Vidámítsd fel a lelkeimet!
Sötét az ég falunk felett.

Ha elő is jön a csillag,
Vidáman táncolni akar,
Egy felhő gyorsan elfedi,
Világítani nem engedi.

Késő este a lány kijön,
Hogy ő engemet köszöntsön,
De az anyja észreveszi,
Szidja, talán meg is veri.

*„Мелілуныс пыдöстөм и помтөм»,
Сыктывкар, Коми книжнй издательство, 1995*

PANDE MANOJLOV

(1948)

/Macedónia/

Út

(Пат)

Ne hagyjatok engem úgy,
hogy ne érezzem magamban a hazám,
ne hagyjatok engem
a városom hársfáinak
az illata nélkül,
hogy ne szülessen
félelem-vulkán
vagy hatalmas
tűz-villám,
ne hagyjatok engem
aranytól űzve
egy barlangba zárva,
mert tudom,
melyik utat válasszam.
Azt választom majd,
amelyik Makedóniába vezet
az én keresztre feszítemhez
és a feltámadásomhoz,
az én tövises
Via Ignacija utamat
fogom választani,
át a Vardaron
a Fehér Tengerig,
és túl azon
a végtelenbe,
mint amilyen az élet,
a hársfák illatát
fogom választani,
és az arany virágot,
a Nap közepén
a lobogómon.

A festő bánata

(Тагата на уметником)

Pontosan a vonal mentén
mozog a nő,
túlzottan bűnös,
kéjhajhász...

Ez a festő bánata,
a behatolás az elérhetetlenbe,
festék,
csak festék!

Macedón rózsza
(*Македонска роза*)

Sztojan Georgiev-Tomovicsinnak

A vázában
egy szál macedón rózsza.

Az utolsó,
a hamarosan hulló
hó előtt.

Ha nem vágod le,
akkor
lehull.

A fagy,
mint a hatalom,
erőre kap.

De lehet-e a Pirin
macedón rózsza nélkül?

*Панде Манојлов: „Љубов и чемер”
Матица Македонска, Скопје 2005*

Kék szerelem
(*Сина љубов*)

A legszebb
a zene
a zene a parkban,
kedvesem
a zene
a kék szerelemről.
Egy régi dal,
mint ó bor,
mint tengeri hullám,
hogy szeressünk
örökre,
szeressük a partot.

Napraforgó
(Сончоглед)

A határkő mellett

Az egy néphez tartozó
két állam közötti
határon álló
határkő mellett
kikelt egy napraforgó

A határkő mellett

Az egy néphez tartozó
két állam közötti
határon álló
határkő mellett
új zászló lobog

A határkő mellett

Az egy néphez tartozó
két állam közötti
határon álló
határkő mellett
csak a virág fordul
a Nap felé

*Панде Манојлов: „Тевекелиски песни”,
Битола, 2008*

PETR HRUŠKA

(1964)

/Csehország/

Éjszaka

(Noc)

Valódi sötét a gyerekszobában van. Mély feketeség.
Máshol csak híg és vizes szürkesség van. Amiben végül megszégyenítő
módon mindent felismernek.

Múlt évszázadok

(Minulé století)

Valahol a vásárcsarnokban ittunk. Vagy a megállóban, kiskabátban, egy farakás mellett.
Sietős volt a dolog, ott volt előttünk az egész társadalmi élet. Meg akartuk érinteni azt a
csillogást a kátránypapírok és az elárusítók között, azt az ivászatot a gyengéd, jeges kezekkel.

*Petr Hruška: „Zelený svetr”,
Edice poesie Host - Velka řada, Brno 2004*

Örült

(měl radost)

örült Ádám
pizsamában
és felkiáltott
a csodálatos nap után
mindenről megkérdeztem
és mindenről újra
Ádám természetesen mostoha
különböző megközelítésű problémákkal
stílusos
ez az Ádám,
és keserű, kíméletlen örömben van része
este a fürdőben
ott voltam
ijesztően ott voltam mellette

*Petr Hruška: „Zelený svetr”,
Edice poesie Host - Velka řada, Brno 2004*

PETRO MURJANKA-TROCHANOVSKIJ

(1947)

/Lengyelország - ruszin, lemko/

(Ezután hogyan írjam...)

(Якы вас буду творил)

Ezután hogyan írjam
az új verseket én
ha minden szerelmet
már elvesztettem rég

Ezután hogy zokogjak
ha szívem is odavan,
és így sírni sem tudok,
elveszett minden kincsem
vagyok teljesen magam

Kinek írjam versemet
ha eltűnt a világom,
úgy érzem megvakultam
mi engem hozzád vezet
az utat, jaj, nem látom

Петро Муриянка-Трохановский: „Планетныкы»

2001

PIERRE CORAN

(1934)

/Belgium-francia/

Álom

(*Songe*)

Locsoltam keletet
S a déli földeket,

Majd jelzett a lámpa,
Vizem észak várja.

Vízben állt a lábam,
Nem vettétek észre?

Én a szélrózsáknak
Vagyok kis kertésze.

RADE SZILJAN

(1950)

/Macedónia/

Mesterek

(Majstovu)

Három falu és három erdő között
egy ötletes
fennkölt
kétarcú
megközelíthetetlen
házat építenek nekem
a halál házát

három falu és három erdő között
házat építenek nekem
nap-gyűrűvel
sok színben
a halál házát

három falu és három erdő között
házat építenek nekem
számtalan sorssal
el nem dalolt emlékekkel
vak szemekkel és zokogással
a halál házát

„Курка - цел свет” 2004

RADOVAN PAVLOVSZKI

(1937)

/Macedónia/

Parabola

(*Парабола*)

Egy esőcsepp, bár bejárja a világot,
téged meg nem talál.

Ismét elpárolog, majd ismét nehéz lesz

Loccsan az udvaron

Elszakad a házától,
a tengerétől

És elúszik

„куќа - цел свет”, 2004

REIN RAUD

(1961)

/Észtország/

(erdő: fa fa...)

(mets: puu puu)

erdő: fa fa
fa: ág ág
ág: levél levél
levél levél levél

(húst eszik...)

húst eszik
a hús jó
vizet iszik
a víz jó
nőt néz
a nő jó

*Rein Raud: „Paljajalu”,
Eesti Raamat, Tallinn, 1981*

ROMAN DRZÉDŽON

/Lengyelország - kasub/

Négy banális szó egy lányhoz

(Szerě słowa do dzéwczëca)

Az egész Világ Terád vár
De te elszöksz
A magányba
A MAGAM országba
A neved - MAGAM

MAGAM vagyok
MAGAM leszek
MAGAM halok meg
MAGAM tartozom MAGAMHOZ

MAGAM nélküled

de én a Tied vagyok
a szívben
kereshetem csak
Tehozzád az utat

ROSE AUSLÄNDER

(1901-1988)

/Németország/

A lélegzet-házban

(Im Atemhaus)

láthatatlan hidak feszülnek
tőled az emberekig és a dolgokig
a levegőtől a lélegzetedig

Virágokkal beszélnek
amiket szeretsz

A lélegzet-házban laknak
egy ember-virág korban

Anya nyelv

(Mutter Sprache)

Én magamban
pillanatról pillanatra
megváltoztam

darabokra forgácsolódtam
a szó-úton

az anya nyelv
rak össze engem

ember-mozaikot

*Rose Ausländer: „Doppelspiel”,
Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main, 1977*

Még itt vagy
(*Noch bist du da*)

Dobd a félelmedet
a levegőbe

Hamarosan
itt az időd
hamarosan
a mennyig nősz
a fű alatt
a könnyed a semmibe
hull

Még
illatozik a szegfű
füttyül a rigó
még szabad szeretned
a szavak elajándékozva
még itt vagy

Legyél az ami vagy
Add azt amid van

*Rose Ausländer: „Mein Atem heisst jetzt”
Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main, 1981*

ROSZEN DRUMEV

(1958)

/Bulgária/

A város

(Град)

A tér egy nagy megrepedt tojás
lent kifolyik egy utca
kifolyik az élet -
a tojáshéj üres....

Ez a város az égbolthoz hasonlít, változó,
nem állandó. Az emberek - szárny nélküli madarak,
az utcákon röpködnek, leszállnak a balkonokra,
csókolóznak, vagy magukra maradva
az ajkukat csücsöritik...

Пламяк, 2 85, София 1985

RUDOLF UJČIĆ

(1937)

/Horvátország - istriai dialektus/

Az embert kereste

(Šloveka išćen)

Az embert kereste

mindenütt kereste

pedig az ember

ott van benne

*Rudolf Ujčić: „Pridi šlovek muoj”,
Libar od grozda, Pula, 1991*

SANTIAGO ARAÚZ DE ROBLES

(1936)

/Spanyolország/

IX

...és elképezem Idoiát a tükör előtt

(...y me imagino a Idoia ante el espejo)

Idoia, az én Idoiám a tükör előtt,
hortenzia kék illatába burkolózva,
visszatükröződés
a kristály-tölgyfa-szekrényben,
ami úgy igyekszik elhelyezni téged,
mint egy bájos és színét vesztett lenyomatot,
amilyen a vásártéren egy kampón lóg.

Az ablakon túl láva-
és tűz-eső zuhog.

Átfut a lábodon,
mint a napsugár egy, áprilisban a cseresznyefától kölcsönkért
villanása: a csókhöz közeli valami,
ami, mintegy idegen, megingatja
az alkóv mozdulatlan
terhét
és a tükör ellopja tőle
a te mulandó, leláncolt lakhelyed.

Kissé becsukod a szemed,
és távolodnak egymástól a szemöldökeid,
ez inkább egy téged átölelő távolsághoz
hasonlítható: sötét föld,
a zöld ágakon átszűrt fény,
a csipkefüggöny, palosanto-
és citromfa-ágy.

Az ablakon túl mint eső, hull
a kallózó műhelyek és gyárak füstje.

Félig kinyitod a kiskapukat
és a szemöldökfán a súlyod:
a salakdombokon
túl,
a szénapajták és a kukoricaföldek fölött
lépdelsz tétován, Idoia, a kifosztott
Castilla-i nyílt térség felé.

Szemben velem...

*Santiago Araúz de Robles: „Idoia”,
Ámbito Literario, Barcelona, 1981*

SELINA TUSITALA MARSH

*/Új Zélandban élő, angolul író szamoai, tuvalui,
angol, skót, francia ősöktől származó költőnő/*

Só
(Salt)

mintha Isten a sót hintené szét
éjféli abroszán
mintha Gibran Sátánja
a Szép palástját terítené szét
a vizek fölött -
szelíd fénye töredelmesen
kihunyt

mintha a csillagot kék csillag
emlékeztetné minden anya elvesztésére
és ezer évre megvilágítaná az arcát

mintha a matariki*
lecsúszna a naptár lapjairól
az ereimbe kúszva
át az ujjaimon
behajlítva azokat hogy leszakítson
egy bíborvörös orchideát

** matariki - a Fiastyúk maori neve*

SIEBREN WOUDESTRA

(1938)

/Hollandia - fríz/

Az ég

(de himel)

az öröklét az idővel csokolózik
míg számolnak egyesek
ítéletnapig

dalol a világmindenség
a szférák ködében

fehér fény zuhan a tükör-tengerekre
és játszik csodás Színekben

s a csenddel állnak párba a hangok
megadva az alaphangot
amit éjjel a föld keres egyre

figyeljeteK csak a szentekre
mintha ők lennének
az élet lapjai

a trónt, a mennyeit nézem
mellette áll a MegdicsőüléseK

PünkösD

(Pinkster)

repülj gyors szárnycsapásokkal
a pusztulás és halál tengerei fölött

az eged sötétjébe vissza ne térj
énhozzám repülj

a korábban veszélyeztetett szigetem
a háborgó mély vizeken
most temető kegyekben bőkezű

jöjj, fehér madár, jöjj

Rejtett vizek
(*ferhoalen wetters*)

zöld koronával egyenes törzsén
mintha egész magabiztosan állna
gyökerével a száraz homokban
dűnére, mint botra dőlve egy pálma

a mélybe lenőnek a gyökerek
ahonnan erősen szívják a vizet
ezért a fa gyümölcsöt is terem,
a földnek a vízért ily módon fizet

száraz földemről, Uram, vezess el
Elimbe, ahol szomjamat olthatom
a tizenkét forrásnak vízével,
s a gyümölcsöt hetven pálmától kapom

Nád-vigas
(*Reidstâle-treast*)

Most mintha valaki meg-meglökne
az életnedv nem tart meg egyenesen
levelem ijedten rezzen össze
a bojtjaimat is, jaj, elveszthetem

kényszerítesz hogy a vízbe nézzek,
szitakötő és egy fecskét látok
„Félre a gonddal, erre kérlek”
ez éneket talán ti is halljátok

én most a csöpp bogarakat nézem
amint a vízben ide-oda úsznak
meg a játszadozó kis csigákat
s lelkem így be nem hódol a búnak

mint nádszál én is a vizet lesem
leveleimet a szél meg-meglebbenti
gondolom nádként jobb az életem
vékony derekam el nem töri senki

à Dieu

álljatok fel, a hangok szállnak
az ismeretlen városból

gondoljatok az öreg fákra
a hegyoldal mentén!

Ujjongás
az Olajfák
hegyéről Jeruzsálem fölött
Krisztus jön onnan

fűrészeljük ki
a sebhelyeket a keresztből
amint ő megáldott minket

egy halvány jellel

*Siebren Woudstra: „Palmbeammen”
Drukkerij-Uitgeverij ELKA - Arum*

SLAVKO MIHALIĆ

(1928)

/Horvátország/

Magány

(Samoća)

A befűtött kályha mellett a falak
újából kagylóhéjakként összezárulnak.
Kint hó - csak tenorok -
az ablakokig ereszti le az eget.

Magamnak kopogok az ajtón, belülről.

Metamorfozis

(Metamorfoza)

Szeretném tudni, hogy
honnan ez az úr, ami
átlátszó tóvá változtat, minek látható
a fenéke, de nincs benne hal.
De nincsenek kagylók, rákok, nincs
víz alatti növényzet, aminek van legalább
neve, de én ma névtelen
vagyok. És én szinte nem is vagyok.

Tehát, az úrról szólva, a tóban
a vizet mozgatom, az
széthányja a homokot, és pár apró részecskét
a fenéken. Engem ez zavarba hoz.

Lehajtott fejjel megyek az utcán, mint
egy másik tó, ami mindenek előtt sötét, és
mérgező; és már nem beszélünk azokról
a mérgező lényekről, amik a fenéken csúsznak-másznak, hogy
elárasztom önmagam búzzal.

A szerelmesek menekülése
(*Bijeg ljubavnika*)

Mondom neked: azonnal indulnunk kell
Hová - erről később döntünk
Az a fő, hogy minél előbb induljunk
Érzem hogy hogyan kezd már rohadni
a bensőm

A szemeim kiszáradtak és lógnak mint
égett levelek
A szív-óra megállt - már alig hallható
Lehet sajnálom is hogy elhagyom
a síromat
Mit tegyek ha valaki jól érzi benne
magát

Jöjj, szerelmem, ne habozz
A pokolba a koporsókkal - már biztosan
megfertőződtek
De nem az úton - még utolérhetnek
minket
A levegőt választjuk - a csillagok
között

*Slavko Mihalić: „Ispitivanje tišine”,
Konzor, Zagreb 1999*

SLOBODAN B. MEDOJEVIĆ

(1975)

/Crna Gora/

A fogak között

(Pod zubima)

Arany por
A szemekben
arany por
a csillogás mélyébe
rejtett tekintet
a szilaj szél
elsodorja
az utolsó hajnalt oda
ahonnan nincs visszaút

Pókháló a tekintetben
szárnyaló ballada
kaszálta le a csillagokat,
a mennyei dolmány
üres maradt
a félelem
leple alatt

Minden hitvány
üres, kiégett.
És minden az enyém.

Megrémült tömeg várja
a nyakra a kolompot
és egy új idegen rétet
a fogai közé!

Az anya emlőjén

(Ispod sise majčine)

A szemérmesség fényében
aludtam el
mint gyermek
az anyja emlőjén

Gránátalma és füge
illatával takarva
Vers-rózsafüzérbe zárva
- Szólaltam meg hangosan

Készségesen áldoztam...

Fergeteg hangjára
kis gőzösbe
gyűjtöttem egybe a földi javakat
és egy sziklafalon
szétzúztam az utolsó reményt
- a férges, nyugós siránkozót.

Halk az álom
egy kő alatt összegömbölyödve
várva a gyámoltalan lépést
- leselkedik.

Kíváncsiság tárta fel a testem
elzuhanva
állatot láttam a szemekben

Az anyám emlőjén
aludtam el
- szörnyű álom!

SONJA MANOJLOVIĆ

(1948)

/Horvátország/

Nem hipnotikus regresszió

(*Nehipnotička regresija*)

Egy gyermek testébe költöztem
ahol leélem majd ezt az életet
megnéztem a kezeimet, ellenőriztem,
hogyan lesz az otthonom, hogyan néz ki

Azt mondom, amit látok
vannak-e emberek, van-e életem
ezt-azt megkóstolok
ebből élek.

Mi történik?

Néha ezt mondja - érd meg a halálokat
menj ezen végig, és mondd meg, hogy hol vagy

*Sonja Manojlović: „čovječica”,
meandar, Zagreb, 2005*

Olvasni vagy írni

(*Čitati ili pisati*)

Mielőtt kinyitnám a könyvet
messziről hallani
a patája dobogását és lélegzetét

De ma bárki is keresne ott
Ott nem tudom
gallyal fagyos madárlábakon
járva
a hóban leírni az életemet
mert azonnal a fenékre
süllyedek

Ők menjenek haza
(*Oni neka idu doma*)

Ők menjenek haza
Én itt maradok
Itt fogok enni
itt fogok játszani
itt fogok aludni

És itt maradok
attól kezdve örökre itt maradok

hazamennek a gyerekek
hazamennek már a lányok is
az apjuk és az anyjuk után

*Sonja Manojlović: „njen izlog darova”,
Konzor, Zagreb 1999*

Még lehet
(*Još se može*)

Még tengeren
El lehet jutni a szigetre
Talán ott még várnak rám
elveszett ajkak
hogy vizet adjak nekik
és elmegyek

Még az égen át
egyre közelebb lehet jutni
a zöld örömhöz
Hogy legyen hogy átadja magát

És szárazföldön még
visszatérhet hozzá a tengerem
mint kincset közelebb hozza a szemhez
de a közelben - nem világos
egyre kevésbé világos

*Sonja Manojlović: „Njen izlog darova”,
Konzor, Zagreb, 1999*

Holnapig
(*Do sutra*)

Mintha gyermek lennék
és elvezetnének engem
úgy távozom tőled
varázslatos föld
örökre elvezetnek
kristályba és harangba
ahol a házam
csak egy sziszegő hang
holnapig

És a kutyákról
(*I o psima*)

Nem élnek meghalnak a túl nagy házakban
amikor bemennek az emberek láncokkal és hurkokkal
Mögöttük senki sem megy
Mi bent történik
Az ami kint is
az arcaik kicsik rémültek
tudják
önmagukon kívül semmijük sincs

*Sonja Manojlović: „Njen izlog darova”,
Konzor, Zaagreb, 1999*

STANISŁAW GROCHOWIAK

(1934-1976)

/Lengyelország/

A hóhér

(Kat)

Az a másik én -
Az aki benned ült -
Ki az a másik az arcod álarcával
Az a hóhér
A sápadt növényekhez hasonló ujjakkal?

Ő tudta az órát
Ő seperte el a haját
Ő vitte ki a vödörben a vizet miután megmosta
Az állati lábához hasonlatosan
Meztelen lábaidat

Mely órában közölték vele az ítéletet?

Ő
Halkan ment be
Mintha vázát vitt volna
Egy edényen összeszorította az ujjait
Elfulladt
Felszisszent
Ennyi mint egy gyertyával

Hamlet

Abban a világban ahol a királyok
Barátilag mérgezték meg egymást
A hulla
Rendkívül trónoló
Személyiség volt

Szellemet látni

Előkelő dolognak számított
Kiválóság mint a cirkuszban
A beszélő főka

Ezért ne csodálkozzatok hogy Hamlet talpa kissé hangosabban
Kopogott - nem úgy mint aki zoknit visel

Mi
Nos
Kérem
Szeretjük a szellemeket mint az átmeneti kabátokat
Másoknak közlünk lámpaernyőik vannak
És e lámpák árnyékában
A Hamletet olvasni
Tiszteletre méltó
Derék szórakozás

Gyászoló füvek (*Ziola żalobne*)

Egy fű birokra kelt egy másik fűvel,
a bogáncs meg nem bocsát a csalánnak -
Gielniak* meghalt.
Sírva fakadtak a talajmenti füvek,
a kutyatej - mint özvegy - kibontotta ősz haját.
Gielniak meghalt.
Oh, mily gyöngéden fogadják, milyen érzékenyen,
mintha ő maga készítette volna a metszetet
átlátszó kezével.
Gielniak - aki meghalt.
És fennmarad a levélben, az illatban, a bojtortjában,
ahogy fenn senki sem marad.

** Josef Gielniak(1932-1972) - lengyel grafikus.*

Fagylaltozás (*Jedzenie lodów*)

Legszebben a fehéret nyalod piros nyelveddel
Te könnyed kék
A pince-hidegből -
Egyik paca a másik után
Nem egyformák
Kis jéghegyek
Emelkednek
A kávéház üvegén

A pirosat érzékenyen nyalod
A barnát komolyan
És csak a feketére nincs megfelelő módod

Egy fenyegetően meredező bajuszos
Magas zöld pincérnő
Szolgálja fel

Tájkép (*Pejzaž*)

Tehát ez a föld az én Hazám
Minden mi bennem örök - ezekből az uborkákból
Ezekből a sápadt virágokból amiket mohón tépdésnek
A csontváz-sovány madarak

Minden mi bennem feltárja ezt a tájat
Patáival az ég felé meredező ló
Váratlanul tehén-nagyságú rózsa

És végül egy ember - a függőleges üvegből
Mohón kiissza az utolsó cseppet
Sír
Mária
Jézus
Mária
Jézus
Mária
Jézus
Mária

Portré szerzetesekkel (*Portret z mnichami*)

Ennek a nőnek a szépsége teljesen olyan mint egy gömb
Mindegyik lába - szárny
Minden vonal - láb

Ennek a nőnek a szépsége az Isten visszaverődése
Egyre távolibb tehát egyre kisebb részletekben

Amikor a szájában feltárulkozik a feneketlen Afrika
A combjai mint a grönlandi partok csillognak
A szemöldökök fogai tépte élet
Vér folyik a kék hálókön

De hiszen láttam hogyan ment a padláson
Álarcok heverték ott a gyász és a félelem
minden egyes hajszálán egy szerzetes lógott
Akik az agyaraikat támadóan meresztgették

Magdaléna

I

Eljött az, aki engem tönkretett. A cselédje
Leszek. Nedvességem pásztora. A lábujjak
Között patakként futó szíj tulajdonosa.

II

Hogy valószerűtlen volt a halál ezen oldalán - a
Vezér-madár, a szeplőtelen térdek hadseregének harcosa
Legyen áldott.

III

Megfeszítem a keresztemen, mint a Vitorlázó
égboltját.

IV

Emauszban van egy lugas. Ott megetetem
A gerle sötét tónusával.
Csókolózás közben előhúzó a csónakot
A kócsagok terjedelmes láthatáráról.
A beteljesedés idején - az átlendített
Harang víz alatti háborgása.
Anya tanította nekünk e szerelmes hangokat
A copfok fonásával töltött hosszú estéken.

V

Halhatatlan. Ezért visel rókabőr-
Páncélt. Száraz lábbal haladva át a vízen
Lenvászonnal meztelen csípőjén
Két marékkal szikrákat szór.

VI

Adonáj. A Pokol elsüllyedt városainak
Búvára.
Bevérezett gyapjújú bárány. Őskori
Vaspáncél-kesztyű. A konviktus
Küszöbe fölé kiakasztva a fegyelmi előírások.
Váratlan fagy a hadapródok arcán, akik
A Fegyvertár előcsarnokából szaladnak ki.
Milyen szelíd rokkával fonom
Belőle a termékenység fehér fonalát.

VII

Nyalábnyi halottal a térdén,
Saját hajtincsét rágja
Ezt mondom.

Szó-vonulásban

(W przeciagu sélowa)

Ezen felül mindaz
Amit a halállal teszünk
Hol ruhába öltöztetjük
Hol meztelenül hagyjuk
Így is úgy is az idő özvegy látomása marad
A halottnak az a hirtelen öregedése

Tegnapelőtt még egy javakorabeli férfi volt
Tudott fát ültetni horgászni
A szó-vonulásban
Olyan hirtelen bukott el
Hogy ma már a páfrányokkal és a szénnel egykorú

Az apám - mondom -
És nem látok madarakat
Az égen pterodactylusok serege vonul

Nézőtér
(*Widownia*)

Mily magasan szomorúak
Ebben a vörös messzeségben
A gondolatokba merült hajók - kétpúpú tevék
Mint a sörényükbe takarózó
Győztes oroszlánok
A sírással vasalt torkukkal

Egér
Még a leghalkabb
Sem kaparászik ebben a csendben
A pillanat súlyának tudatában
Mint rémült gyerek
Rókák néznek mélyen saját nagy kék szemükbe
A vörös lányokéhoz
Hasonlóan megvilágosodó szemekbe

És áll egy hatalmas, egy már elvirágzott özvegyasszony alakját viselő tehén
Ugyanolyan lelógó ajkakkal

A jajveszékélő fauna szigorúsága
Túlnő a templomszolgák a bíróságok
A Kyklopszok
És a trombiták
Magasztosságán

És hosszan
Embertelenül sárgán
Áll halálos bánatában
Az a véres bálna nézőtér
Velünk szemben
Kik vas-
Késekbe
És hisztérikus dobpergésbe öltöztünk

Amikor a szakadékba
Zuhanunk
Szétterpesztett lábakon

Nokturno
(*Nokturn*)

Ezt gondoljátok:
A kaktuszok nem táncolnak
- Táncolnak

Az ablakaitokon
Éjjel -
Halkan felemelik bársonyos mancsukat

Talpak csattogása halkabb a zsoldáros könyvekben
A tetves kis pókok megrágtá hangjegyeknél
Mozdulataik álmosága sűrűbb mint
A himbálódzó légyfogókról a sötétbe csepegő ragasztó

Körtáncot jár
Basszus hangon szól
A kövér férjek és
A nejek horkolása

Felesleges fejüket
Át a kék rét rongyán
Két tömzsi pók
Lázalomba görgeti

Elégia

(Elegia Oborska)

(A vers születése és halála)

I

Ez az elégia állat. Igen, pontosan tudom -
Éppen ennyit tud a teremtő a kolostori magányban,
Az esti és hajnali szürkületben. A cellája üresen
Tátong;
Az nagyon világos és értelmes fény.

És akkor - valahol keresztfényben - a sötétes zugban
Megáll egy állati lélek; láthatatlan, mint
Minden asztrális test; de megvetőbb
Hajsza,
Láng
És vérfürdő szaga van.

Sokáig közösül az állati lélekkel:
Az egy láthatatlan, de annál is félenkebb teremtmény.
Így lehet elriasztani az előérzetet, a virágillatot vagy
A Gyermekkor ajkával szétnyomott málna ízét.
(Így - mondta nekem a Halott - vész el az élet
a figyelmetlenség és a fényűzés következtében.)

II

És az idegek bemennek az erdőbe. És ott, a legszélén
Egy bíborvörös lisowczyk kancsukával söprögeti az eget,
És az idegek mennek az erdőbe. És ott - az égő mocsárban
Egy nő meztelen mellével - mint félholddal világít.

És az idegek mennek az erdőbe. És ott - a gyökér-kápolnában
Holtak lógnak szárazon, mint harangok vagy stólák.
És az idegek elmentek az erdőbe. Csaholó hordaként,
Amit bottal kell verni
Kétségekkel
Vagy ökölrel.

III

Mert állatot szülni - kivezetni azt az Értelemből
Türelmesen elvéreztetni, anélkül, hogy igába hajtanánk.
Telítődjön fel
Saját kedvére,
Miközben a saját növekvő - nem kitalált - alakjával törődik.

Meglátod: púpja nő;
Légy elnézéssel
És ne fogd vissza,
Mert mi is a griffmadár sarva vagy szárnya?

Megnézed: vak és süket;
De mivel szebb a kő,
Aminek az arca körben egészen a száj glóbusza -
És közülük mindegyik szótalán?

Megnézed: a felhőkbe
Emelkedik,
Szétvetett lábakkal az ég-rögöket
Szorongatja, mint a kancák marját.

Megnézed: pitypangok,
Esküvői uszályok,
Harmat- és metszet-csipkék
Ezüstös gyapjába
Burkolózik.
Légy elnéző
És ne fogd vissza.

IV

És az állat egyre nő. És az egy igen nagy állat,
Réz a pajzsa, és ólom páncél védi.

Amilyen könnyed az előszele a sejtelemnek,
Olyan súlyosak lettek törzse mellett a szárnyai.

Amilyen könnyen gondoltam félálomban lecsukódott szempillájára,
Úgy vonta be csontjait a méz, a szemhéjait - sűrű hús.

És ha gondoltam - érzékenyen - a szőke sörény labirintusokra,
Oroszlán homlokkal és orrszarvú csípővel találkoztam.

És ez az én Állatom. Én vagyok az állat,
Kölcsönösen egymásba járunk, egymást látogatjuk;

A tüköröm mélyébe nézek, amikor ökörfejjé válok,
És akkor az én „Állattá válásom”-ra szólnak a harangok.

V

A z á l l a t h o z z á m:

Elferdítettél. Félre állnak a mancsaim;
Ezen nem bánkódom, mert az én foglalkozásom
Sem igavonó, sem ragadozó, sem fejős.
Valóban nem is tudom, mivé teremtett az Isten a te kegyes közbenjárásoddal;
Tudok fonni,
Pálinkát vedelni
Ezt-azt felelősségre vonni,
De azok száma bántóan kevés.
Mondjuk:
Titokban szeszt fogok főzni,
De micsoda hősiesség ez!
Ha csencselni kezdenék ezzel-azzal,
Lecsuknának, mert nadrágtartóval kereskedem.
Az élet nem olyan lírai,
Amint az neked (apró kivételekkel) tűnik.

Ha szarvasbőr
Ajkaimmal át tudnálak fogni
Valami nagyon szegényest - tudod, azt a valamit, ami teljesen félreeső helyen van -
Nagy dolog lenne.
Elferdítettél. Alig vagyok egy orrszarvú.

É n a z á l l a t h o z:

De hiszen előfordul, hogy csak úgy megyünk
Át az arany égen - a csíz-hóviharban
És ott
Az erdő felett
Velünk szemben bukik le
A fagy magas és éltető sugara.

Van gólya-fagy. Az a fészkekből ered.
Van földalatti fagy. Az a kutakban dübög.
Könnyebb át az égen, nehezebb át a földön -
A földön át szűkebb, az égen át tágabb.
Táncolunk a faggyal. Mellünkre tesszük
Az ezüstös és finom csillanást.
Tánc közben elzuhanunk - habár nem is az elsők,
Talán az utolsók?
Nem, az utolsóelőttiek.

VI

Ez az elégia állat volt. Most gyász -
A halott állatok arcai oly könnyedén távoznak,
Mint a leheletük - az elszálló halhatatlan lélek-felhők -
Amiket senki sem őrzött meg az emlékezetében.

Tanulja ezt meg mindenki, aki megérinted az úrt,
Hogy megérezzed benne a csábító állati büzt:
A nagy fáradsággal előhívott
Porrá omlik.

Valaki elültet egy facsemetét,
Valaki meglocsolja a kaktuszt a kutya nevében,
Valaki felébred éjjel
És kiáltással hívja a nyulat, amit ő maga ölt meg.

(Itt be kell fogni az egész képzelőerőt: a tehén kimúlása,
Igen, láttam az ökör halálát - a mészárosnak átlátszó fehér
Gumikesztyűje volt. A segédje a bal térde fölé Krisztus
Arcképét festette. De amikor megkérdeztem
Hogy hogyan ölik meg az orrszarvút, elkomolyodott.
- Látja - mondta -
Mi ezt szem előtt tartjuk. Eleget teszünk, amikor felmerül a szüksége,
Egyelőre ez nem fordul elő.
Minden a szörnyen átlátszó napon történik.)

Istenem,
Mily lustán lövünk
Az erdő mellett csavargó elégiáinkra -

Tehát legyenek áldottak a fülek: a csend karcsú bölcsői,
Tehát legyenek áldottak a háta: az idegek terjedelmes ültetvényei,
Tehát legyenek áldottak az ott - és itt
Álló templomok,

Az éj sötét szurdokaiban: a fehérek és elhagyottak.

*Stanisław Grochowiak: „Wiersze wybrane”,
Czytelnik, Warszawa 1978*

SZERGEJ ANDREJEV
/Oroszország - Permi-AK - orosz/

(Négy hideg fal és egy ágy...)
(Кровать да четыре стены)

Négy hideg fal és egy ágy,
S idegen fagyos tél kint,
A csend szinte szívbe vág,
És csikkek füstje szédít.

Arrébb sír egy kisgyerek,
Naplóm szótlánul néz rám,
Óram hangosan ketyeg,
A Föld kering némán.

(Vodka, cigaretta...)
(Водка, разговоры...)

Vodka, cigaretta, hangos szavak,
Mikor reggel ébredsz, vagy egymagad,
S mindenki felveszi az álarcát,
Arcukról letépni azt nem hagyják.
Az életfolyam lustán hömpölyög,
Az álarc alatt egy vágy felröhög.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй издательство,
Кудымкар 2002*

SZERGEJ KARATOV

(1946)

/Oroszország/

(A völgy...)

(Долина)

A völgy
Egész városunkat
A markában tartja,
Amott egy hegy - és mint tú
A TV-antenna rajta.

Mozdulatlanul
Mered a magasba,
És a felhő
mint a fogason
Egy sapka.

*„Родники»,
Молодая гвардия, 1976, Москва*

SZLAV HR. KARASZLAVOV

(1932)

/Bulgária/

(Testvérek vagyunk!...)

(ние сме братя)

Testvérek vagyunk!
Testvérek vagyunk!...
De a testvér is
megöli
a testvért,
ez a világ nem csak
a testvéri ölelést ismeri,
hanem a sors
kegyetlenségét is.

Van Lidice,
van Batak,
van
egy egész Fehéroroszország,
van-e
egy sorsdöntő jel -
ott a testvériség
nem maradt
fenn.

Testvérek vagyunk!
Testvérek vagyunk!...
Mily szép gondolat,
mily bölcs jelszó!
De előbukkan
egy emlék,
egy
atom-
robbanáskor
komor gondolat száll felénk
a satili tábor halotti máglyájánál,
hogy túlélhessünk
egy szörnyűséges
és véres
négyest.

Mennyi testvér!
Mennyi testvérünk
lenne
ezen a világon,
mennyi ölelő kar
keresi
a testvért!

De valahol
Lidice
feketéllik,
és a belorusz gránit porlik,
szörnyű zokogás
ébred
bennünk:
emberség,
hol vagy?!

Még mindig esztelenül dobálsz magad
egy gonosz és vértől csöpögő jel alatt,
és az időben
mattul
felcsillan
a batak
nád vágó
kés!

„Пламяк», 2.85, София 1985

TADEUSZ DĄBROWSKI

(1979)

/Lengyelország/

(Egy, a saját halhatatlanságáról...)

(Trzydziestoletni chłopiec...)

Egy, a saját halhatatlanságáról szentül meggyőződött
harmincéves fiú.

Egy, a mennyei márványhoz hasonlatosan fehér-égszínkék
bőrű fiú.

Egy, az éjszaka sírkövével, álmatlan alvással rám
támadó fiú.

Valaki, aki haladéktalanul meg-megjelenik és el-eltűnik, mint
egy fekete négyzet a fekete háttérben.

(Az Isten nem húzódott félre...)

(Bóg nie odsunął się...)

Az Isten nem húzódott félre - ahogyan Simone Weil
akarta - gigantikus távolságra, hanem itt van mellettem,
olyan közel, hogy érzem az Ő gondoskodó

távollétét, (Ami elhallgatott szó, félbehagyott
gestus, fennakadt
tekintet,
egy pillanatra elakadt lélegzet. Ez a
lélegzet-nélküliség a te életed.)

*Tadeusz Dąbrowski: „Te Deum”,
Wydawnictwo a5, Kraków, 2005*

hang
(głos)

És az egész napot elvesztegettem csak arra
gondoltam hogy mit kellene még tenni
hogy semmit se tegyek

Elképzelt szomjúságok elképzelt éhségek
néhány dölyfös ábránd nagyságról
néhány dölyfös ábránd kicsiségről

Már itt a kötelességektől megszabadító este az érzés
hogy semmit sem tettem és ez a bársonyos
hang: jobb hogy nem tettél semmit sem
ahelyett hogy valami rosszat tettél
volna.

*Tadeusz Dąbrowski: „Te Deum”
Wydawnictwo a5, Kraków 2005*

TADEUSZ KUBIAK

(1924-1979)

/Lengyelország/

A visszatérés összege

(*Suma powrotu*)

Csendben halnak meg
a szófogadó eszközök fáí
a sötét szobák nem nyikorognak,
az emlékezetből kifaragva
várják a visszatértünket.

A fény rajzolja meg
az asztal, az ágy és a székek alakját.
Reménykedve váraoznák,
a halál után születő
tárgyak türelmével.

Sikoly

(*Krzyk*)

Megláttam a sikolyt - láng-gally volt,
semmilyen zöld ágra sem hasonlított,
és végtelenül nőtt, minden irányban.
Senki sem keresett benne árnyékot.
Nem virágzott az ablakon túl,
ki nem található alakokban, szétdobálva a térbe,
de nem szült gyümölcsöket, a levegőt táplálta.

Magányos hallgatások szálltak le rá.

Lázadás

(*Bunt*)

Vízre szomjas szárazföld.
Árnyékra szomjas Nap.
Hőségre szomjas dér.

A torkolatok a források után vágyakoznak.
A Hold a Napra vár.

A hallgatásnak kiáltás a vágya.

Erdő és rózsza

(Las i rózsza)

A gyümölcs érik, lehull,
a rózsza nő, lángra gyúl.

Naponta születünk,
naponta meghalunk.

A rózsza lángol, kihuny,
emlékezz a rózsza színére.

Fényes nappal a fekete tömegben
visszaemlékezünk a nevére.

A fa nőtt, kivágták,
ne feledd - itt állt egy fa.

A madár repült, lelőtték
- itt ült az ágon.

Erdő volt, és erdő nincs,
emlékezz - itt erdő nőtt.

Igen - a legtovább élünk,
igen - csak az emlékezetben.

*Tadeusz Kubiak: „Wzajemność”,
Czytelnik, Warszawa 1974*

TADEUSZ RÓŻEWICZ

(1921)

/Lengyelország/

Sikerült

(Udało się)

Janek egy éves
négykézláb jár
egy nap
nézem
és ő
két lábán áll

„No - gondolom megkönnyebbülten -
ismét sikerült a mi
vén emberiségünk bűvészmutatványa.”

Próbál

(Próbuje)

A költészet néha
egy csecsemő csöpp kezére
emlékeztet
szeretne megfogni mindent

A világmindenségbe
merült kis kéz
próbál összezárulni
próbálja átfogni
a gyümölcsöt
annak tökéletes alakját

De túl gyenge
nyitva van
s a gyümölcs mi egyre nehezebb és nagyobb
kihull belőle

A városlakó halála
(*Śmierć mieszczańska*)

Ez nem hirtelen halál

Ez nem katona halála
aki egy löveg öklétől sújtva
zuhan el arccal az ég felé

Ez nem egy öreg paraszt halála
aki a Föld ölébe tér vissza
nyugodtan mint a saját házába

Egy napon
ez a sok egymáshoz
két vízcseppként hasonló napok egyikén
teljes világosban
vagy az éj közepén
kezdődik az agónia

Ez nem hirtelen halál

Amikor napról napra
hagyod abba
a gyűlölködést és szeretetet
amikor megtalálod az arany középutat
kezdődik az agónia

Kiút
(*Wyjście*)

Makacs
vagyok
és engedékeny e makacsságban
mint a viasz
csak így tudok
lenyomatot készíteni a világról

Az új ember
(*Nowy człowiek*)

Az új ember
az az ott
igen az
a szennyvízcsatorna
mindent átereszt
önmagán

Kiabáltam éjjel
(*Krzyczałem w nocy*)

Kiabáltam éjjel

holtak álltak
két szememben
halkan nevettek

a sötétből penge
hasított belém
hideg és halott

felnyitotta
bensőmet

Fa
(*Drewno*)

Egy középkori misztériumjátékból
Fa Krisztus
jön négykézláb

egész teste vörös szálkával tele

tövis-nyakörvön
lehajtott fejjel
összevert kutya

mily falánk ez a fa

Tanú
(*Świadek*)

Tudod, hogy itt vagyok
de ne gyere be hirtelen
a szobámba

megláthatnád hogy
hogyan hallgatok
a fehér papír fölött

Lehet-e írni
a szeretetről
ha a legyilkoltak és megszegényítettek
sikolyait hallani
lehet-e írni
a halálról
a gyermekarcokat
nézve

Ne gyere be hirtelen
a szobámba

Meglátod a halálon
győzedelmeskedő szeretet
néma és megkötözött
tanúját

Büntetés (*Kara*)

Már ma
e pillanatban
ítélet a hit nélküli élet
a tárgyak válnak istenekké
a test válik istenné

ez egy vak isten, senkire sincs tekintettel,
felfalja megemészti és kiüríti magából azt
aki őbenne hisz

Test (*Cialo*)

Kihoztam a testem
a tűz és a háború éhínségéből
fölsége hajolva követtem
minden mozdulatát

Megmakacsoltam magam
megőriztem a testet

Íme az a vak és idegen lény
könnyelmű vagyok felemelem-e
ezt a terhet

(Mozgunk...)
(Poruszamy się)

Mozgunk
gyorsabban mozgunk
sietünk
egyre sebesebben
forgunk
körben
de nincs középpont
sok ház van amik állnak
de nincs középpont
sok út van amik futnak
de nem a középpontba futnak

Vágóhíd
(Jatki)

Rózsaszínű felnégyelt ideálok
lógnak a vágóhídon

Az üzletekben bolond-álarcokat
árulnak
színeseket, amiket a halálunk után
vettek le az arcunkról
mi akik élünk
akik életben maradtunk
mélyen belenézve
a háború szemgödrébe

Apa
(Ojciec)

Megy át a szívemen
öreg apám
Az életében nem takarékoskodott
nem gyűjtögetett
szemet szem mellé
nem vett magának házat
sem aranyórát
valahogyan nem gyűlt össze semmi

Úgy élt mint
egy madár
dalolt egyik napról a másikra
de
mondjátok meg élhet-e
így egy kishivatalnok
sok éven át

Megy át a szívemen
öreg apám
régi kalapban
vidám dalt
füttyörészve
És szentül hiszi
hogy a mennybe jut

1951

Költészet
(*Poetyka*)

I

Tiszta annak a költőnek
az éneke
aki
jó ügyet szolgál

Ő elkerüli a szavak és képek
roncstelepeit
Szétkergeti a rekvizitum-iskolákat
megérinti a szíveket és a dolgokat
egyszerű verseket ír

Széthullanak a szavak
amiktől elvették a szeretetet
nélküle a dalunk olyan
mint a rovarok zümmögése
mint a viaszgyümölcsök festéke
mint a rézlemezek zörgése
mint a részeg kiáltások
mint a tárgyak hallgatása

A szeretet nélküli dal
halott
elfordul tőle a nép
közönnyel és nyersen

II

Azt hittem
hogy a szavak
pihekönnyűek,
fényesek, mint a selyem,
kerekek, mint a lányok térde
gondtalanok mint a madarak éneke
azt hittem
hogy szófogadóan
ideszaladnak minden hívásra
hogy képeket lehet kirakni belőlük
amik többértelműsége
gazdagságot rejt magában

Az életemben voltak
búcsú szavak
gyűlölet szavak
majd szeretet szavai
majd láttam
börtönfalakba vésett
remény szavakat
Mind egyértelmű
volt
nem volt közöttük
hasonlat sem átvitt értelem
parafrázis sem parabola
De ott volt bennük az ítélkezés
és a növekedés ereje
és alkotó erővel is bírtak

A teher levétele *(Zdjęcie ciężaru)*

Eljött hozzátok
és mondja

nem vagytok felelősek
sem a viláért sem a világ végéért
levették a vállatokról a terhet
olyanok vagytok mint a madarak és a gyerekek
játsszatok

és játszanak

elfelejtik hogy a modern költészet
harc a lélegzetért

1959

*Tadeusz Różewicz: „Niepokój”, Zakład Narodowy im.
Ossolińskich-Wydawnictwo, Wrocław 1980*

Nem világos vers

(*Niejasny wiersz*)

L.S. emlékére

1

Íme csak ezer szál
ezer gyenge
ezer szállal
kötötték őt

ehhez a baltával
faragott világhoz

egyetlen hajszállal kötötték
az ostobasághoz a költészethez

Odakötözték engem
a régi tájképekhez
az apák csontjaihoz
a babonákhoz

odakötözték a karóhoz
odakötözték egy hajszállal

nézzétek mihez
kötözték engem
egy hajszállal
a szó-hamisítókhoz
másik hajszállal
...hoz

úgy tett mintha nem érezné
ezeket a gyenge szálakat
el tudott tépni minden egyes
külön minden egyes fehér
és fekete fonalat

szelíden távozott
nem tépte el a szálakat

meghagyta az össze
kötéléket

elment úgy hogy maga után húzta
a hálót

2

Nagy fény jön
hideg és kegyetlen
levágja Őt lenyeli
kiköpi És eltűnik

ő aki hívta
aki várta
fél

Ah, mennyire kapaszkodik
minden kezével
hogyan mosolyog alázatosan
és becsukja a szemét
hogy ne lássa a fényt
ami közeledik
és elvágja a kötelékeket

Tehát egyedül kell maradni
és hol vannak azok a kedves apróságok
a meleg kis zugok
a magok a parányi dolgok
amik az élethez kötnek
hol van egy fűszál
adjatok ide nekem egy fűszálat

sötét iszapban éltem
de voltak benne emberek
voltak állatok növények
tájak csillagok

volt ház ablakkal
amik kinyílnak és volt
lépcső amin lejárnak

3

Eltávozott a munkájától
így szőtt
a világ sötétjéből
fényt és megegyezést

ez a kard selyemből van
a kard amelyik lehull
a kard amelyik lóg
a fejünk fölött
mint pacsirta énekel

türelmesen várt

odakötözve nőhöz
borhoz felhőkhöz fákhöz
odakötözve kiskutyához
micsoda kegyetlen csillogást
kellett kibocsátani magából
hogy átvágja ezeket a vékony szálakat
amiket gyenge lények kötöztek rá

4

Gyászt bocsátottam ki
magamból és befedtem vele
a fákat a madarakat a vizet

minden az én színtelen
bánatomba merült
a szavak belém
süllyednek
visszhang nélkül

megkötözve
vonszoltam tovább magam
mozdulatlanul
visszaértem
s kezdtem előlről

5

Mondtam állat vagyok
mondtd az én állatom vagy
mondtam sötétség vagyok
mondtd belőlem vagy

mondtam hogy nem ismerlek
de mondtam benned
menekültem tőled
te vittél

mondtam árnyék vagyok
mondtd az én árnyékom vagy

várhatok és elmehetek
megölhetlek
mert bennem vagy

menekültem nem tudva
hogy téged üldözlek
jó hogy nem vagy
és sohasem leszel

el akarok fordulni
szólni a közeliékhez
még egyszer meg akarom kötni magam
gyenge kötelékekkel

ah, ők milyen könnyen
eresztenek ki engem a kezükből

ah fényem
jó hogy elmész
ah jó fény
jó hogy menekülsz

nagy embertelen
fény jó hogy nem vagy
hogyan sohasem leszel

6

Ő tudta
tudott felelni

ez volt a legfontosabb kérdés

sok mindenről beszéltünk
emberekről és állatokról
mindig ott volt a kérdés
amit előkészítettem eldugtam
félretettem
még egy ideig arra gondoltam
majd később
feladom neki ezt a kérdést
tudni fogom

Már semmi többről sem fogom
megkérdezni

ilyen kérdéseket nem tesznek fel

7

Fogunk-e szépet alkotni
eszembe jut-e majd, hogy
hogyan írunk verset

nem a mi hibánk
hogy szépek
jók és örömtelik helyett
szörnyeket szülünk

hiszen veletek
a ti képzeletetekkel
a ti rémületekkel
kiáltásokkal és hallgatással
kereszteljük egymást és kapcsolódunk össze
tíveletek alkotunk

szörnyeket
száj fény nélkül
hit becsület nélkül

könnyel és pálinkával elöntött arcokat
nyakörvek nyomait
botütések nyomait

együtt alkotjuk
ezeket a vad torz alakokat
morgást és vinnyogást
jajgatást és csámcsogást
tapsokat és hallgatást

8

Jön a nagy fény
hideg és kegyetlen
levágja lenyeli
kiköpi és elpusztul

félénken kapkod még
gyenge kezével az élet
a sötét trágya göröngy
a meleg és szakadatlanul születő után

keresi az elszakított szálakat
alázatos mosollyal
elkapja még
a lélegzetet
megint nem tud beszélni

Jön a nagy fény
hideg közömbös
levágja lenyeli
kiköpi és elpusztul

1957 május-július

Ismeretlen levél
(*Nieznany list*)

De Jézus lehajolt
és ujjával a földre írt
majd ismét lehajolt
és a homokba írt

Anya, olyan sötétek
és egyszerűek hogy csodákat kell
bemutatnom olyan nevetséges
és szükségtelen dolgokat teszek
de te megértesz
és megbocsátasz a fiadnak
borrá változtatom a vizet
vízen járok

ők olyanok mint a gyerekek
állandóan valami újat
kell mutatni nekik
képzeld el

Amikor közelebb mentek hozzá
eltakarta és kitörölte
a betűket
örökre

Ki költő
(*kto jest poeta*)

költő az aki verset ír
és az aki verset nem ír

költő az aki ledobja magáról a kötelékeket
és az aki kötelékeket vesz magára

költő az aki hisz
és az aki hinni nem tud

költő az aki hazudott
és az akinek hazudtak

az aki elesett
és az aki feláll

költő az aki elmegy
és az aki elmenni nem tud

TADEUSZ STOLARZ

(1932)

/Lengyelország/

Félelem

(*Strach*)

A nappal a kisvárosból már
távozik -
és az éj csodát már nem
akar.
Az angyal serleget nyújt nekem -
elfogadjam? -
Nép,
népem!

Elfogadjam? -
Apa,
atyám!
Vidd el messzi távolokba!
Vidd el Nagy Péntekemet
és a három keresztet a sziklán!

Hiszen -
úgyis megfeledkeznek
véres kínjaimról.
Akkor minek átszúrni
az oldalamat,
a halántékomat,
a lábamat
és a kezemet?!

Apám ágya

(*Łóżko mojego ojca*)

Apám ágya
már majdnem
száz éves.

Ezen az ágyon
születtünk mi nyolcan.

Csak Petike
élete hetedik hetében
egy másik országba költözött.

Az anyám hisz,
hogy ott röpköd az angyalkákkal,
hogy közbenjár miértünk az Istennél.

Az apám most
nyolcvanhat éves,
az anyám hatvanhét.

Ez azt jelenti, hogy
amikor férjhez ment,
tizennyolc éves volt,
az özvegy apám
harminchét.

Szegény apám -
húsz éve fekszik
beteg ezen az ágyon.

Az óta
ez a vén ágy
házi kórházzá változott,
ahol a legjobb nővér -
az anyám

Pro és kontra
(*Za i przeciw*)

Egyáltalán nem emlékeztetek
Assiszi Szent Ferencre,
habár járom a mezőket,
beszélgetek a széllel,
az állatokkal az erdőben.

Nem emlékeztetek nagy költőre,
habár
versek csengenek a fülemben.

Nem emlékeztetek Jézusra,
habár szintén keresztet viszek a hátamon,
ecetet és epét iszom,
az oldalam megsebesült
az utolsó háborúban.

Nem emlékeztetek Diogénészre,
habár nagyon szeretem az erdei csendet,
és a világ zaja elől szívesen
bújnék el egy fahordóban.

Ily módon
ezek a nagy emberek
korábban ellopták
az életemet.

Megyek utánuk
és szemben velük.

Órák
(Zegary)

Másodperc másodperc után,
perc perc után,
óra óra után,
nap nap után
év év után.

Így sietnek,
oly sebesen,
hogy elértek már,
hogy futva eljutottak
a huszadik századba.

De van egy ismeretlen:
melyik óra,
hol
és kinek
zuhan a fejére
az isten harangjaiból.

Emberek,
állatok,
madarak,
fák,
növények,
füvek,
sziklák,
homokszemek,
kövek,
vissza kell tartani a Földet.

Szelídítsd meg, szelídítsd meg, Uránia,
az egész Naprendszert,
hogy a világ minden órája
észre térjen.

TADEUSZ URGACZ

(1926)

/Lengyelország/

Ierajzolt

(narysowana)

A feleségem
rajzolt egy hercegkisasszonyt

A hercegkisasszony szája egy csepp
a hercegkisasszony haja - holló
a nyaka - lilium
a faja igazi ideálja

Négy kövér teve
viszi a hercegkisasszony hozományát
arany- és ruha-hegyet
Csak azt nem tudom
miért visznek egy kicsi
sárgarépa-fát

A feleségem azt mondja
hogy ez biztosan
a hercegkisasszony zöldség-szeszélye

Sohasem
szerettem a sárgarépát
most
csorog a nyálam
érte

A feleségem dühösen
tépi szét a rajzot

A legrosszabb
a papír-féltékenység

Óriás

(olbrzym)

A déli határomon
fenyegetően sorakoznak a hegyek
mint sárkányok
amik között
mint pipacs virágzik
a félreértések villáma

Szelíd északomon
tavak csomóival ezüstözött erdő
ott csak a vizek lova
a spárga-zablával rángatott
tokhal
ágaskodik

Észak, ami mindig közelebb állt hozzám
ezt mondja
- rajta mozdulj már
ugorj nyeregbe
a vizek lovának a hátára
és vágts
sebesen
a hegyekhez -

De én
nem mozdulok
bár a tűz-pipacsban
akarja megnedvesíteni száját észak

De én
meg sem moccanok
mert ÓRIÁS VOLTOM
fékez

Narcisszusz (*narcyz*)

Ő engem nem szeret - gondolja a felesége.
Ő engem nem szeret - gondolja az anyja.
Ő engem nem szeret - gondolja a kutyája.

Ő csak - gondolja a felesége - az ezüstön
visszaverődő arcképét szereti.
Az mint a horizont van a szemében
és mint halpikkelyt tör össze törékeny homlokát.
A szemében meztelen részeg táncosnók vannak,
a homloka alatt ösvényeket taposnak ki.

Ő csak - gondolja az anyja - az ezüstön
visszaverődő arcképét szereti.
Ez zavarja meg az ő kicsi száját,
ah, és az ezüstön nem látni a szívét.
A szájában csak a felesége csókjai vannak,
a szíve is biztosan mostohagyerek az anyja számára.

Ő csak - gondolja a kutyája - az ezüstön
visszaverődő arcképét szereti.
Faggyal hasogatja az orrát,
amiben ott a felesége, a táncosnő, és az anyja szaga,
tehát engem talán már soha meg nem érez.

Az idő pedig ott jár az ezüstön, vonásokat húz rá,
szétzúzza a ráncokba zárt öregséget.
Az ezüst a patina sötét fenekére zuhan
és az önmaga iránti szerelem kínozza
arc.

*Tadeusz Uragacz: „narczyz”,
Wydawnictwo Literackie, Kraków, 1966*

TEA GIKIĆ

(1958)

/Horvátország/

A Rossz logikája

(*Logika zla*)

Az elvesztett szabadságok és elhanyagolt igazságok utáni hajszában
a bölcsesség és az evolúciós kiválasztódás folyamatában
az egyöntetűség erőszakkal szétszaggatott képei
érvényesítik az elégedetlenség konstellációit,
a kúszva kémlelést, az összekuszált, zavaros zokogást,
a türelmetlenség görcsös mozdulatait
szörnyűséges lihegés közepette,
a beszéd abszurd értelmében,
amivel magyarázgatják az indító okokat,
a gyenge értelem beavatkozását
az etikai követelmények átlagos voltát,
amiben a kétségbeesés saját fölöslegévé alakul,
az elértéktelenedett ellenszegülés-kísérletté,
az egyéni tehetetlenség komikus sterilségévé,
határozott megkönnyebbüléssé a teljes feledésben,
amikor a vér átfolyik a gyanakváson
az ellenségeskedésen és a mit sem jelentő részvéten,
mint a halálba ömlő erőszakos áradat,
mindenféle kivégzési logika stílusos formájába.

*Tea Gikić: „Čežnja za snom i zaboravom”,
Matica hrvatska, Osijek 1998*

THOMAS LUTHARDT

(1950)

/Németország/

Labirintus-élet

(Labyrinth Leben)

Valamikor biztosan
Megtalálom a végét.
Az elveszett
Fonal
Elejét.

*Thomas Luthardt: „Schweigen. Diesen seltsame Grün”,
Edition Schwarzdruck 1999, Berlin*

TONE KUNTNER

(1943)

/Szlovénia/

Csak egy fénysugár voltál

(Ti si bil ena sama luč)

Csak egy fénysugár voltál
és csak egy szív-jóság

Így égtél el
szó nélkül távoztál
És veled eltűnt
a titok kulcsa

hogyan legyünk csak egy fénysugár
és csak szív-jóság

/Kézirat/

TRAJAN PETROVSZKI

(1939)

/Macedónia/

Építkezés

(Γραδβα)

Házat építek
Önmagamat
Hozzáépítem az álmat
Egészséges gondolatok
az alapok
Körötte
az utódok jövője
És örökre a mennyei jóság
borul a háztetőmre.

„Κυκία - цел свет”, 2004

TYIMA VENY

(1890-1939)

/Oroszország - Komi Köztársaság, zürjén/

Az eszembe jutott

(Уси төд выlö)

Gyermekkoromra
Gondoltam éppen,
Tizenkettedik
Évemet éltem.

Akkor örömet
Ismert csak szívem,
Pezsgett a vérem,
Már nem is hiszem.

Boldog idő volt
A gyermekkorom,
Csak nevettem
Fekve a napon.

Örömmel teli
Tavaszi éjek,
Hisz semmim sem fájt,
Bajok nem értek.

Gyönyörű falu
A túlsó parton,
Kedvesem képét
Eszemben tartom.

*Тима Вень (В. Чисталев): «Менам гора тулыс»,
Кomi Книжнöй Издательство, Сыктывкар 1980*

REYNALDO VALINHO ALVAREZ

(1931)
/Brazília/

a nap
(*o dia*)

szántsd a földet
a te földedet
minden nap

talán
a szántásod nyomán
kikel a nap

a nap
hogy szánts
újra napot

*Reynaldo Valinho Alvarez: „Lavradio”,
2004, Rio de Janeiro*

VALZSINA MORT

(1981)

/Fehéroroszország/

(A férfiak úgy jönnek, mint a számok a naptárban...)

(Мужчины приходят, как числа в календары)

A férfiak úgy jönnek, mint a számok a naptárban,
Majd ismét megjelennek havonta egyszer.
A férfiak, akik megnézték a legmélyebb
üvegek fenekét.
Földi Istenek, mennyei királyok,
És mint az elszakadt nyakláncok gyöngyszemei,
Rezgések futnak szét a kezük érintésétől.
A szívdobogásukra - kinyílnak az ajtók,
A hangjuk zengésére - elindulnak a hajók.
És szél nyaldossa az arcukat, mint ostoba kutya,
És rohan a vonat után.
Levetkőztetnek engem, mint önmagukat,
És mint szaxofont, fognak a kezükben.
És ez a zene, a zene, a blues,
Ömlik, mint a női mellekből a tej.
Ilyen magas hangokkal nem birkóznak meg az emberek,
Ilyen magas hangoktól nem félnek az istenek.
A férfiak, akik gyermeki nevetésre tanítják a gyerekeket,
A férfiak, akik tanítják az időt, hogy ne álljon meg egy helyben,
A férfiak, akik férfiakkal szeretkeznek a klubok mosdóiban,
A férfiak, akik még a halál kezét is megcsókolták,
A férfiak, akiknek soha sem hihetek.

*Putting me into chairs
Mama their lips fall down on me
Like burning airplanes
They are powerful patient
When the world crashes
All rush into shelters
They'll stop to take out an eyelash
Out of my eye.
Mama, even not mine
Just someone's mama
Come come
Take me out
Find me under
This airplane wreckage*

Én
(*R*)

én
egész vékony
vagyok mint
a te
szempilláid

VANJA STRLE

(1960)

/Szlovénia/

Ajándékok

(*Darovi*)

A legjobb dolgokat
ingyen
ajándékozzák nekünk
milyen kár hogy ezt nem tudod
akkor, amikor adják
- csak egyszer
- és ha nem látod
elveszítéd azokat
- talán soha többé meg nem kapod

A reményről

(*O upanju*)

A legkönnyebb reménykedni - erre
mindenki képes;

nehezebb leverni
az égről a csillagokat
egyetlen, puszta
akarással
és még nehezebb
összeszedni azokat
ha nem fogadnak szót neked
és csak az időt határozzák meg
amikor mennek szembe
veled

A szerelem elevenebbé

(*Ljubezen me naredi*)

A szerelem elevenebbé
Tesz
A fájdalomérzetem
Szintén
Szerelem nélkül az élet
Észrevétlenül telik

A csend
(*Tišina*)

A csend
ami mindenre ráborul
mintákat alkot
a meghatározhatatlan káoszból
- hogy létrejöjjön
a béke
harmóniája,
ami az egyetlen
meghatározható

Csak, hogy vagy
(*Samo, da si*)

Te, aki boldoggá teszel azzal, hogy vagy,
menj le bárhová,
a szerelmem követni fog.

Ne félj tőle,
meg nem fojt,
semmit sem fog követelni,
semmire sem vár,
csak, hogy legyél,
csak, hogy legyél,
és ne bánts a szívem,
engedd meg
hogy valóságában kivirágozzon,
és engedd meg,
hogy éljen a szerelmeiért

*Vanja Strle: „Quale fuoco - Kateri ogenj”
Mobydick, Faenza 2009*

VASKO POPA

(1922-1991)

/Szerbia/

Magok

(Семена)

Valaki elültet valakit
A fejébe ülteti
Jól letapossa a földet

Várja hogy kikeljen a mag

A mag kiüríti a fejet
Egérlyukká változtatja
Az egerek megeszik a magot
Ott helyben megdöglenek

Az üres fejben szél támad
És jól kiszellőzteti azt

Hamu

(Пепела)

Egyesek - éjszakák, mások - csillagok

Minden éjszaka meggyújtja a csillagát
És fekete táncot jár körülötte
Egészen addig míg el nem ég a csillag
Ezután az éjszakák osztozkodnak
Egyesek csillagok lesznek
Mások maradnak éjszakák

Ismét meggyújtja minden éjszaka a csillagát
És fekete táncot jár körülötte
Egészen addig míg el nem ég a csillag

Az utolsó éjszaka csillag lesz és éjszaka
Önmagát gyújtja meg
Maga jár önmaga körül fekete táncot

A kvarc álma
(*Сан белутка*)

A földből előnyúlt egy kéz
A levegőbe hajította a kvarcot

Hol van a kvarc
A földre nem tért vissza
Az égbe fel nem emelkedett

Mi történt a kvarccal
Elnyelték vajon a magasságok
Vajon madárrá változott

Íme a kvarc
Makacsul magában maradt
Sem az égen sem a földön

Saját magára hallgat
A világok között egy világ

A vak Nap
(*Слепо сунце*)

Két béna sugár
A vak Napot vezeti

A Reggel napszámban van
Az ég túloldalán
Nincs ott minden küszöbön

A Dél alacsonyra zuhant
Villámokkal csatangol
Soha sincs otthon

Az Este világgá ment
Az ágygal a hátán
Valamelyik csillaghoz kéredzkedik

Széttárt karokkal
Csak az éjszaka jön elő
Fogadni a vak Napot.

VASZILIJ VLASZOV

/Oroszország - Komi Köztársaság - zürjén komi/

Kedvesem

(Mycaöü)

Mikor jössz el hozzám,
Most csak ezt kérdezem.
Mikor látlak téged
Én édes kedvesem?
Elfeledtél mindent,
Nem szerettél engem?
Ezért nekem téged,
Jaj, el kell felednem?
Nem, ez így nem lehet,
Hinni nem akarom,
A köd is eloszlik
Szeles nyári napon.
A jöttödöt várom,
Minden nap és éjjel,
Teveled minden szép -
S nélküled hogy éljek?
Tedd jobbá életem,
Gyere máris, kedves,
Teneked én kellek,
S énnekem te kellesz.

*„Мелілуныс пыдöстөм и помтөм» Сыктывкар,
Кomi Книжнöй издательство, 1995*

VERA CSEJKOVSZKA

(1954)

/Macedónia/

Az ember és a kapu

(Човек и врата)

Amikor az ember
Csukja be a kaput
Röviden és hangosan
Csukja be azt
Üveg
Fa
Vas
Teste
Mögött
Számptalan
Képet
Szót
Visszfényt
Csendéletet
Eleven emlékeket
Hagy

De amikor a kapu
Magától csukódik be
Végtelenül hosszan
Csukódik
Átláthatatlan teste mögött
Halott tér
Marad

*Вера Чејковска: „Човек и врата”,
Едиција Алфа, Скопје, 1975*

VERA PAVLOVA

(1963)

/Oroszország/

(megveted te a nőt azért mert...)

(презираешь женщину за то)

megveted te a nőt azért mert
öltözik túl élénk színekbe
megölnöd te a nőt azért mert
az ajándékodat át nem vette
átkozod te a nőt azért mert
koporsóba nem te fekteted
elfelejtet te a nőt azért mert
soha őt el nem felejtheted

Вера Павлова: «Везде»

Захаров, Москва 2003

VIIVI LUIK

(1946)

/Észtország/

Vajon?

(Kas?)

Az éjfél
már elmúlt.
Szelíden hull a hó.

A ház-rengetegben
egy száj
halálfélelemmel kiált.

Milyen rosszul
alszanak most,
világ, a költőid!

Ha baj van,
a nép lelkében
keresnek menedéket?

a világ

(maailmas)

a világ
borsmenta illatú
és elsüllyednek a lassú vizek

a zöld
átnő
a holtakon
amikor kedve támad
mintegy megfoltozza a vadont
az égen látni
nőnek a búzakalászkok
és lehajtják a fejüket

de szerelemtől szerelemig
kell cipelned
az érdes leveleket s a mézet

*Viivi Luik: „Luulet 1962-1974”,
Eesti Raamat, Tallinn 1977*

VIKTOR RICKOV

/Oroszország - Permi-AK - orosz/

Gyermekálmok

(Детские сны)

Ismét patak, erdő, mező,
Amikor erre járok,
Áll a kis ház s a két fenyő,
Mindig ily álmot látok.

A rozskenyér ízét érzem,
S látom, a tej gőzölög,
Villám cikázik az égen,
Felhők zavarják s ködök.

A kályha mellett áll anya,
Keze melegét érzem,
S amint szólít kedves hangja,
Lelkem ég furcsa fényben.

*«Иньва», Коми-Пермяцкӧй книжнӧй
издательство, Кудымкар 2002*

VILJ PAS

/Oroszország - Komi Köztársaság, komi zürjén/

Hamarosan, hamarosan találkozunk

(Регыд, регыд ми аддзысям тэкӧд)

Hamar találkozunk, hamar, lehet,
Vidáman dalra gyűjtünk mi ketten,
Kedves kicsi leány, én teveled,
És víg táncra kelünk a hegyekben.

Ma hadjáratba kell már induljunk,
Látunk tengereket, sok szép tájat,
Most szorgalmasan meg azt tanuljuk,
Hogy védjük határait hazánknak.

A Hold aludni készül az égen,
És vitázik a felkelő Nappal.
A leveled hozták nekem éppen
A te kedves, szerelmes szavaddal.

*„Мелідуныс пыдӧстӧм и помтӧм»,
Сыктывкар, Коми книжнӧй издательство, 1995*

VLADA UROSEVITY

(1934)

/Macedónia/

A csend tájai

(Пределни на тишината)

Fekete papírból és cérnából épült városok a szélcsendes völgyekben.
Kátrány-tóba ékelődött vonatok.
Pókhálóval fedett repülőterek.
Mohával benőtt gépkocsik.
Házak, amikben csecsemőkként bepólyázott hatalmas szobrok fekszenek.
Az ajtókon beúszó és az ablakokon át távozó felhők.
Évszázadokig tartó napnyugták.

*Влада Урошевиќ: „Сонувачот и празнината”,
Македонска книга, Скопје, 1979*

VLAGYIMIR GOLOVJASKIN

/Oroszország/

Reggel

(Утро)

Az idő
Meg nem állhat
Futását le nem fékezheted
Elolvad az éj
És az arany reggel
Hajnal képében lép be az ablakon
Hűvös szél legyinti meg az arcom
És ismét ébren látom

A bolygó lassan azt az oldalát fordítja
A Nap felé
Amelyiken élek

Csend

(Тихина)

Köröskörül csend
A napközben kimerült
Föld sötétbe burkolózva
Alszik

Ekkor sem az ének
Sem a lánynevetés
Nem zavarja

Sőt úgy tűnik
Hogy ha álmukban a nyírfák
Valaki nevét suttogják
Az égboltról egy pillanat alatt
Hatalmas csillagok hullanak
A nedves fűbe

*„Родники», Молодая гвардия,
1976, Москва*

VOJISLAV KARANOVIC

(1961)

/Szerbia/

A homokról

(*O pesku*)

A homokszemek néha
talán a kőfalak
apró, törött darabjai

vagy csillagok, amik éppen
álmukból ébrednek, álmosan
fészkelődve az ágyon?

Talán a talpunk alatt
nyikorgó padló, a puha
paplan, amibe a gravitáció

tekerte magát - az az erő,
ami ott zihál a nyakadban,
vagy a csend,

a lehelet, amit valaki kibocsátott
és belőle, abból a lélegzetből
már nincs semmi több?

*Vojislav Karanović: „Svetlost u naletu”,
Plato, Beograd 2004*

WANDA BACEWICZ

/Lengyelország/

Szökés

(Uciezka)

Elég megállni a sötétben
és összeszorítani a szemed
- próbáljátok meg -
ez szökés
a külvilágtól
más világok megtalálása
felfedezés-lecke

adjuk át magunkat ennek a játéknak
megjutalmaz érte minket
színes képekkel
amiket a szemünkben megjelenő
fényes látomások hoznak létre,
bár csak passzívan veszünk részt
a létrejöttükben

ez lecke a nem valóságról
amit nekünk minden nap senki sem tanít
ne védekezzünk -
legalább egy pillanatra
legyünk boldogok

*„Zeszyty literackie 87”,
Varsó-Párizs, 2004. nyár*

WISŁAWA SZYMBORSKA

(1923)

/Lengyelország/

Mikrokozmosz

(Mikrokosmos)

Amikor mikroszkópon át kezdtek nézni,
rémület szele támadt, és mind a mai napig fúj.
A világ addig eléggé örült volt
a méreteit és a formáit tekintve.
Tehát létrehozott apró lényeket is,
muslincákat, kis kukacokat,
amiket legalább szabad emberi szemmel
is látni lehetett.

És ekkor hirtelen, a lencse alatt,
egészen a túlzásig mások,
már így is elenyészőek,
hogy azt, amit a térben elfoglalnak a testükkel,
csak kegyelemből nevezhetjük helynek.

A kis üveg egyáltalán nem nyomja össze őket,
akadálytalanul osztódnak kétfelé és háromfelé,
teljesen szabadon és csak úgy, találomra.

Ha azt mondjuk, hogy sokan vannak - még keveset mondunk.
Minél erősebb a mikroszkóp,
annál szorgalmasabban és pontosabban sokszorozódnak meg.

Még csak rendes belső részeik sincsenek.
Nem tudják, hogy mi a nem, a gyermekkor, az öregség.
Talán még azt sem tudják, hogy vannak - vagy sincsenek.
És mégis a mi életünkről és a halálunkról döntenek.

Egyesek pillanatnyi mozdulatlanságba dermednek,
habár nem tudható, hogy számukra mi a pillanat.
Mivel ily parányiak,
lehet, hogy a lét is
számukra megfelelően parányi.

A szél sodorta porszem számukra meteor
a mély világúrból,
az ujjlenyomat - hatalmas labirintus,
ahol összegyűlhetnek
néma felvonulásaikra,
vak Iliászaikhoz és upanisádaikhoz.

Már régóta készülök írni rólok,
de ez nehéz téma,
amit állandóan félre kell tenni,
és talán egy jobb költőhöz méltó,
akit a világ jobban csodálatba ejt, mint engem.
De sűrget az idő. Írok.

*„Zeszyty literackie 100”,
Varsó-Párizs, 2007. tél*

WŁADYSŁAW ŁAZUKA

(1946)

/Lengyelország/

A hely

(miejsce)

Az én vidékemen
a férfi kezét nyújtja a férfinak
a szemükben a szél meg a Nap
Itt az emberek mindig
a mezők - verejték-cérnával összevarrt
lapjait olvassák
Az én vidékemen az álom
kemény
amikor az alkony
lecsukja
A házak szemhéjait

*Władysław Łazuka: „Wolanie źródeł”,
Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1983*

ZBIGNIEW HERBERT

(1924-1998)

/Lengyelország/

Jehuda Amichajhoz

(Do Jehudy Amichaja)

Mert te király vagy de én csak herceg
föld nélkül egy néppel bízok bennem éjjel álmatlanul
kószálok

te pedig király vagy és barátsággal
és félelemmel nézel rám - mily sokáig vagyok képes vándorolni
a világban

- Sokáig, Jehuda Végig

Még a gesztusaink is mások - a kegyelem gesztusa a megvetés gesztusa
a megértés gesztusa

- Megértésen kívül semmit sem kérek tőled

A tűz mellett öklömmel a fejem alatt alszom el
amikor lassan kihuny a tűz a kutyák vonyítanak és a hegyekben örök
járnak

„Zeszyty Literackie 97”, Varsó-Párizs, 2007. tavasz

Miért a klasszikusok

(Dlaczego klasycy)

1

A Peloponnészoszi háború negyedik könyvében
Tucydidesz elmeséli sikertelen hadjárata történetét

a vezérek hosszú szónoklatai
a csaták az ostromok a járvány
az intrikák sűrű hálójá
a diplomáciai ügyek
az epizódok közepette az olyan mint egy tű
a szénakazalban

az athéni Amfipolisz kolónia
Brazydasz kezébe került
mert Tucydydesz késett a felmentő sereggel
a szülővárosának ezért
életfogytiglani számúzetéssel fizetett
az összes idők számúzettjei
tudják hogy micsoda ár ez

2

Az utolsó háborúk tábornokai
ha még egy hasonló dolog fog történni
térden állva zokognak majd az utódok előtt
dicsekszenek a hősiességükkel
és ártatlanságukkal

az alárendeltjeiket
a féltékeny kollégáikat
az ellenszeleket fogják vádolni
Tucydydesz csak azt mondja
hogy hét hajója volt
tél volt
és gyorsan úszott

3

ha a művészet témája
egy törött korsó lesz
egy széttört kicsi lélek
a maga miatt érzett nagy bánattal

az ami utánunk marad
olyan lesz mint a szerelmesek sírása
egy mocskos kis hotelben
amikor felderengenek a tapéták

A tudomány (*Nauka*)

Egy angol tudós, Furness
elhatározta, hogy megtanít egy csimpánzt
kimondani a mama szót

az órák naponta kilenctől tizenkettőig tartottak
nem úszta meg megvesztegetés nélkül (banán)
a csimpánz rosszul tanult
mintha szellemileg visszamaradott lenne

öt év múltán
végre kimondta
a mama szót

az egyetemi kollégák
akik elmentek a ketrechez
mindkettőt nagyon megdicsérték
a tudományban elért haladásért

ugyanakkor megjegyezték
hogy a mama szó
artikulációja rossz
hogy a csimpánz
amikor azt kimondja
pontosabban bemondja
a levegőt a tüdejébe
teljesen másképpen szívja be
mint amikor a nem-egyetemi kollégáit
akarja odahívni magához

a tudós keresztnéve Róbert volt
a csimpánzt Róbertnek hívták
ez valóban
a véletlenek tiszta egybeesése volt

Az angyal kihallgatása *(Przesłuchanie aniola)*

Amikor előttük áll
a gyanú árnyékával
egész teste
a fény anyagából áll

ártatlanság kontyba
kötve a haja
eonjai

az első kérdés után
vérbe borul az arca

a vért szétvezetik
a szervek és a kikérdezés

nád-vassal
lassú tűzzel
határozzák meg
teste határait

a hátát verik
ettől megakad a gerincoszlopa
a pocsolya és a felhők között

néhány éjszaka után
elkészült a mű
az angyal bőr-torka
megtelt ragadós belegyezéssel

mily szép is a pillanat
amikor bűnné testesülve
tartalommal telítődve
térdre zuhan

a nyelv ingadozik
a kivert fogak
és a beismerés között

felakasztják fejjel lefelé

az angyal hajából
viaszcseppek csöpögnek
a padlón
egyszerű jóslattá formálódnak

A lépcső tetején
(*Na szczybie schodów*)

Természetesen
Azok akik a lépcső tetején állnak
tudják
tudnak mindent

mások mint mi
utcaseprők
jobb jövő várományosai
akiknek ők a lépcső tetejéről
csak ritkán mutatkoznak
mindig egy ujjal a szájukon

türelmesek vagyunk
a feleségek a vasárnapi inget stoppolják
az élelmiszer adagokról beszélgetünk
a footballról a cipők áráról
szombaton pedig hátrahajtjuk a fejünket
és iszunk

nem azok közé tartozunk
akik összeszorítják az öklüket
láncot csörgetnek
beszélnek és kérdeznek
lázádsra uszítanak
felhevülten
állandóan csak beszélnek és kérdezősködnek

íme az ő meséjük -
rávetjük magunkat a lépcsőre
és rohammal bevesszük
és a lépcsőn a fejük fog lefelé gurulni azoknak
akik a tetején álltak
és végre meglátjuk
mit lehet látni abból a magasságból
milyen jövőt
milyen űrt

nem kívánjuk
a guruló fejek látványát
tudjuk hogy milyen könnyen kinőnek a fejek
és a lépcső tetején mindig
marad egy vagy három
lent pedig minden fekete a seprőktől és a lapátoktól

néha arról ábrándozunk
hogy azok a lépcső tetejéről
lejönnek
ez azt jelenti hogy mihozzánk
amikor az újság fölé hajolva rágjuk a kenyeret
és így szólnak

- most pedig beszéljünk
mint ember az emberrel
nem igaz amit a hirdetések ordibálnak
az igazat visszük összeszorított szánkban
kegyetlen az és túl nehéz
tehát egyedül visszük
nem vagyunk boldogok
szívesen itt
maradnánk

mindez természetes ábránd
valóra is válhat
és nem is
tehát továbbra is
meg fogjuk művelni
a mi földdarabunkat
a mi kődarabunkat
könnyű fejjel
a fülünk mellé tűzött cigarettával
és egy csepp remény nélkül a szívünkben

1956

(A haját igazgatta...)
(Ukladała swe włosy...)

A haját igazgatta
lefekvés előtt és a tükör előtt
Végtelenül sokáig tartott. Az egyik
és a másik könyökhajlítás között
korok teltek. A hajából csendben kihullottak
a III. légió katonái, Szent Lajos a keresztes lovagjaival
a verduni tüzérek.
Erős ujjaival
vizsgálta a glóriát a feje fölött
Olyan sokáig tartott
hogy amikor végre
elkezdte ingatag menetelését
felém
az addig szófogadó szívem
megállt
és a bőrömon vastag só szemcsék
jelentek meg

(mi lesz...)
(Co będzie...)

mi lesz
amikor a kezek
lehanyaglanak a versekről

amikor más hegyekben
fogok száraz vizet inni

kell hogy ez mindegy legyen
de nem az

mi lesz majd a versekkel
amikor elhagy a lélegzet
és elhajtjuk
a hang kegyét

elhagyom-e az asztalt
és lemegyek a völgybe
ahol a sötét erdő alatt
új kacaj
cseng

*„Zeszyty literackie 87”,
Varsó-Párizs, 2004. nyár*

ŽELJKO IVANKOVIĆ

(1954)

/Bosznia-Hercegovina/

Sejtések

(*Slutnja*)

Dušankához

az ujjaim sejtik a tested,
vagy álmok játszanak velem?
mindegy, az éjszaka irányítja
az érintéseket, míg a szelíd
holdfény sokáig alakokat
formál az éjszakában.
tudom, álmatlanságom
talál ki téged.
érezed, mily csalóka a forma,
amivel felruházlak?

Ahol meghalnak a pipacsok

(*Gdje umiru makovi*)

Ahol meghalnak a pipacsok
ahol a fejük az eget érinti
- titok marad
a bennünk érő
ábrándok nélküli
nemzedéknek

ott ahol
a fejtetőnk
mennyei húrokat feszeget
kutató gondolat
szárnyal

de minden oly távoli
és minden elérhetetlen

*Željko Ivanković: „Izbor poezije”,
Itaka, Sarajevo, 1999*

ŽELJKO ŠKULJEVIĆ
(1953)
/Bosznia-Hercegovina/

6. elégia
(*Elegija šesta*)

Vaksötét és halotti néma éj:
a reggel hiányától
zsémbes és beképzelt:
kavics sem csikordul
a fáradtak és üldözöttek
lába alatt.
Az országutak megengedik,
hogy talpak érintsék
fehér bőrüket.
Ezek is - azok is
a hajnalra várnak.

*Željko Škuljević: „Orfejev povratak”,
Zenica, 1996*

ZILHAD KLJUČANIN

(1960)

/Bosznia-Hercegovina/

Szalmazsák

(*Dušek*)

Lyuk mellett lyuk.
Folt hátán folt
Folt mellett a lyuk.

Előbújt egy szalmaszál,
Hosszú haja
Szerte száll.

A tarkónk s a hátunk
Megkékül, jaj!
S a szívünkben
Fészkel már a baj.

*Zilhad Ključanin: „Pjesme nevinosti”,
Nipp Ljiljan, Ljubljana, 1994*

ZORAN SPASOJEVIĆ

(1949)

/Szerbia/

Első névtelen időszak

(Prvi bezimni period)

I

Őrült vagyok-e
vagy zavart
mondja
a nyomorult
lever egy csillagot
és
eltűnik a ködben

II

Mozdonyfütty hallatszott,
lihegés.
Majd kezdett lassan
beleveszni a messzeségbe.

Az ablaknál ültem,
a saját messzeségemre vártam.
Gondolatban az egyik lábam
félben keresztben állt,
félig láb
félig korlát.

A messzeség elérhetetlen volt.
Még egy fütty.
Beleakadtam a másik lábamba.
Félig korlátba.

III

A fény egybevegyül a sötéttel.
Átvágja... és egyesek ezért sírtak.
Így volt.
Szokatlanul magas, szokatlanul rémisztő,
elérhetetlenül messze és nyugtalanító.

IV

Az ujjhegyekre ült.
Mi keresztet vetettünk a kéményben.

És eltűntünk a pokolban.

*Zoran Spasojević: „Dar praznine”,
KB, Kragujevac 1986*

ZVONIMIR PENOVIĆ

(1948)

/Horvátország/

Reggel

(*Jutro*)

a nappal hideg fal
azt nézzük
a nap kezdetén

madárcsicsergés
száll fel az évig
mi felkelti az embereket
a kiáltással a madarak fölé emelkednek
de nem tudják miért is keltek fel

A 6. sz. villamosra szállok

(*Pri ulasku u tramvaj broj 6*)

Fásultság köröz felettünk
De nem tudjuk ujjal megmutatni
A gondolatok előtt parányok vagyunk
S a remény túl lassú hogy a kezünket nyújtsuk neki

Az ifjú gabonában keressük a Messiást
Remegve takarjuk le a parlagot
A kalászkok nyögdecselésével

Mindenki aki már létezett itt nevet mellettünk
Nytott szemünk alatt
Üres kezeinkkel fedjük be az arcunkat

*Zvonimir Penović: „Nedovršeno dno”,
Logos, Split 1988*